

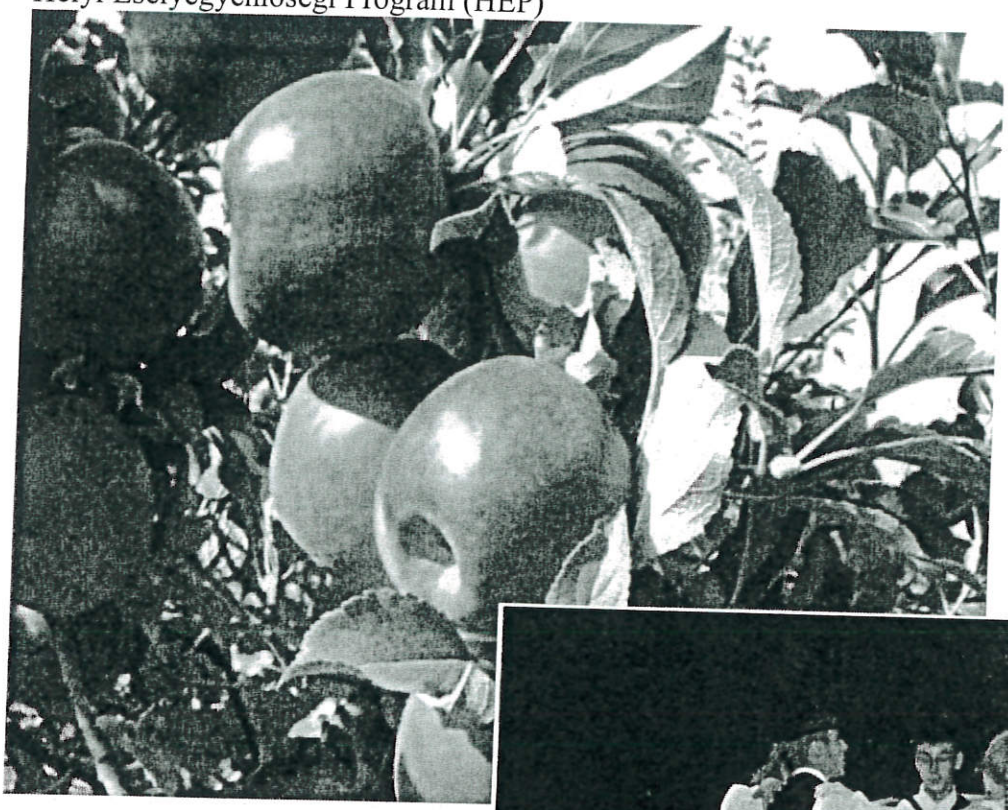
Helyi Esélyegyenlőségi Program

Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat

2022-2027

Tartalom

Helyi Esélyegyenlőségi Program (HEP) 3
Bevezetés 4
A település bemutatása 4
Értékeink, küldetésünk 12
Célok 12
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE) 13
1. Jogszabályi háttér bemutatása 13
Stratégiai környezet bemutatása 14
3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége 20
4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység 54
5. A nők helyzete, esélyegyenlősége 76
6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége 83
7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége 88
8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása 95
Önkormányzatunk 2012. június 7. napján kötött Együttműködési Megállapodást a Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal. A működéséhez szükséges feltételeket az önkormányzat hivatalának helyiségeiben és eszközeivel biztosítja. 96
9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága 97
A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 99
1. A HEP IT részletei 99
A helyzetelemzés megállapításainak összegzése 99
A beavatkozások megvalósítói ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
Jövőképünk 106
2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) 107
2.1. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT)**Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
3. Megvalósítás 107
A megvalósítás előkészítése 121
A megvalósítás folyamata 121
Monitoring és visszacsatolás 122
Nyilvánosság 123
Érvényesülés, módosítás ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**
4. Elfogadás módja és dátuma 125
- képviselő-testületi határozat ..... **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

Bevezetés

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése Magyarország számára is alapvető jelentőségű. A demográfiai változások, a foglalkoztatás növelése, a képzettség - és képességbeli hiányosságok orvoslása, a vállalkozások versenyképességének javítása csak a társadalmi szolidaritás megerősítésével, a társadalom megújuló képességének fejlesztésével és erőforrásainak bővítésével érhető el.
Az a fontos, hogy minden állampolgár számára megteremtődjön az esélyegyenlőség a társadalmi élet minden színterén: a fizikai és kulturális környezetben, a lakhatás és a közlekedési eszközök vonatkozásában, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkaalkalmak, valamint a kulturális és társadalmi élet, sport és szórakozási lehetőségek területén is.

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló **2021.06.30-án módosított 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet alapján megjelent Belügyminisztérium „Módszertani útmutató a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" c. dokumentum szerint átdolgozva** Tuzsér Nagyközség Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.
Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A település bemutatása

Tuzsér község Magyarország Alföldjén, a Nyírség és Rétköz találkozásánál, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye északkeleti részén található. Eredetileg egyutcás, szalagtelkes Tisza menti község. Régebben tiszai átkelőhely volt.
A község neve levéltári adatok szerint 1212-ben tűnik fel először a Hazai Okmánytárban Tuzer formájában, majd egy 1270-es adat az Árpád házi Új Okmánytárban Tuser néven említi. A név eredetére vonatkozóan hiteles magyarázat nem létezik, azonban különböző feltételezések és hagyományok születtek. Az egyik ilyen hagyomány szerint a tatárjárás során Kálonga (egy 1345-ös oklevél tanúsága szerint Mándokkal határos település volt, Tuzsér akkor még lakatlan területe határában lakói a mai falunk erdővel benőtt területére menekültek. Az erdőséget sűrűn átszőtték a Tiszából kiinduló erek, s a menekülők ezt látva – a hely nevét nem tudván – így kiáltottak fel: „Innen is ér, túl is ér, ha belemegyünk nyakig ér, legyen a neve Tuzsér!"
Van olyan feltételezés is, mely szerint a Tuzsér név szláv eredetre utal. A szláv Thusir szó jelentése: itt van! A tiszai rév lehetett a szláv – magyar nyelvterjedés találkozási pontja. Az erre vándorló, a révátjárót, települést kereső kereskedők érdeklődésükre talán ezt a szláv nyelvű kifejezést kapták válaszként: Thusir, vagyis: itt van!
A ma élő tuzséri emberek hagyományában is megmaradt két változat. Az egyik szerint az ősi települést tíz ér szelte át, s a két szó összeolvadásából némi változtatással keletkezett a Tuzsér név.
A másik változat: Kálongát és Tuzsért a Tul – ér választotta el egymástól, s a Túl-ér ugyancsak nyelvi úton létrejövő származéka: Tuzsér.
A hagyományőrző magyarázatok nem hitelesítik a név jelentését, de igazolják, hogy községünk régen több településrészből állt, s elhelyezkedésük viszonyai kapcsolatban vannak a név kialakulásával.

A község fő utcája a Kossuth utca, melyen még sok népi lakóház található. Van két orvosi és egy fogorvosi rendelője, gyógyszertára, faluháza, óvodája, könyvtára és három iskolaépülete.

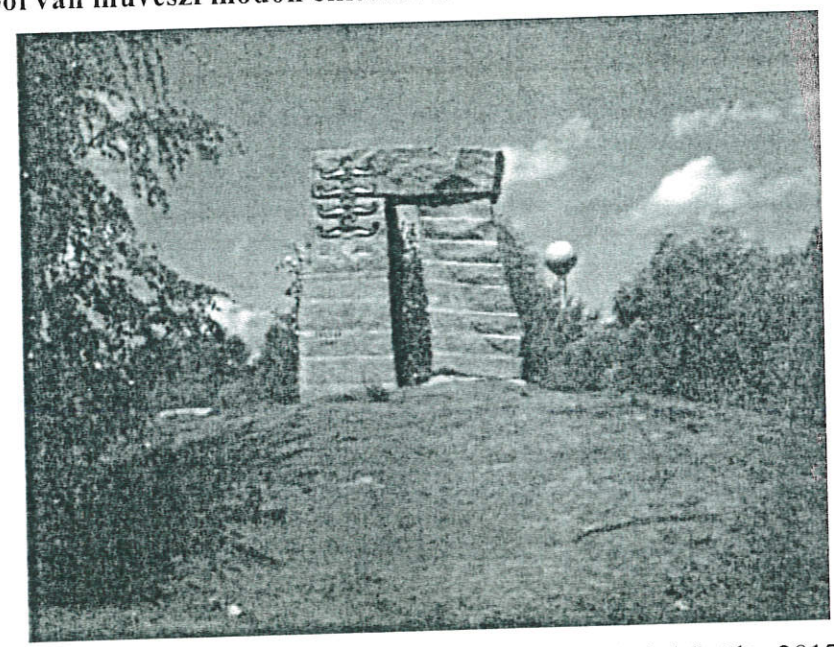
Itt található a Tiszántúl egyetlen barokk műemlék kastélya: a volt Lónyay-kastély. A volt Lónyay-kastély, Tuzsér legértékesebb épülete és látnivalója a község belterületén, a főutcán található: melléképületeivel ma is zárt együttest alkot.
A főépület eredetileg egy öt szobából és előtérből álló földszintes udvarház volt, amelyet a család hagyománya szerint az ezredet tartó Lónyay Ferenc építtetett a XVIII. század második felében. A szakirodalom azonban Lónyay Jánost tartja a kastély első tulajdonosának. Esetünkben a családnak van igaza: a miniszterelnök édesapja, aki szintén a Menyhért nevet viselte, 1825-ben, Ferenc halála után vette át a tuzséri birtokot.
A kastélyt egykor nagyméretű park vette körül. A napjainkra húsz holdról két hektárra zsugorodott díszkert egykori hangulatát a százötven éves vagy ennél idősebb kocsányos tölgyek, feketefenyők, ezüsthársak, juharfélék "a hegyi, mezei és ezüstjuhar" idézik. De találunk itt hatalmasra nőtt platánt, szivarfát, vadgesztenyét és különböző kőrisfákat is.
A kastély elsősorban a község kulturális rendezvényeinek színhelyéül és idegenforgalmi célokat kiszolgálójává vált.

A település Református temploma is barokk eredetű, műemlék jellegű, melynek alapjait 200 esztendeje 1808-ban rakták le. A templomépítés befejező munkálatai 1820-1823, illetve 1833-1834 között történtek, és az épület 1850-re nyerte el mai formáját. Az épület kelet-nyugati tengelyű, keleti homlokzata előtt 35 méter magas, háromszintes, órapárkányos torony emelkedik. A templom nyugati vége a nyolcszög három oldalával záródik, északi és déli falát félkör íves ablaknyílások tagolják. A 10x19 méteres belső teret festett deszkamennyezet zárja le. A tér keleti oldalán két pillérre támaszkodó karzat emelkedik. Padok, szószék, Mózes szék teszik teljessé a berendezést.
A településen elsősorban református vallásúak élnek. Kisebb létszámban megtalálhatók a római katolikus, görög katolikus és a baptista hívek is.

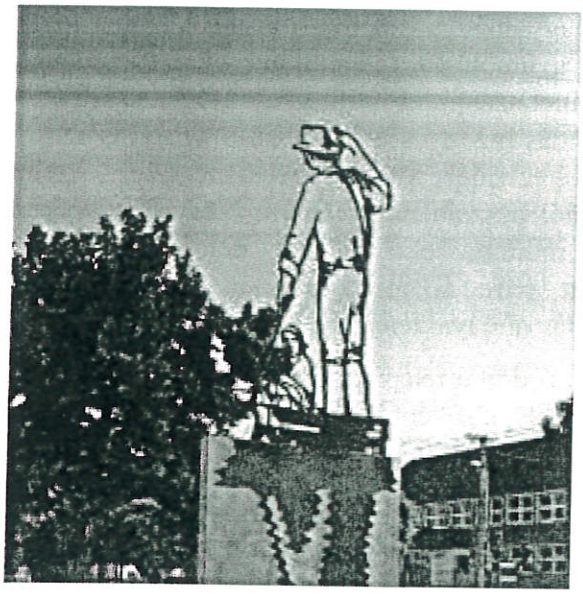

Községünket nagy terei teszik egyedülállóan hangulatossá. Egyik legnagyobb parkjában, a Petőfi téren helyezkedik el Millennium tiszteletére készült emlékmű, amely 18-20 tonnás szibériai gránitból van művészi módon elkészítve.

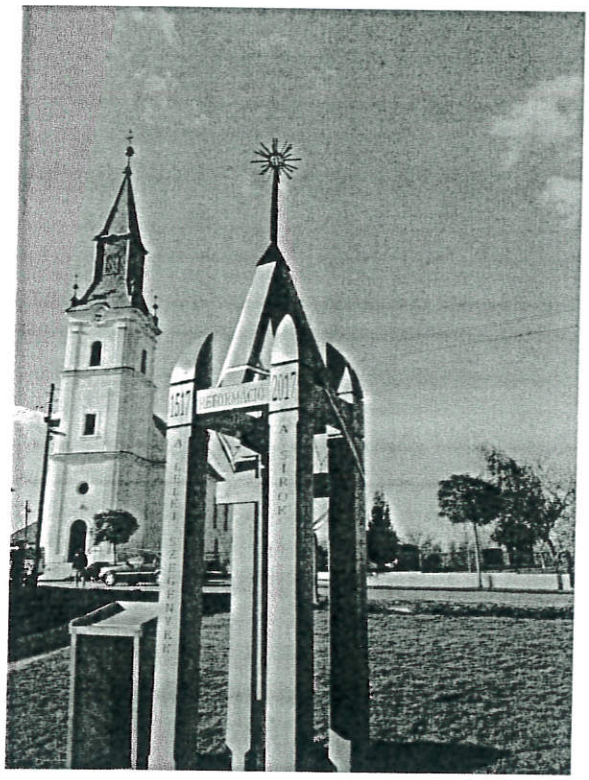

Az elmúlt években településünk újabb közterekkel és parkokkal bővült. 2017-ben államalapító István király ünnepén a „Tuzséri révész" szobor került felavatásra. Az alkotás a tiszai rév lejárójához vezető út mentén áll, és a településen egykor élő ősök mesterségét ábrázolja. A falu akkoriban nem tudott állandó, fizetett révészt alkalmazni. Így aztán beosztották a férfiakat, mindennap más vitte az utasokat át a Tiszán. A faluban úgy nem nőhetett férfivá senki, hogy ki ne tanulta volna a mesterséget. Innen eredően a legtöbben a foglalatosságukra utaló Révész nevet kapták.

A révet a református egyházközség közel száz éven át, a Lónyay János és neje Lónyay Florentina nagylelkű felajánlásából üzemeltethette abból a célból, hogy az ebből származó bevételt egy új templom megépítésére fordítsák.

A reformáció ötszázadik évfordulójára Tuzsér Nagyközség Önkormányzata emlékművet készítetett. Az emlékmű négy tölgyoszlopa toronyszerű formában végződik, a nyolc boldogmondást tartalmazza. A boldogmondások a legszebb krisztusi tanítások közé sorolhatók, és jól hordozzák a reformáció alapigazságait is. Az emlékmű elején Kálvin János neve olvasható, akiről a parkot is elnevezték, a túloldalon a reformáció jubileum alkalmából„ *1517 Reformáció 2017"* felirat szerepel. Az emlékmű tetején kovácsoltvasból a református templom tornyokon levő a csillag található.

Hazánk jelenlegi határainak kialakulása következtében a község közvetlen határ menti településsé vált. A fővárossal és az ország többi részével a 4-es főút és a vasútvonal köti össze a falut. A Budapesttől Záhonyig húzódó közlekedési főútvonalba Tuzsér is beletartozik. A Tiszán működő komp biztosítja a kapcsolatot a Bodrogközzel. Határa szabálytalan formát követ, északi részét Tiszavégnek, déli részét Hídvégnek nevezik. Déli részén helyezkedik el az Újfalu, keleti részén, Tuzsér és Mándok között pedig a Kálongatanya, mely szintén a községhez tartozik.

A mezőgazdaságnak nagy hagyománya van, még ma is sok ember foglalkozik gazdálkodással. 1100 hektár földjéből 300 hektár gyümölcsös, főként alma – mely vidékünket világhírűvé tette -, kisebb területen szőlő. A többi terület szántó, erdő ill. gyep. Régen szárnyra kelt ez a mondás: „Szabolcs aranya az alma." Ez a mondás bizonyos értelemben még ma is igaz. Különösen zamatos jonatán almája révén vált világhírűvé ez vidék. Megyénkben a szó szoros értelmében vett almatermesztésről csak az 1920-as évek végétől beszélhetünk, amikor Nagy Sándor kertészeti felügyelő árutermelő gyümölcsösök telepítését indította el. Elsőként néhány tőkeerős nagybirtok, mint Tuzsér, Fényeslitke, Ibrány hozott létre állami kölcsönök segítségével nagy ill. kis 0,5-3 kh-as gyümölcsösöket, főleg jonatán almával telepítve.

Tuzséron nem 1928-ban kezdődött a telepítés. „Almás" hírét még a múlt század végén a Lónyayak alapozták meg, akik a megyében elsőként telepítettek almást 130 holdnyi területen. Ez a Tisza-parti gyümölcsös gróf Forgách Margit telepítése volt, ehhez járult 1912-ben Odescalchi Zoárd telepítése mintegy 90 holdon. Később Ambrózy György – feltehetőleg a Nagy Sándor-féle kezdeményezésre – még 200 holdon telepített gyümölcsöst. Példájukat követve a parasztok közül sokan hozattak almafa oltványokat és betelepítették földjeiket.
A tuzséri alma már a századelőn világhírűvé vált. 1910-es években Amerikában az alma csomagolópapírjára ez volt írva: „Tuzséri hercegség". Ebből is látható, hogy Tuzsér már a II. vh. előtt a szabolcsi almatermesztés egyik fellegvára volt.

Az Európai Bizottság 2021. augusztus 2-i döntésével a Tuzséri alma elnevezés uniós oltalomban részesült. A Tuzséri alma oltalom alatt álló eredetmegjelölés azt igazolja, hogy a termék előállítása nemcsak a területhez kötődik szorosan, hanem kiemelkedő minőségének elérésben meghatározó szerepet játszik a termesztés során alkalmazott közvetlen emberi közreműködés. A településen az alma termesztése több generációs szakmai tudás átadására épül. Az itt alkalmazott, úgynevezett Nagy Sándor-féle metszési technikának köszönhetően, a szellősebb és nyitottabb lombszerkezet miatt a napfény a korona belsejében fejlődő gyümölcsöket jobban éri. A szakszerű művelést a gazdák – a termesztési folyamat kezdetétől a végéig – jelenléte, kitartó gondoskodása garantálja. A helyi Nagy Sándor Kertbarát Klub Egyesület tagjai elismert szakmai tudással rendelkeznek, amelyet továbbadva biztosítják a terület almatermesztőinek a szakmai fejlődését.

Gazdasági szempontból jelentős szerepet játszik Záhony közelsége és a község külterületén elhelyezkedő ipari üzemek: Erdért-Tuzsér Faipari Zrt.; Taurus Carbonpack Kft.; Resilux Közép-Európa Kft.; Prímagáz Hungária Zrt.; Rail Cargo Hungária Zrt.; Vakert Logistic Tuzsér Kft., melyek elsősorban áruforgalmi, szállítmányozási-, raktározási-, és logisztikai tevékenységet végeznek.

A település demográfiai helyzetének elemzéseként az elmúlt 6 év távlatát figyelembe véve megállapíthatjuk, hogy Tuzsér lakónépességének száma 2015-2017 években folyamatosan 3400 körül mozog, azonban az azt követő években csökkenő tendenciát mutat. 2021. december 31-én rendelkezésre álló adatok alapján a lakónépesség száma már 3324 fő volt. A vándorlási mérleg is folyamatosan negatív.
A nemek aránya kiegyensúlyozottnak tekinthető, 50-49 %-ban képviseltetik magukat a településen. A 2011. évi népszámlálási adatokból megállapítható, hogy a szegregátumban élők száma mára már elérte a 1185 főt, ami körülbelül a teljes lakosság egynegyede. Közöttük szintén fele-fele arányban oszlanak meg a férfiak és a nők. A legfrissebb becsült mérés szerint a kisebbségi lakosok aránya a teljes településhez mérten körülbelül 35%, de a szegregált területen élők kisebbségi aránya 99%.
Az öregedési index alapján a településre a fiatalos népességszerkezet jellemző, hiszen 2020-ban a teljes településre nézve a 65 év felettiek száma 444, a 0-14 évesek száma 759 volt. Bár a fiatalok száma több mint másfélszerese az idősebbekének, ami jó jel a település átlagéletkorára nézve, azonban az aktív korúak (15-64 évesek) számához viszonyítva, ami 2020-ban 2176 fő volt, a nem aktív népesség száma 1192 fő.

A település földrajzi elhelyezkedése és gazdasági adottságai kedvezően befolyásolhatná a lakosság foglalkoztatási helyzetét, a munkanélküliség azonban nálunk is magas, mind a pályakezdő diplomával rendelkezők, mind a szakképzettségűek, és szakmunkások körében. Munkahely hiányában a fiatalok elvándorlása nagy problémát okoz.

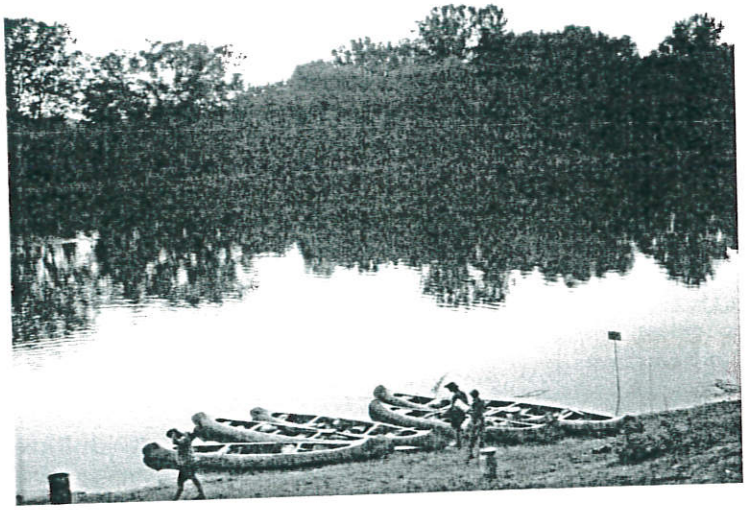
Tuzséron igen nagy számban élnek roma nemzetiséghez tartozó polgárok. Számuk körülbelül 1800-ra tehető, a 2017. december 31-én nyilvántartott települési statisztikai adatok alapján a lakónépesség több mint felét (kb. 52%-át) alkotják. Mivel a kisebbséghez tartozó lakosság aránya egyre nő, ők pedig nem a kvalifikált munkaerőt képviselik a munkavállalók kínálati piacán. Ennek következtében sok család küzd megélhetési gondokkal. 2019. évi adatok alapján az aktív korú lakónépesség 9,01 %-a regisztrált munkanélküli.

Bár a település közellátása, infrastruktúrája jónak mondható, a villany, a vezetékes víz a település egészén, a szennyvízelvezetés nagy részén megoldott, és majdnem minden lakásnak van lehetősége az Internet hálózatra történő rácsatlakozásra. Szervezett keretek között történik a kommunális – és ipari szemét gyűjtése, elhelyezése. Mégis Tuzséron 3 településrészt jelölhetünk meg, amelyek részlegesen, illetve teljes mértékben infrastrukturális hiánnyal küszködnek. A háromból kettő az érintett szegregátumban található (Nyárfás, Diófás utca). Ezeken a területeken a szennyvíz kiépítettsége igen alacsony, az utak állapota rendkívül rossz, kátyús, illetve mindenhol töredezett az aszfalt.

A „Felzárkózó települések" hosszú távú programjának kiterjesztéséről szóló 1057/2021. (II. 19.) Korm. határozat alapján a társadalmi, gazdasági, infrastrukturális hátrányok csökkentése, a helyi foglalkoztatás bővítése, a vidék lakosságmegtartó képességének növelése érdekében - a komplex foglalkoztatási, iskolázottsági, lakhatási, jövedelmi, közbiztonsági viszonyokat és korszerkezetet figyelembe vevő szempontrendszer szerint - Tuzsér bekerült a FETE 3. ütemébe javasolt települések közzé. A Kormány döntése értelmében a 2019. és 2020. évben már bevont összesen 67 település mellett – a Tuzsér településen is elindult a program, amely szociális diagnózis felállításával kezdődött és Jelenlét Pont alakult.

A Tisza-part szépségével, lapályaival, holtágaival tovább emeli a település vonzerejét. Az önkormányzat fenntartásában működtetett szabad strand, annak környezetében lévő vendéglátóhelyek, camping jellegű szolgáltatások nyáron sok vendéget vonzanak, vízituristákat késztetnek megállásra, akár egy-két éjszaka kellemes eltöltésére.

Demográfiai helyzet

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén		
Év	Fő (TS 001)	Változás
2015	3 441	bázis év
2016	3 437	99,88%
2017	3 435	99,94%
2018	3 408	99,21%
2019	3 396	99,65%
2020	3 362	-

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

2. számú táblázat - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2018)					
Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1820	1763	3583	50,80%	49,20%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			150	4,19%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	434	351	785	12,11%	9,80%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	105	85	190	2,93%	2,37%
18-59 éves (férfiak TS 018, aránya TS 019; nők TS 020, aránya TS 021)	1037	947	1984	28,94%	26,43%
60-64 éves (férfiak TS 022, aránya TS 023; nők TS 024, aránya TS 025)	82	118	200	2,29%	3,29%
65 év feletti (férfiak TS 026, aránya TS 027; nők TS 028, aránya TS 029)	162	262	424	4,52%	7,31%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

3. számú táblázat - Öregedési index			
Év	**65 év feletti állandó lakosok száma (fő)** (TS 026 és TS 028 összesen)	**0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)** (TS 010 és TS 012 összesen)	**Öregedési index %** (TS 030)
2015	386	829	46,56%
2016	401	828	48,43%
2017	413	793	52,08%
2018	424	785	54,01%
2019	439	763	57,54%
2020	444	759	58,49%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások	
Év	**Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma (fő)** (TS 031)
2015	-12
2016	-16
2017	-8
2018	-16
2019	-14
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

5. számú táblázat - Természetes szaporodás	
Év	**Az élve születések és halálozások különbözetének 1000 lakosra vetített száma (fő)** (TS 032)
2015	2
2016	8
2017	3
2018	4
2019	1
2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség minden ember számára fontos érték. Jelen programban rögzíteni kívánt, az esélyegyenlőség elmozdítását célzó intézkedéseinkkel szándékunk az, hogy a településen a szegregáció csökkenjen, az érintett lakosság körében a mélyszegénység jelenlegi szintje és ismérvei javuljanak, a fiatal lakosság vonatkozásában a motiváltság, az iskolai képzésben való részvétel emelkedjen, az aktív korúak foglalkoztatási és felnőttképzési programokban való részvételét elősegítsük, valamint a fejlesztések révén megtudjuk teremteni a közszolgáltatásokhoz, az egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést.

Célok

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Tuzsér település Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:
az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
a diszkriminációmentességet,
szegregációmentességet,
a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményeket – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

A településen élő hátrányos helyzetű csoportok helyzetének feltérképezése és a feltárt problémák komplex kezelésre szolgáló (más települési programokkal összehangolt) intézkedési terv megalkotása, a helyben érintett szereplők bevonásával, szükség szerint a települések közötti együttműködések kialakításával.

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.
E mellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.
További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.
A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését a HEP IT tartalmazza.

A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából. További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.
Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

A HEP jelentősége

A HEP-ek nem csupán a felzárkózási stratégia településszintű megvalósításának alapegységei, hanem fontos szerepet töltenek be a kormányzati konzultációs rendszerben azzal, hogy megteremtik a lehetőséget a kormányzati célok társadalmasítására, a fejlesztési elképzelésekhez történő csatlakozásra és fordított irányban az alulról felfelé történő információáramlásban is lehetőséget biztosítanak a településszintű előrehaladás nyomon követésére és fejlesztési igények megfogalmazására a felzárkózási, esélyteremtési feladatokhoz kapcsolódóan.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program Helyzetelemzése (HEP HE)

1. Jogszabályi háttér bemutatása

1.1 A program készítését előíró jogszabályi környezet rövid bemutatása

Az Alaptörvény 4. módosításával bekerült a XV. cikk (4) pontjaként, hogy „Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti."
A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük.
A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról" szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai" fejezete és 2021.06.30-i módosítása
- a Belügyminisztérium honlapján megjelent „MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szempontjaihoz és a program felülvizsgálatához" alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.)

előírásaira.

1.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete a mélyszegénységben élők és a romák, valamint a gyermekek célcsoportjára vonatkozóan rendelkezik helyi szabályozással.

A 2015. március 1. napján hatályba lépő jogszabály módosítások eredményeképpen a pénzbeli és természetbeni szociális ellátások rendszere jelentős mértékben átalakult.
Az állam és az önkormányzat segélyezéssel kapcsolatos feladatai élesen elválasztásra kerültek. A helyi önkormányzatok felelőssége növekedett a helyi közösség szociális biztonságának erősítésében, a szociális segélyek biztosításában.
A kötelezően nyújtandó ellátásokat 2015. március 1-től a járási hivatalok állapítják meg. Ezek az ellátások a következőek:

- aktív korúak ellátása
- időskorúak járadéka
- ápolási díj (alapösszegű, emelt összegű és kiemelt ápolási díj)
- közgyógyellátás (alanyi és normatív formák)
- egészségügyi szolgáltatásra való jogosultság

Egyéb támogatás biztosításáról a települési önkormányzatok döntenek. Az önkormányzatok által nyújtható támogatás neve egységesen települési támogatás, melynek jogosultsági feltételeit, típusait az önkormányzatok határozhatják meg.

A fentiek alapján Tuzsér Nagyközség Önkormányzat Képviselő-testülete 2015. február 25-én új rendeletet fogadott el, a szociális ellátásokról szóló 2/2015. (II.25.) számú rendeletét.

A települési önkormányzat képviselő-testülete a rendeletében foglaltak alapján

a.) pénzbeli, de természetben is nyújtható ellátások,
- **települési támogatás gyógyszersegély igénybevételére**
- **települési temetési támogatás**
- **rendkívüli települési támogatás**
- **rendszeres települési támogatás**

b.) jellegükből fakadóan természetbeni ellátások:
- **települési lakhatási támogatás**
- **települési támogatás gyermekétkeztetés személyi térítési díjának elengedésére**

c.) személyes gondoskodást nyújtó ellátásként:
- **szociális étkeztetés,**
- **szociális étkeztetés házhoz szállítással,**
- **házi segítségnyújtást,**
- **tanyagondnoki szolgáltatást**
- **családsegítést biztosít.**

Stratégiai környezet bemutatása

A felzárkózás politika alapdokumentumaként Magyarország Kormánya 2011-ben fogadta el a Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégiát [1430/2011. (XII. 13.) Korm. hat.], majd 2014-ben annak frissítéseként a Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II-t [1603/2014. (XI. 4.) Korm. hat.] 2021-ben elkészült a **Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030** (MNTFS 2030), amely a következő 10 évre alapozza meg a felzárkózás-politika fő irányait.

Új Roma Stratégia(2019-2030)
Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024)
„Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)
Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)
Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)
Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)

A HEP-ekben leképeződik a felzárkózási stratégia szemlélete, így azok a felzárkózás politika helyi szintű részeként és a végrehajtás eszközeiként működnek.

A helyi felzárkózás politika tervezési alapjaként épít a HEP-ekre a Pénzügyminisztérium összefogásában készült **Nemzeti Fejlesztés 2030**, **Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció** is.

Az Ebktv. 31. § (2) bekezdése értelmében **a programalkotás során gondoskodni kell a HEP és a települési önkormányzat által készítendő egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a köznevelési esélyegyenlőségi terv, illetve a szakképzési esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.**

2.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Tuzsér Nagyközség Önkormányzata az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. Törvény 87.§ (1) bekezdésében foglaltak alapján éves költségvetési beszámolóval, az éves költségvetési beszámolók alapján évente, az elfogadott költségvetéssel összehasonlító módon az év utolsó napján érvényes szervezeti, besorolási rend alapján záró számadást készít és képviselő-testülete hosszú távú fejlesztési elképzeléseit a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 116.§-a értelmében gazdasági programjában rögzíti.

Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat a képviselő-testület a 51/2020.(VII.07.) számú határozatával elfogadta a következő négyéves időszakra (2019-2024) vonatkozó gazdasági programját. A gazdasági program a következő általános fejlesztési elképzeléseket határozza meg:

A./ Infrastruktúra

- Belterületi utak, járdák korszerűsítése
- Az Erdért lakótelep ivóvízellátásának korszerűsítése
- Külterületi utak rendbetétele
- Belvíz-, csapadékvíz elvezetésére szolgáló árkok felújítása, karbantartása

B./ Környezetvédelem

- Közterületeink virágosítása
- parlagfű-írtás, általános gyommentesítés
- Illegális hulladék-lerakóhelyek felszámolása

C./ Oktatás, művelődés

- tuzséri gyerekek támogatása (tankönyv, étkeztetés, ösztöndíjrendszer)
- szociálisan rászoruló tanulók támogatása (Bursa, Arany J.)
- a település hagyományainak megőrzése, ápolása
- Tanösvény kialakítása a Tisza parton

D./ Szociális és egészségügyi ellátás

- Jelenlegi szociális és egészségügyi rendszer fenntartása
- Kötelező és ajánlott szűrővizsgálatok népszerűsítése
- Egészségügyi alapellátás javítása érdekében az „Egészségház" felújítása

E./ Munkahelyteremtés

- Új vállalkozások elindításainak, letelepedéseinek segítése
- Munkahelyteremtés feltételeinek javítása (adópolitikával ösztönözni a munkahelyek teremtését, együttműködni a munkaügyi hivatallal, aktív részvétel a munkaadók és a munkavállalók közvetítésében, kedvező feltételek biztosítása a befektetők számára)

F./ Településfejlesztés

- Az elmúlt év fejlesztéseire alapozva, a falusi turizmus, és az idegenforgalom fellendítése
- Szálláshelyek kialakítása
- Tiszai szabadstrand korszerűsítése, infrastrukturális feltételeinek javítása.
- Községi Könyvtár épületének felújítása
- Egészséges életmód, és a sportolás feltételeinek javítása sportpályák, sportparkok építésével
- Önkormányzati fenntartású intézmények felújítása (elsőként a Lónyay Menyhért Általános iskola), és energetikai korszerűsítése, a megújuló energiaforrások felhasználásának erősítése napelemes, illetve napkollektoros rendszerek telepítésével
- Rendezett településközpont kialakítása
- Műemlékeink állapotának megőrzése, javítása

2.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

Tuzsér nagyközség 2008. január 1-jén létrejött Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás tagja. A Társulás létrejöttét a települési önkormányzatok többcélú kistérségi társulásáról szóló 2004. évi CVII. törvény, valamint a kistérségek megállapításáról, lehatárolásáról és megváltoztatásának rendjéről szóló 244/2003. (XII. 18.) Kormányrendelet alapján, Záhony Város Önkormányzati Képviselő- testülete, és hozzá kapcsolódva további 10 település önkormányzata kezdeményezte. **A társulás működési területe: a társulásban résztvevő önkormányzatok, melyet Benk, Eperjeske, Győröcske, Komoró, Mándok, Tiszabezdéd, Tiszamogyorós, Tiszaszentmárton, Tuzsér, Záhony és Zsurk alkot.** A kistérség központja Záhony. **A Társulás munkaszervezeti feladatait a Záhonyi Közös Önkormányzati Hivatal (4625 Záhony, Ady Endre út 35.) látja el.**

A Társulás célja a közszolgáltatások magasabb szakmai színvonalon történő hatékonyabb ellátása, a kistérségi területfejlesztési projektek támogatása, a kistérségi államigazgatási feladatok, közigazgatási ügyintézés eredményesebb ellátása. Ezen célokat feladat-ellátási megállapodásokkal, szolgáltatási, megbízási szerződésekkel, és saját intézmény fenntartásával valósítja meg.

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Nyíregyházi Tankerülete fenntartásában működő **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Záhonyi Tagintézménye** (székhelye: 4625 Záhony, Alkotmány út 29.) **látja el az alábbi pedagógiai szakszolgálati feladatokat a térséghez tartozó településeken:**

- **korai fejlesztés és gondozás;**
- **fejlesztő nevelés;**
- **szakértői bizottsági tevékenység;**
- **nevelési tanácsadás**
- **logopédiai ellátás;**
- **konduktív pedagógia;**
- **gyógytestnevelés**
- **iskolapszichológia, óvodapszichológia**
- **kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.**

2009. január 1. napjával a Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás önálló intézmény fenntartásával kívánta egyenlő eséllyel biztosítani a kistérség valamennyi településén élők számára szükséges - és az önkormányzatok számára kötelezően előírt – ellátási formákat.

A Mándoki Térségi Szociális Központ (Székhelye: 4644 Mándok, Petőfi u. 23.) célja, hogy a különböző alapszolgáltatások megszervezésével segítséget nyújtson a záhonyi kistérség településein élő, szociálisan rászoruló személyek részére saját otthonukban, lakókörnyezetükben önálló életvitelük fenntartásában, valamint egészségi állapotukból, mentális vagy más okból származó problémáik megoldásában, illetve szükség esetén az idősekről állapotuknak és helyzetüknek megfelelő szakosított ellátásban, idősek otthonában gondoskodjon.

Az intézmény Tuzséron élő szociálisan rászorultak számára a következő szolgáltatásokat nyújtja:

<u>Étkeztetés:</u> Étkezésben részesíthetőek az a szociálisan rászorult személyek, akik a napi egyszeri meleg étkezést önmaguk, illetve eltartottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani, különösen koruk, egészségi állapotuk, fogyatékosságuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük, vagy hajléktalanságuk miatt.
Az ellátás igénybevétele történhet lakásra szállítással, elvitellel, helyben fogyasztással. Az étkeztetést az intézmény a településeken működő oktatási intézmények konyháiról, vagy vállalkozó által biztosítja.

Házi Segítségnyújtás: A házi segítségnyújtás olyan szolgáltatás, amely az igénybe vevő önálló életvitelének fenntartását – szükségleteinek megfelelően – lakásán, lakókörnyezetében biztosítja.
Célja gondoskodni:
- azokról az időskorú személyekről, akik otthonukban önmaguk ellátására saját erőből nem képesek és róluk nem gondoskodnak;
- azokról a pszichiátriai betegekről, fogyatékos személyekről, valamint szenvedélybetegekről, akik állapotukból adódóan az önálló életvitellel kapcsolatos feladataik ellátásban segítséget igényelnek, de egyébként önmaguk ellátására részben képesek;
- azokról az egészségi állapotuk miatt rászoruló személyekről, akik ezt az ellátási formát igénylik;
- azokról a személyekről, akik a rehabilitációt követően a saját lakókörnyezetükbe történő visszailleszkedés céljából támogatást igényelnek önálló életvitelük fenntartásához.

Segítséget nyújtani ahhoz, hogy az ellátást igénybe vevő fizikai, mentális, szociális szükséglete
— saját környezetében
— életkorának, élethelyzetének és egészségi állapotának megfelelően
— meglévő képességeinek fenntartásával, felhasználásával, fejlesztésével biztosított legyen.

Feladata:
— az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzése;
— az önálló életvitel fenntartásában, az ellátott és lakókörnyezete higiéniás körülményeinek megtartásában való közreműködés,
— a veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzésében, illetve azok elhárításában való segítségnyújtás.

A házi segítségnyújtás keretében szociális segítés (ezen belül háztartási segítségnyújtás) vagy személyi gondozás (ezen belül gondozás és háztartási segítségnyújtás) biztosított az igénylő szükségleteinek megfelelően.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás: A szolgáltatás célja, hogy az igénybe vevő lakásán, lakókörnyezetében önálló életvitelének fenntartása mellett felmerülő krízishelyzetek elhárítása.
Az ellátást az intézmény az igénybevevő lakásán hivatásos szociális gondozó, vagy megbízási szerződéssel foglalkoztatott gondozó által, napi 24 órás készenléti ügyelettel biztosítja.

Tanyagondnoki szolgálat: Tuzsér nagyközséghez tartozó Kálongatanya településrész intézményhiányából eredő hátrányainak enyhítése, az alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatásokhoz, valamint egyes alapszolgáltatásokhoz való hozzájutás biztosítása, továbbá az egyéni, közösségi szintű szükségletek teljesítésének segítése.

Fogyatékosok nappali klubja: A szolgáltatás célja a saját otthonukban élők részére a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére szolgáló lehetőség biztosítása. A fogyatékos nappali ellátás a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes ellátottak napközbeni gondozására szolgál.
A fogyatékos személyek nappali ellátása a Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás ellátási területén fogyatékkal élő, illetve autista személyek részére nyújt ellátást, akik szociális és mentális támogatásra szorulnak, önmaguk ellátására csak részben képesek.
A szolgáltatás Mándokon a Petőfi u. 23. szám alatt működő intézmény útján, önkéntesen vehető igénybe.

Idősek nappali klubja: Az Idősek Klubja elsősorban Tiszabezdéd községben – de igény esetén a záhonyi járás településein is – élő olyan időskorúak részére nyújt ellátást, akik szociális és mentális támogatásra szorulnak, önmaguk ellátására csak részben képesek. A klub Tiszabezdéden, a Jókai út 1. szám alatt működik.

Támogató szolgálat: A Támogató szolgálat célja a fogyatékos személy önrendelkezésén alapuló önálló életvitelének megkönnyítése, elsődlegesen a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítségével, valamint önállóságának megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás biztosítása.

Idősek otthona: Az Intézmény (Székhelye: Mándok, Petőfi út 23.) az önmaguk ellátására nem, vagy csak folyamatos segítséggel képes személyek napi háromszori étkeztetéséről, szükség szerint ruházattal, illetve textíliával való ellátásáról, mentális gondozásáról, egészségügyi ellátásáról, lakhatásáról gondoskodik.

Család és gyermekjóléti szolgálat: A család- és gyermekjóléti szolgálat magában foglalja a Szt. szerinti családsegítést, mint szociális alapszolgáltatást, illetve a Gyvt. szerinti gyermekjóléti szolgáltatást, mint gyermekjóléti alapellátást. Ennek értelmében a család- és gyermekjóléti szolgálat ellátja a családsegítés és a gyermekjóléti szolgálat jogszabályban meghatározott feladatait.
A családsegítés a szociális vagy mentálhigiénés problémák, illetve egyéb krízishelyzet miatt segítségre szoruló kliensek (egyének, családok, csoportok, közösségek) számára az ilyen helyzethez vezető okok megelőzése, a krízishelyzet megszüntetése a szociális munka eszközeinek, módszereinek felhasználásával, valamint az életvezetési képesség megőrzése céljából nyújtott szolgáltatás.
A gyermekjóléti szolgáltatás a gyermekek védelmének rendszerén belül a személyes gondoskodás körébe tartozó gyermekjóléti alapellátás, olyan a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

Család-és Gyermekjóléti Központ: A család-és gyermekjóléti központ Záhony városban, mint járásszékhely településen működő család- és gyermekjóléti szolgálat, mely a Gyvt. 39. §, a 40. § (2) bekezdése és az Szt. 64. § (4) bekezdése szerinti általános szolgáltatási feladatain túl

— A gyermek családban nevelkedésének elősegítése, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében a gyermek igényeinek és szükségleteinek megfelelő önálló egyéni és csoportos speciális szolgáltatásokat, programokat nyújt, amelynek keretében biztosít

- utcai szociális munkát,
- kapcsolattartási ügyeletet, ennek keretében közvetítői eljárást,
- gyermekvédelmi jelzőrendszeri készenléti szolgálatot,
- jogi tájékoztatásnyújtást és pszichológiai tanácsadást,
- családkonzultációt, családterápiát, családi döntéshozó konferenciát;

— A gyermekvédelmi gondoskodás keretébe tartozó hatósági intézkedésekhez kapcsolódó, a gyermekek védelmére irányuló tevékenységet lát el, amelynek keretében

- kezdeményezi a gyermek védelembe vételét vagy súlyosabb fokú veszélyeztetettség esetén a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezését, nevelésbe vételét,
- javaslatot készít a veszélyeztetettség mértékének megfelelően a gyermek védelembe vételére, illetve a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtására, a gyermek tankötelezettsége teljesítésének előmozdítására, a gyermek családjából történő kiemelésére, a leendő gondozási helyére vagy annak megváltoztatására, valamint a gyermek megelőző pártfogásának mellőzésére, elrendelésére, fenntartására és megszüntetésére,
- együttműködik a pártfogó felügyelői szolgálattal és a megelőző pártfogó felügyelővel a bűnismétlés megelőzése érdekében, ha a gyámhatóság elrendelte a gyermek megelőző pártfogását,
- a családjából kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében családgondozást végez – az

otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a család gyermeknevelési körülményeinek megteremtéséhez, javításához, a szülő és a gyermek közötti kapcsolat helyreállításához,
- utógondozást végez – az otthont nyújtó ellátást, illetve a területi gyermekvédelmi szakszolgáltatást végző intézménnyel együttműködve – a gyermek családjába történő visszailleszkedéséhez,
- védelembe vett gyermek esetében elkészíti a gondozási-nevelési tervet, családgondozást végez, illetve a gyámhatóság megkeresésére a családi pótlék természetbeni formában történő nyújtásához kapcsolódó pénzfelhasználási tervet (a továbbiakban: pénzfelhasználási terv) készít;
- szakmai támogatást nyújt az ellátási területén működő gyermekjóléti szolgálatok számára.

— A család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján szociális diagnózist készít, melyben javaslatot tesz - a jogosultsági feltételek fennállása esetén a szolgáltatást nyújtó szolgáltatóra kötelező – szociális szolgáltatások igénybevételére.

A jogosultak köre a záhonyi járás közigazgatási területén állandó lakóhellyel rendelkező személyek, akik szociális és mentálhigiénés problémáik miatt segítséget igényelnek.

2.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk a célcsoportokkal foglalkozó érintett helyi szakemberek, egyházak és civil szervezetek megállapításait, tapasztalatait. Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011.évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

- Az egyes célcsoportokra vonatkozóan, különösen a mélyszegénységben élők, és romák foglalkoztatottsági helyzetének vizsgálata során a munkanélküliségi ráta nemek szerint, nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség és korcsoport szerint, az iskolázottságra és lakásállományra, a telepek és a szegregátumok helyzetére vonatkozó adatok relevánsak. A településen nem működnek a fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok, és nem áll rendelkezésre adat, hogy a vonzásközpontban ezek hogyan valósulnak meg.
- A gyermekek esélyegyenlősége szempontjából a védelembe vett, és a veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma érdemel említést, mely a térségben kiemelkedően magas, ezért kedvezményes óvodai-iskolai juttatásokban szinte majdnem minden óvodás és iskoláskorú gyermek részesül. Helyben családi napközi nem működik, emiatt arra, hogy hogyan érvényesül az egyéni szempontok figyelembe vétele a felvétel során, nem lehetséges.
- A nők célcsoportját illetően nem áll rendelkezésre megfelelő adat arra vonatkozóan, hogy miként áll összefüggésben a nők iskolai végzettsége és foglalkoztatottsága. Ennek hiányában nem tudunk következtetni arra, hogy milyen foglalkoztatást segítő programok, képzések valósulhatnának meg hatékonyabban. A nőket érő erőszak, és a családon belüli erőszak látens jellege miatt teljes körű vizsgálatot nem tudunk végezni.
- A településen a 64 évnél idősebb korosztály és a fogyatékkal élők részére nappali ellátást biztosító szociális alapszolgáltatás nincsen, amely lehetőséget biztosítana a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére.

3. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

A településen a mélyszegénységben élők és a romák számaránya az összlakosságon belül egyre növekvő tendenciát mutat. Az egyik legsúlyosabb gondot ennek a célcsoportnak a helyzetének fokozatos romlása jelenti, hiszen valamennyi család a szegénységi küszöb alatt él, mely különösen a gyermekeket sújtja. Ennek következménye a kiszorulás az életlehetőségekből mind a tanulás, a foglalkoztatás és egészségügyi szolgáltatások területén.

3.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

3.1. számú táblázat - Jövedelmi helyzet

Év	Az SZJA adófizetők száma	Az SZJA adófizetők közül a 0-1 millió forintos jövedelemsávba tartozók
	az állandó népesség %-ában (TS 059)	az állandó népesség %-ában (TS 060)
2015	34,41	47,49
2016	41,79	52,77
2017	41,68	50,37
2018	41,75	47,06
2019	42,46	39,87
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A mélyszegénységben élők és romák jövedelmi és vagyoni helyzetét az élethelyzetükből fakadó szocializációs hiányosságok, az alacsony iskolai végzettség, a tartós munkanélküliség, a motiváció hiánya, valamint a társadalmi előítélet jelenléte kedvezőtlenül befolyásolja. A családokra a magas gyermeklétszám jellemző. A roma gyermekek és fiatalok a legnagyobb arányban vannak jelen a gyermekvédelmi szakellátás rendszerében. A célcsoportba tartozók jövedelmének jelentős része a segélyekből illetve egyéb pénzbeli ellátásokból származik. Rossz anyagi-szociális helyzetük felszámolására csak hosszú távú, összehangolt intézkedések sorozatával lehet esélyt teremteni.

3.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

a) foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

2020-ban 2176 fő gazdaságilag aktív 15-64 éves lakónépességhez képest a KSH adatai alapján 235 fő a munkanélküliek száma, ez alapján a munkanélküliségi ráta 10,8%-os volt. Az országos statisztikai adatokat tekintve (2020 évben 4,3%) Észak-Alföldi régióban magasabb a munkanélküliek aránya, átlagosan 7,4 %. Tuzséron az aktív korú munkanélküliek aránya az országos munkanélküliségi rátának több mint a kétszerese. A férfiak esetében a munkanélküliségi ráta magasabb (12,6 %), a nők esetében alacsonyabb (8,9 %). Az előző évhez képest a férfiaké 2,76 százalékponttal, a nőké pedig 0,68 százalékponttal emelkedett. Az elmúlt évek adatai rámutatnak arra is, hogy a településen a 26-30 év és a 31-35 év közötti korosztályok aránya a legmagasabb a regisztrált munkanélküliek közül.
A tartós munkanélküliség ugyan csökkent a korábbi évekhez képest, azonban a településen élő regisztrált munkanélküliek (2020-ban 235 fő) több mint 50%-a még mindig tartós munkanélkülinek (2020-ban 180 napnál régebben regisztrált munkanélküliek száma: 136 fő) számít.

3.2. 1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint			
Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
2015	20,79%	14,67%	17,73%
2016	13,21%	11,18%	12,20%
2017	15,59%	12,79%	14,19%
2018	13,73%	11,39%	12,56%
2019	9,83%	8,19%	9,01%
2020	12,59%	8,87%	10,73%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.2. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint							
Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	422	288	337	299	213	0
20 éves, vagy az alatti (TS 037)	Fő	43	28	25	25	16	n.a.
	%	10,19%	9,72%	7,42%	8,36%	7,51%	-
21-25 év (TS 038)	Fő	81	54	58	35	24	n.a.
	%	19,19%	18,75%	17,21%	11,71%	11,27%	-
26-30 év (TS 039)	Fő	59	30	44	49	35	n.a.
	%	13,98%	10,42%	13,06%	16,39%	16,43%	-
31-35 év (TS 040)	Fő	43	29	40	37	32	n.a.
	%	10,19%	10,07%	11,87%	12,37%	15,02%	-
36-40 év (TS 041)	Fő	34	27	31	21	12	n.a.
	%	8,06%	9,38%	9,20%	7,02%	5,63%	-
41-45 év (TS 042)	Fő	50	34	31	40	21	n.a.
	%	11,85%	11,81%	9,20%	13,38%	9,86%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	42	32	37	32	21	n.a.
	%	9,95%	11,11%	10,98%	10,70%	9,86%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	40	26	34	34	27	n.a.
	%	9,48%	9,03%	10,09%	11,37%	12,68%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	27	21	29	19	18	n.a.
	%	6,40%	7,29%	8,61%	6,35%	8,45%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3	7	8	7	7	n.a.
	%	0,71%	2,43%	2,37%	2,34%	3,29%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya		
Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	68,48%	42,56%
2016	68,75%	46,97%
2017	60,83%	43,41%
2018	69,57%	45,67%
2019	72,77%	49,03%
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

A munkaerő-piacra jutásnak már említett számos akadályai közül az alacsony iskolai végzettség, a nem piacképes szaktudás, illetve a még mindig gyakran előforduló írástudatlanság jelenti a legnagyobb problémát. Jelenleg csak a 2011. évi népszámlálásból állnak rendelkezésünkre adatok az alacsonyan iskolázott népesség számára vonatkozóan, mely alapján megállapíthatjuk, hogy a 2485 fő 15 évtől idősebb korosztályból 2167 főt tesz ki a legalább általános iskolát végzettek száma. 318 fő pedig nem rendelkezik még általános iskolai végzettséggel sem. 2020-ban a településen a nyilvántartott 235 fő álláskereső közül 134 fő 8 általános, 44 fő 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű.

Az iskolázatlanságból eredő munkaerő-piaci hátrány leküzdésére szükség van, tekintettel arra, hogy a településen általános iskolai felnőttképzés nincsen.

3.2.4. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint							
Év	Regisztrált munkanélküliek /nyilvántartott álláskeresők száma összesen (TS 052)	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség (TS 036)		Általános iskolai végzettség (TS 035)		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	422	68	16,11%	228	54,03%	126	29,86%
2016	288	39	13,54%	153	53,13%	96	33,33%
2017	337	68	20,18%	187	55,49%	82	24,33%
2018	299	61	20,40%	177	59,20%	61	20,40%
2019	213	48	22,54%	116	54,46%	49	23,00%
2020	235	44	-	134	-	52	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

c) közfoglalkoztatás, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra történő átlépés lehetőségei;

Tuzsér közfoglalkoztatás szempontjából az országos átlagot jelentősen (legalább 1,75-szörösen) meghaladó munkanélküliséggel sújtott települések közé tartozik. nagy szerepet vállalt a hosszabb ideje munka- és végzettség nélküli álláskeresők foglalkoztatásában.,

A közfoglalkoztatás közvetlen irányításának és szervezésének feladatait Tuzsér Nagyközség Önkormányzata látja el.

3.2.5. számú táblázat - Foglalkoztatáspolitika		
Év	Aktív foglalkoztatás-politikai eszközökkel támogatottak száma (TS 050)	Közfoglalakoztatottak száma (TS 055)
	Fő	(éves átlag - fő)
2015	343	249
2016	413	322
2017	310	255
2018	260	197
2019	269	185
2020	298	206
Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal		

A közfoglalkoztatási jogviszonyt a 375/2010. (XII. 31.) Korm. rendelet szabályozza. A településen jellemzően foglalkoztatást helyettesítő támogatásra jogosult személyek, megváltozott munkaképességűek (rehabilitációs ellátásban részesülők), a megyei kormányhivatal állami foglalkoztatási szervként eljáró járási hivatala által kiközvetített álláskeresők számára nyújt jövedelmet. A közfoglalkoztatás időtartama határozott idejű, napi 4-8 órás munkaidőben történő foglalkoztatást jelent. A közfoglalkoztatás egyik pozitív eleme, hogy nem hagyja kiesni a munkagyakorlatból az egyént. A közfoglalkoztatás társadalombiztosítási ellátást, nyugdíjra és álláskeresési ellátásra való jogosultságot biztosít, valamint segíti az elsődleges munkaerőpiacra történő be-, illetve visszajutást.

Önkormányzatunk évről- évre folyamatosan törekszik a közfoglalkoztatási programokban történő részvételre, évente körülbelül 200 főt foglalkoztat közfoglalkoztatás keretében, ennek megvalósításához minden évben benyújtja pályázatát a Járási Hivatal Munkaügyi Osztályához. A mélyszegénységben élők és a településen nagy létszámban élő romák foglalkoztatásában kap jelentős szerepet a közfoglalkoztatási program. Ezen csoport igen jelentős részének a közfoglalkoztatás jelenti az egyetlen reális esélyt a munkához való jutásra.

Az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök azok az eszközcsoportok, melyek a foglalkoztatás elősegítésére szolgálnak. Az aktív eszközök (átképzés, munkaerő-piaci képzés) fogalmának kialakulása a segélyek munkanélküliség kezelésében játszott szerepének háttérbe szorulásával párhuzamosan ment végbe. Mindazokat a szakpolitikai eszközöket jelentheti, amelyek a munkanélküliek munkaerőpiacra történő gyorsabb visszavezetését szolgálják. Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök: munkaerőpiaci szolgáltatások, képzések elősegítése, foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatások, az álláskeresők vállalkozóvá válását elősegítő támogatás, munkahelyteremtés és munkahelymegőrzés támogatása, munkaerő-piaci programok támogatása és egyes általánostól eltérő foglalkoztatási formák támogatása.

Európai Uniós forrásból finanszírozott támogatásként elérhető a GINOP 5.1.1 Út a munkaerőpiacra kiemelt projekt keretében megvalósuló munkaerőpiaci program, melynek célja a 25–64 éves kor közötti álláskeresők és inaktívak foglalkoztathatóságának javítása és nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedések támogatása, míg a 25 év alatti álláskeresők részére az Ifjúsági Garancia Rendszer keretében megvalósuló GINOP 5.2.1-14-2015-0001 munkaerőpiaci program nyújt pályázati lehetőséget. A GINOP 5.1.1 és GINOP 5.2.1 projekt személyre szabott, foglalkoztatást elősegítő bérköltség támogatások révén nyújt segítséget azon vállalkozások számára, akik regisztrált álláskeresőt kívánnak foglalkoztatni.

A táblázatból látható, hogy az aktív foglalkoztatáspolitikai eszközökkel támogatottak száma a vizsgált években 28%-al csökkent, mely 115 fő csökkenést jelent.

A közfoglalkoztatottak éves átlagos száma is csökkenést mutat a vizsgált években. 2016-ban 322 fő vett részt közfoglalkoztatásban, ettől 2020-ban már jóval kevesebb 206 fő. Megjegyzendő, hogy a 2012. évtől kezdődően a regisztrált munkanélküliek száma is folyamatosan csökken (2012-ben 584 fő volt, 2020-ban 235 fő), mivel az elmúlt években a foglalkoztatás országos szinten is javult. Míg 2012-ben a közfoglalkoztatás (2012-ben a közfoglalkoztatottak száma:164 fő) a regisztrált munkanélküliek mindössze 28%-ának tudott munkát biztosítani, 2020. évben a közfoglalkoztatás a regisztrált munkanélküliek 87,6 %-ának nyújt megélhetést, hozzájárulva ahhoz, hogy visszavezesse a foglalkoztatottakat a munka világába, hasznosnak érezhessék magukat, a pályakezdő fiatalok gyakorlatot szerezhessenek és gyakorolhassák a szakvégzettségüket.

A közfoglalkoztatási programokban 2020. évben 205 fő volt a havi átlagos létszám, 2021. évben 239 fő, ami 14%-os emelkedést jelent. A táblázat adatai azt mutatják, hogy Tuzsér település foglalkoztatás szempontjából elmarad az országos növekedési tendenciától. Ez azt jelenti, hogy települési szinten az a jellemző, hogy a közfoglalkoztatottak körében az elsődleges munkerőpiacra jutás kevésbé eredményes, nehezen tudnak a közfoglalkoztatásból átlépni és más munkahelyen elhelyezkedni.

Közfoglalkoztatásban részt vevők havi átlagos létszáma *										
Tuzsér Szabolcs-Szatmár-Bereg megye Záhonyi járás	2013. év	2014. év	2015. év	2016. év	2017. év	2018. év	2019. év	2020. év	2021. év	2022 01 - 04. hó
Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása	39	75	97	166	113	66	56	74	110	115
Országos közfoglalkoztatási program támogatása	11	25	35	40	29	19	18	23	24	23
Járási startmunka mintaprogram támogatása összesen	66	38	118	117	113	112	110	108	105	95
-- Mezőgazdaság	15	10	27	23	24	26	26	25	24	15
-- Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	-	-	12	15	15	14	15	15	14	13
-- Szociális jellegű program	51	29	78	78	74	72	70	68	67	67
-- Egyéb startmunka mintaprogram	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-- Magas hozzáadott értékű program	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Mindösszesen	117	139	249	322	255	197	185	205	239	233
Közfoglalkoztatási mutató	5,24%	6,33%	11,23%	14,49%	11,56%	8,87%	8,48%	9,51%	11,20%	10,93%
Ellátásban nem részesülő álláskeresők száma zárónapon	165	219	198	147	153	182	202	147	138	94
Álláskeresési ellátásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	12	15	10	13	26	19	13	19	22	29
Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülő álláskeresők száma zárónapon	403	301	259	221	187	157	124	75	70	50
Regisztrált álláskeresők száma zárónapon	580	536	466	381	366	357	339	240	230	173
-- Ebből tartós álláskereső	389	294	209	184	141	119	137	85	80	64
Nyilvántartott álláskeresők relatív mutatója	26,05%	24,44%	20,98%	17,12%	16,57%	16,11%	15,55%	11,13%	10,79%	8,10%
Munkavállalási korú (15-64 éves) népesség száma	2 226	2 193	2 220	2 225	2 206	2 218	2 179	2 161	2 134	2 134

1%	2%	3%	4%	5%	6%	7%	8%	9%	10%
11%	12%	13%	14%	15%	16%	17%	18%	19%	20%+

http://kozfoglalkoztatas.bm.hu/

d) a foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

A települést a 4-es főút és a vasútvonal köti össze a fővárossal és az ország többi részével. A Budapesttől Záhonyig húzódó közlekedési főútvonalba Tuzsér is beletartozik. A közeli városközpontok (Kisvárda, Záhony) a településhez közel, 7-11 km távolságban helyezkednek el, autóval rövid idő alatt jól megközelíthetőek, ezenkívül munkanapokon átlagosan 18 vonatjárat vehető igénybe, mely szintén jól biztosítja a foglalkoztatási centrumok elérhetőségét. Tuzséron tiszai komp is működik, mely főként Zemplénagárd elszigeteltségét csökkenti, segítve ezzel az ott élők közlekedését.

Tuzséron 2020-ban 519 regisztrált vállalkozás, ebből 55 társas vállalkozás (részvénytársaság:2; korlátolt felelősségű társaság: 38, betéti társaság:13; szövetkezet: 2) és 464 önálló vállalkozás. A településen regisztrált őstermelők száma: 225. 38 bejelentés köteles kereskedelem, üzlet, és 4 vendéglátó hely volt nyilvántartva. Az előző évhez képest számuk növekedett.

A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének javítása, a Tuzséron élő aktív korú lakosság mobilitásának elősegítése érdekében, figyelembe véve a turisztikai szempontokat is, Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat képviselő-testülte szükségesnek érzi, hogy településünk a szomszédos településekkel, korszerű kerékpárúttal kerüljön összeköttetésbe.
A kerékpárút a környékbeli települések megállapodása alapján kerülne kialakításra és bővítésre, elsősorban Zemplénagárd és Szlovákia irányába, illetve Komoró és Fényeslitke (Komoró és Fényeslitke között bővülő ipari park található) is elérhetővé válna a kerékpáros közlekedés számára.
A kerékpárút kiépítése és fejlesztése pozitív foglalkozatási hatást gyakorol azzal, hogy megkönnyíti a szomszédos, közeli települések közötti napi igázást.
A kerékpárút további, előnye a munkaerő mobilizálása mellett, a turizmus feltételeinek javítása, amely szintén nem elhanyagolható szempont.

e) fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

Foglalkoztatás szempontjából hátrányos helyzetűek közé sorolhatók az idősebb, nyugdíj előtt álló korosztályok, a gyermekvállalást követően a munkaerőpiacra visszatérő nők, valamint a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek is. A legnagyobb mértékben a 21-25 éves korosztály munkaerő-piaci részvétele alacsony. A fiatalok távolmaradását főként az oktatási, képzési idő meghosszabbodása indokolja, ugyanakkor jelentősen megnőtt az iskola befejezése utáni munkahelykeresés ideje is. A pályakezdő fiatalok elhelyezkedését elsősorban a munkalehetőségek száma, a nem megfelelő szakmaválasztás, a szakmai tapasztalat hiánya és az iskolai végzettség befolyásolja. Emiatt jellemző a pályakezdő fiatalok elvándorlása a településről. A fiatalok foglalkoztatáshoz való hozzáférésnek biztosítására a településen nagy szükség van, annál is inkább, hogy helyben ilyen programok nem működnek.

3.2.6. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	Fő	Fő
2015	422	96
2016	288	62
2017	337	58
2018	299	48
2019	213	34
2020	235	43

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

f) munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A településen felnőttképző programok, és egyéb munkerő-piaci szolgáltatások, helyi foglalkoztatási programok nincsenek. A legközelebbi vonzásközpontunkban Kisvárdán a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Kisvárdai Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége a Szent György tér 4. szám alatti fogadja az álláskeresőket, a nem nyilvántartott munkát keresőket. Minden esetben elsődleges szempont, hogy az ügyintézők az ügyfelek részére megfelelő állásokat keresnek és ajánlanak fel. A Kirendeltség a munkaerő-piaci képzések lebonyolításában, a képzési lehetőségek felkutatásában, a pályaválasztási tevékenységben az intézményi és a piaci képzőkkel tart fenn kapcsolatokat.

A TÁMOP 1.1.2.-11/1. program, amelynek célja a hátrányos helyzetű álláskeresők munkaerőpiacra való belépésének segítése, komplex, személyre szabott, a helyi munkaerő-piaci lehetőségekhez és igényekhez igazodó szolgáltatásokkal és támogatásokkal, 2015. augusztus 31. napjával véget ért, helyét a GINOP 5.2.1 Ifjúsági Garancia Program vette át, amely célkitűzéseiben hasonló munkaerő-piaci program.

Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program 5.2.1-14 munkaerő-piaci programról:
Az Ifjúsági Garancia lényege, hogy azon 25 év alatti fiatalok számára, akik sem nem tanulnak, sem nem dolgoznak, a foglalkoztatási szolgálatnak meghatározott időn belül valamilyen konkrét lehetőséget kell felajánlani az elhelyezkedésre, a munkatapasztalat-szerzésre, vagy a tanulásra.
A cél az, hogy a nem foglalkoztatott fiatalok minél rövidebb időt töltsenek munkanélküliségben, inaktivitásban vagy tanulás nélkül, illetve, hogy személyre szabott segítséget kapjanak munkaerő-piaci helyzetük javításához. A szakképzetlen fiatalok esetében ez elsősorban azzal érhető el, ha visszatérhetnek a tanuláshoz, egy új lehetőséget kapnak a gazdaság igényeihez igazodó szakképesítés megszerzésére. A szakképzett fiatalok esetében a munkatapasztalat megszerzésére, illetve a versenyszférában történő elhelyezkedés segítésére kell helyezni a hangsúlyt.

A PROGRAM CÉLCSOPORTJA:
- a 15-25 év közötti sem nem tanuló, sem nem dolgozó fiatalok, kiemelten a legalább hat hónapja nyilvántartott álláskeresők
- azon fiatalok, akiknek támogatásra van szükségük ahhoz, hogy a munka vagy a tanulás világába be- és visszailleszkedjenek

TÁMOGATÁSOK KÖRE:

KÉPZÉS

- Képzési költség támogatása
- 100 %-ban támogatható (képzési ktg. és vizsgadíj)
- Túlnyomórészt munkaadói igények kielégítésére irányuljon, aktuális munkaerőigényeket figyelembe kell venni.
- Túltelített szakma esetén kizárólag akkor, ha munkáltatóval kötött megállapodáson alapszik.

- Képzés ideje alatti keresetpótló juttatás
- Képzéshez kapcsolódó helyi, helyközi utazás költségtámogatása a lakhely és képzés helyszíne között, tömegközlekedési eszközre.

FOGLALKOZTATÁS BŐVÍTÉSÉT SZOLGÁLÓ TÁMOGATÁS

Legfeljebb 8+4 hónap támogatás
Támogatás mértéke 70% (8 hó) + továbbfoglalkoztatás (4 hó)

BÉRKÖLTSÉG TÁMOGATÁS (De minimis támogatások.)
-„legfeljebb 90 nap"
- munkatapasztalat-szerzés céljából nyújtandó bérköltség támogatás
- bruttó bér + szociális hozzájárulási adó 100%-a

-„legfeljebb 6+3 havi"
- nem alacsony iskolai végzettségű fiataloknak
- 6 hónapig a bruttó bér + szociális hozzájárulási adó 100%-a
- legfeljebb a minimálbér másfélszerese (157.500) és annak szociális hozzájárulási adója erejéig
- 3 hónap továbbfoglalkoztatási kötelezettség

- „legfeljebb 10+5 havi"
- alacsony iskolai végzettségű fiataloknak
- 10 hónapig a bruttó bér + szociális hozzájárulási adó 100%-a
- legfeljebb a minimálbér másfélszerese (157.500) és annak szociális hozzájárulási adója erejéig
- 5 hónap továbbfoglalkoztatási kötelezettség

MUNKÁBA JÁRÁSHOZ KAPCSOLÓDÓ HELYI, HELYKÖZI UTAZÁS KÖLTSÉGEINEK MEGTÉRÍTÉSE

A résztvevő és az őt foglalkoztató munkaadó részére a támogatott foglalkoztatás teljes időtartama alatt egészben vagy részben megtéríthető a munkába járással kapcsolatos utazási költsége. Az utazási költségek támogatásának maximális mértéke a felmerülő utazási költségek 100%.

Munkába járáshoz kapcsolódó csoportos személyszállítás támogatása
Támogatás adható a munkaerő-piaci programban a foglalkoztatási támogatás folyósításának teljes időtartama alatt annak a munkaadónak – az őt terhelő rész mértékéig – aki a programban részt vevő munkavállalóinak lakóhelyük (tartózkodási helyük) és a munkahelyük között történő oda-vissza utazását csoportos személyszállítás útján oldja meg.
Erre a támogatásra megfelelően alkalmazni kell a 39/1998. (III. 4.) Kormányrendelet 5/A. § (1) bekezdését, amely szerint e támogatás „de minimis" támogatásnak minősül.

LAKHATÁSI TÁMOGATÁS

Támogatás adható a munkaerő-piaci programban a lakóhelyüktől távol munkát vállaló résztvevők lakhatásához, amennyiben létesített foglalkoztatási, illetve lakóingatlan bérleti jogviszonyuk megfelel a jogszabályi feltételeknek.
Amennyiben további kérdései lennének a programmal kapcsolatosan, a Munkaügyi Kirendeltség ügyintézője készséggel áll rendelkezésére.

Az elmúlt évekhez képest a tuzséri lakosoknak sokkal több lehetősége van különböző felnőttképzési programokban való részvételre.
A felnőttképzésekben való részvétel lehetőségét segítette a Komplex telep-program, melynek kereti között 55 főnek nyílt lehetősége arra, hogy tovább képezze magát. A Komplex telep-programon keretei között elérhető képzések voltak: dajka, kerti munkás, faipari gépkezelő, kőműves, családellátó képzés. A Komplex telep-programon túl az Önkormányzat illetve a Türr István Képző és Kutató Intézet együttműködésével pedig 80 fő számára nyílt lehetőség arra, hogy a következő képzésekben részt vegyen: háztáji növénytartósító, háztartási ismeretek, 7.-8. osztályos felzárkóztató, energiaerdő művelés.

g) mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

A mélyszegénységben élők, és romák foglalkoztatására az önkormányzat saját fenntartású intézményeiben közfoglalkoztatás keretében valósul meg. Egyéb foglalkoztatási forma vagy program helyben, amely ennek a célcsoportnak a munkerő-piaci hátrányainak csökkentésére irányulna, nem működik.

h) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A foglalkoztatás területén esetlegesen előforduló hátrányos megkülönböztetésekről tudomásunk nincsen, ennek hiányában adat sem áll rendelkezésünkre.

i) digitális ismeretek megszerzésének és hozzáférésének lehetőségei.

A településen élők digitális ismereteinek megszerzésére a Tuzsér, Ady Endre utca 2/A. szám alatti (888 hrsz), illetve a Tuzsér, Lónyay út 1. szám alatti (673 hrsz) könyvtár épületének helyet adó önkormányzati tulajdonú ingatlanok, mint Tuzsér Közösségi Színtér biztosítanak lehetőséget ingyenesen, bárki által hozzáférhető számítógépes eszközök igénybevételére és internet hozzáférésre.
A digitáis ismeretek hiánya alapvetően a nyilvántartott álláskeresők között a 31 év feletti korosztály azon részét érintené, akiknek a munkaerőpiacon való elhelyezkedés érdekében szükség lenne az alapvető digitális kompetenciák elsajátítására. A település országos képzési programokhoz tudna csatlakozni annak érdekében, hogy a résztvevők megfeleljenek az információs társadalom legalapvetőbb elvárásainak, azaz a résztvevők alap szinten tudják használni a számítógépet és az internetet, javítva ezáltal a munkaerő-piaci lehetőségeiket.
A településen három helyen van még ezen túlmenően lehetőség ingyenes WiFi hálózat elérésre a Rév utca elején található közparkban, a „Tuzséri tiszaparti fürdőhely fejlesztése" projekthez kapcsolódóan a Tisza-parton és a Tölgyes út végén található játszótéren, ami a Nyárfás és Diófás úti szegregátumban van.

3.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Az önkormányzat a jogosultak részére jövedelmük kiegészítésére és pótlására pénzbeli és természetbeni szociális ellátást nyújt. Az aktív korúak ellátása a hátrányos munkaerő-piaci helyzetű aktív korú személyek és családjuk részére nyújtott ellátás, mely 2015. március 1-jétől a járási hivatal hatáskörébe tartozó ellátás lett. Ennek körében foglalkoztatást helyettesítő támogatás és egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás (EGYT) igénybe vételére van lehetőség. A korábbi rendszeres szociális segély nevű ellátás megszűnt.

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) alapján a képviselő-testület az e törvény rendelkezései alapján nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások kiegészítéseként, önkormányzati rendeletben meghatározott feltételek alapján – pénzbeli vagy természetbeni formában – települési támogatást nyújt. Települési támogatás keretében nyújtható támogatás különösen a lakhatáshoz kapcsolódó rendszeres kiadások viseléséhez (lakásfenntartási támogatás), a 18. életévét betöltött tartósan beteg hozzátartozójának az ápolását, gondozását végző személy részére, a gyógyszerkiadások viseléséhez, a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek részére.

A szociális ellátások új rendszerében nagy hangsúlyt kapott az önkormányzati szabályozási szabadság, amely lehetőséget ad az önkormányzatoknak arra, hogy a helyi szociális ellátórendszerüket a belátásuk szerint alakítsák ki. Az Szt. alapján a települési önkormányzatok maguk határozhatják meg a települési támogatás keretében nyújtott ellátások formáit, jogosultsági feltételeit, valamint önállóan dönthetnek az ellátások megállapításának, kifizetésének, folyósításának, valamint felhasználása ellenőrzésének szabályairól.

Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testületének a szociális ellátásokról szóló 2/2015. (II.25.) számú önkormányzati rendelete rendelkezik a településen az önkormányzat által biztosított pénzbeli és természetben nyújtható szociális ellátások formáiról, szervezeti kereteiről, eljárási és jogosultsági szabályairól, továbbá azok igénybevételének módjáról, és feltételeiről.

A település életében a szociális segélyezés meghatározó mértékben van jelen. 2020-ban 601 fő, 2021-ben 522 fő részesült települési támogatásban (pénzbeli és természetbeni).

2020. évi statisztikai adatokat figyelembe véve a foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek havi átlagos száma 166 fő. A nyilvántartott álláskeresők száma: 235 fő.
A segélyezettek többsége alacsony jövedelmű, létminimum alatt élő és roma családok tagjai. Hátrányos helyzetükből kitörni nem képesek, lehetőségeik beszűkültek a korai gyermekvállalás, a családokon belüli magas gyermeklétszám, és alacsony iskolai végzettségük miatt. Az érintett családok berendezkedtek a segélyezési életformára, és generációkon keresztül ez öröklődik tovább.

3.3. 1. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai I.				
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)		Álláskeresési ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 047)	
	Fő	15-64 év közötti népesség %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	422	18,96%	10	2,37%
2016	288	13,04%	6	2,08%
2017	337	15,12%	25	7,42%
2018	299	13,60%	9	3,01%
2019	213	9,71%	11	5,16%
2020	235	-	22	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.2. számú táblázat - Passzív foglalkoztatás-politikai eszközök - Álláskeresők ellátásai II.						
Év	Szociális támogatásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 048)		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (TS 054)		Ellátásban részesülő nyilvántartott álláskeresők száma (TS 049)	
	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában	Fő	Nyilvántartottak %-ában
2015	235	55,69%	n.a.	-	245	58,06%
2016	167	57,99%	n.a.	-	173	60,07%
2017	179	53,12%	251	74,42%	204	60,53%
2018	119	39,80%	240	80,18%	128	42,81%
2019	84	39,44%	238	111,56%	95	44,60%
2020	68	-	166	-	90	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás	
Év	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesítettek havi átlagos száma (TS 056)
	fő
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	7
2018	9
2019	11
2020	13

Forrás: TeIR, KSH

3.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

E fejezetben a lakhatáshoz kapcsolódó területet elemezzük, kiemelve a bérlakás-állományt, a szociális lakhatást, az egyéb lakáscélra nem használt lakáscélú ingatlanokat, feltárva a településen fellelhető elégtelen lakhatási körülményeket, veszélyeztetett lakhatási helyzeteket és hajléktalanságot, illetve a lakhatást segítő támogatásokat. E mellett részletezzük a lakhatásra vonatkozó egyéb jellemzőket, elsősorban a szolgáltatásokhoz való hozzáférést.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 073)	Épített lakások száma (TSv 077)	Épített lakások száma 1000 lakásra (TS 078)	1-2 szobás lakások aránya (TS 076)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 074)	A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások aránya (TS 075)
	db	db	db	%	%	%
2015	1025	n.a.	n.a.	28,88%	66,54%	80,00%
2016	1025	n.a.	n.a.	28,88%	68,98%	80,00%
2017	1024	n.a.	n.a.	28,81%	69,53%	80,66%
2018	1024	n.a.	n.a.	28,81%	69,04%	78,81%
2019	1024	n.a.	n.a.	28,81%	69,82%	80,08%
2020	n.a.	n.a.	n.a.	-	-	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

a) bérlakás-állomány

Az önkormányzat bérlakás állománnyal nem rendelkezik.

b) szociális lakhatás

Az önkormányzat szociális lakás állománnyal nem rendelkezik.

c) egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Az önkormányzat közigazgatási területén egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok nincsenek.

d) elégtelen lakhatási körülmények, veszélyeztetett lakhatási helyzetek, hajléktalanság

A településen kevés számban élnek településszintű lakóhellyel rendelkező hajléktalanok. Számuk körülbelül 1-2 főre tehető. Elégtelen lakhatási körülmények a szegregátumban élők körében vannak.

e) lakhatást segítő támogatások

A szociálisan rászorulók esetében lakhatást segítő támogatás a települési lakhatási támogatás.
Ez a támogatás korábban a normatív lakásfenntartási támogatás volt, mely a szociálisan rászoruló háztartások részére a háztartás tagjai által lakott lakás, vagy nem lakás céljára szolgáló helyiség fenntartásával kapcsolatos rendszeres kiadásaik viseléséhez nyújtott hozzájárulást. A jegyző a villanyáram-, a víz- és a gázfogyasztás, a távhő-szolgáltatás, a csatornahasználat és a szemétszállítás díjához, a lakbérhez vagy az albérleti díjhoz, a lakáscélú pénzintézeti kölcsön törlesztőrészletéhez, a közös költséghez, illetve a tüzelőanyag költségeihez lakásfenntartási támogatást nyújtott. A lakásfenntartási támogatást elsősorban természetbeni szociális ellátás formájában, és a lakásfenntartással összefüggő azon rendszeres kiadásokhoz kellett nyújtani, amelyek megfizetésének elmaradása a kérelmező lakhatását a legnagyobb mértékben veszélyezteti.

Normatív lakásfenntartási támogatásra az a személy volt jogosult, akinek a háztartásában az egy fogyasztási egységre jutó havi jövedelem nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 250%-át (71.250,- Ft), és a háztartás tagjai egyikének sincs vagyona.
Ezt a támogatási formát az önkormányzat 2012. május 1.-jétől természetben biztosította. A jogosultak részére megállapított lakásfenntartási támogatás folyósítása a szolgáltató részére történt és annak összegét a támogatással érintett költség(ek) tekintetében a szolgáltató írta jóvá.
A normatív lakásfenntartási támogatás iránti kérelmet utoljára 2015. február 28. napjáig lehetett benyújtani.
2015. március 1. napjától a települési lakhatási támogatás vehető igénybe. Települési lakhatási támogatás kerülhet megállapításra annak a tuzséri lakosnak, aki az életvitelszerű, állandó lakó- vagy tartózkodási helyéül szolgáló lakás fenntartásával kapcsolatos rendszeres költségeket létfenntartásának veszélyeztetése nélkül nem tudja viselni, és

- **a háztartásában az egy főre jutó havi jövedelem összege a kérelem benyújtását megelőző hónapban nem érte el az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegét, egyedül álló esetén 200 %-át és nem rendelkezik vagyonnal;**
- **a lakás fenntartásához kapcsolódó rendszeres költségek viselését legalább egy, a saját nevére szóló és 3 hónapnál nem régebbi, lakhatással összefüggő kiegyenlített számla (víz, gáz, áram, hulladék, szilárd fűtőanyag) bemutatásával igazolja.**

2020-ban települési lakhatási támogatásban 134 fő részesült.
2021. évtől a támogatásban részesülők száma 261 főre emelkedett. A támogatást havi 3.000,- forint összegben lehet igénybe venni, kizárólag villanyáram fogyasztáshoz kapcsolódó rendszeres költségek viselésére és szilárd tüzelőanyagra.

A korábbi évek adatai alapján adósságcsökkentési támogatásban részesülők 2015. március 1-jéig nem voltak a településen. Ettől az időponttól kezdődően ez a támogatás sem állapítható meg ebben a formában. 2015. március 1-étől pedig az önkormányzat települési támogatás keretében nem biztosít támogatást a lakhatási kiadásokhoz kapcsolódó hátralékot felhalmozó személyek számára.

3.4.3. számú táblázat - Lakhatást segítő támogatások

Év	Települési támogatásban részesítettek száma (pénzbeli és természetbeni) (TS 136)	Egyéb önkormányzati támogatásban részesítettek száma (TS 137)
	Fő	Fő
2015	n.a.	n.a.
2016	n.a.	n.a.
2017	286	25
2018	553	21
2019	670	18
2020	601	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) eladósodottság

A szegénység kihatással van a lakásviszonyokra is. Jellemző problémái a közműdíj-, illetve lakáshitel-tartozások, hátralékok felhalmozódása. 2011. évben jelentősen növekedett a lakásfenntartási támogatásban részesülők száma. A 2011. évet megelőző 277 főről 459 főre emelkedett. Az adatokból látható, hogy 2014. évig jelentős mértékű növekedés nem állapítható meg. 2015. évtől az ellátási rendszer átalakulása következtében csökkenő tendenciát mutat a támogatásban részesülők száma.

g) lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

A lakásállomány folyamatos növekedést mutatott a településen, 2012. évben a számuk 1028-ra emelkedett. 2013-2016. év között a növekedés stagnált. Az infrastruktúra jónak mondható: víz, villany a település egészén, szennyvízelvezetés nagy részén megoldott. Internetkapcsolatra majdnem minden lakásnak van lehetősége.
A 2011. évi népszámlálási adatai alapján Tuzséron 177 lakás komfort nélküli, 33 félkomfortos, 414 komfortos fokozatú, és 396 összkomfortos (központi fűtéses). Hálózati vízvezetékkel 872, közcsatornával ellátott lakások száma: 739. Külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások a településen nem találhatóak.

3.5 Telepek, szegregátumok helyzete

***a)* a telep/szegregátum mint lakókörnyezet jellemzői (kiterjedtsége, területi elhelyezkedése, megközelíthetősége, lakásállományának állapota, közműellátottsága, közszolgáltatásokhoz való hozzáférés lehetőségei, egyéb környezet-egészségügyi jellemzői stb.)**

Tuzséron 3 településrész jelölhető meg, amelyek részlegesen, illetve teljes mértékben infrastrukturális hiánnyal küzdenek. A háromból kettő az érintett szegregátumban található. (Nyárfás, Diófás utca). Jól megközelíthetőek. Ezeken a területeken a szennyvíz kiépítettsége igen alacsony, az utak állapota rendkívül rossz, kátyús, illetve mindenhol töredezett az aszfalt. Lakásállományára az elhanyagoltság jellemző, az udvar és lakókörnyezet állapota rendezetlen. A lakások többsége alacsony komfortú, amely azt foglalja magában, hogy valamelyik főbb, vagy esetlegesen mindegyik infrastrukturális elem, mint pl. gáz, víz, szennyvíz, áram szolgáltatás hiányzik a lakásokból.

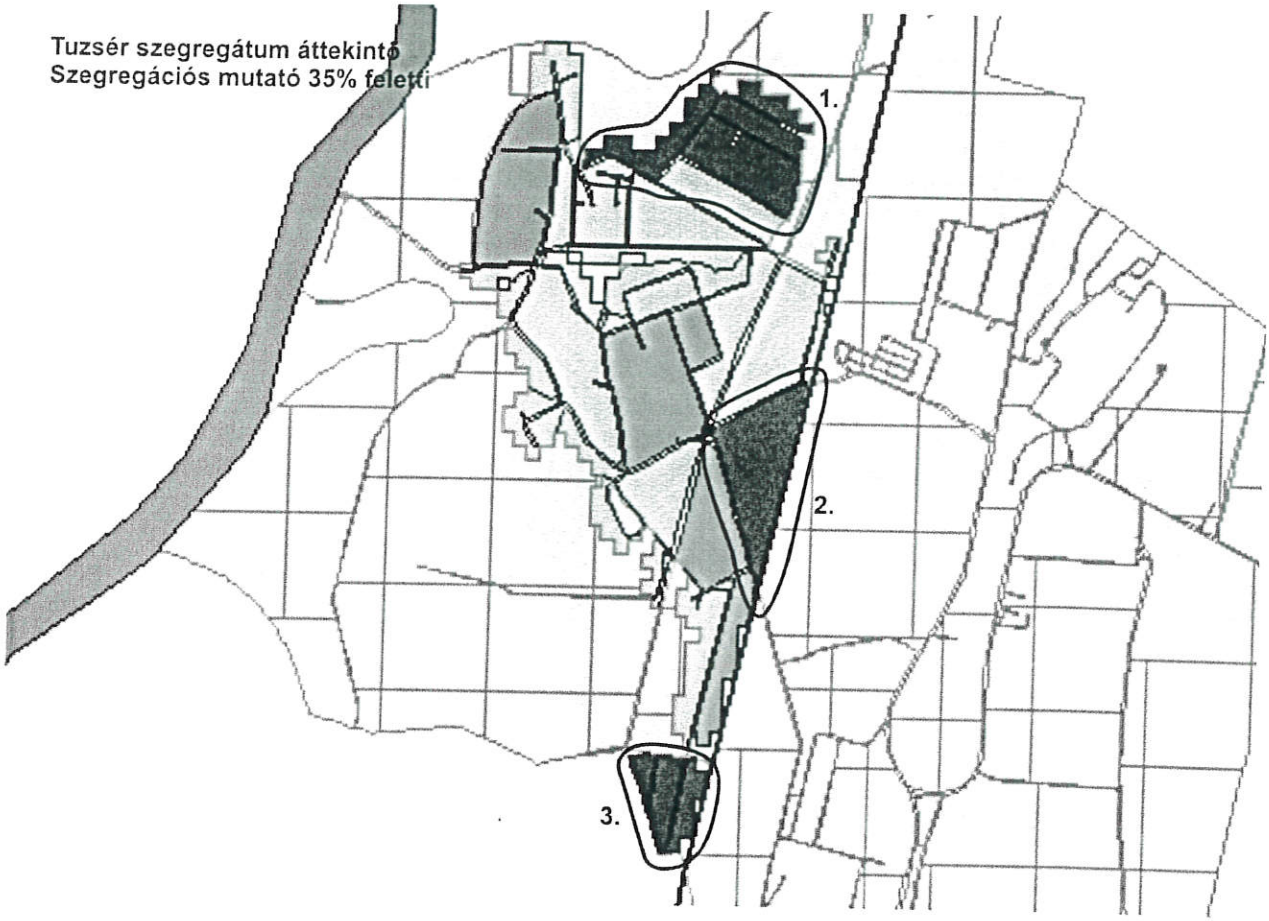
Tuzsér Nagyközség Önkormányzat képviselőtestülete 2012. október 12-én elhatározta, hogy pályázatot nyújt be a roma telepen élők felzárkóztatása érdekében. Több, mint 146 millió forint áll az önkormányzat és konzorciumi partnerei rendelkezésére, hogy a szociális és anyagi gondokkal küzdő roma családoknak olyan szolgáltatásokat nyújtsanak, amelyek segítik életüket. Együttműködési megállapodást kötött az önkormányzat a pályázat benyújtásakor a Türr István Képző és Kutató Intézet nyíregyházi igazgatóságával; az Utolsó Szalmaszál Alapítvánnyal; a debreceni Baptista Tevékeny Szeretet Misszióval. A projektet így együtt, a 4 tag valósította meg.
A projekt időtartama a tartaléklistáról történő támogatás miatt 2014. március 1.-től - 2015. november 30-ig, 21 hónapra változott.
2014. márciusában felállt a projektmenedzsment magas iskolai végzettséggel és tapasztalatokkal rendelkező szakmai csapat: jogi és pénzügyes végzettségű pénzügyi vezető, ügyvédként praktizáló jogi tanácsadó, főiskolai végzettségű közösségi programszervezők, több diplomás szakmai vezető, 7 fő főiskolai, egyetemi végzettséggel rendelkező szociális munkás, és egy projektmenedzser, akikkel a helyiek napi szinten találkoznak.
A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió fiatal kollégái az ifjúság körében indítottak el közösségfejlesztést. Eddig az iskola tornatermében, a szociális központban tudták a foglalkozásokat megtartani, de innentől kezdve a Csillagpont közösségi terme ad majd otthont a tréningeknek.
A Baptista Imaház épületének felújítása, a Csillagpont kialakítása a nyári hónapokban az ütemezésnek megfelelően elkezdődött. Napról napra szépült meg az épület, a régi romos épületnek nyoma sincs. A Baptista Tevékeny Szeretet Misszió által megbízott kivitelezői csapat kiváló munkát végzett a Tölgyes és a Béke utca sarkán lévő imaházon. Az építkezés alatt helyieket is foglalkoztattak, az ők kétkezi munkájuk is benne van a falakban, a térköves burkolásban, a csempézésben, a tetőfedésben. A projekt összköltségvetéséből az épület 16 millió forintból újult

meg, ahol közösségi terem, iroda, vizes blokkok, mosókonyha és fürdőszoba is kialakításra került. A Csillagpont adott és ad helyt a programoknak, a képzéseknek, a projektmenedzsment csapatának. A Komplex telep-program konzorciumi partnere, a nyíregyházi Türr István Képző és Kutató Intézet szakemberei közreműködésével OKJ-s szakmát adó képzések kerültek, és kerülnek megszervezésre amelyekkel több, a projektbe bevont Tölgyes utcai lakosnak van lehetősége arra, hogy olyan szakmát tanuljon, mellyel boldogulni tud az életben és lehetősége lesz itt, a településen is munkát vállalni, mert szükség van a jó szakemberekre.

Az önkormányzat célkitűzései közé tartozik a komplex telep-program segítségével elért eddigi eredmények fenntartása, elmélyítése, és amennyiben erre lehetőség adódik kiterjesztése egyéb olyan település részre, amely szegregátumnak minősül.
Az önkormányzat nyújtott be pályázatot EFOP-1.6.2-16-2017-00039 „Szegregált élethelyzetek felszámolás komplex programokkal" c. pályázati kiírásra, tekintettel arra, hogy a településen nagyszámú a szegregált élethelyzetű, mélyszegénységben élő lakosság. A pályázat elutasításra került. A projekt fő célterülete a Dózsa György utca, Márta utca által határolt területen nyilvántartott, 2011-ben mintegy 218 lélekszámú szegregátum lett volna. A programmal elérni kívánt eredmény, hogy az érintett lakosság körében a mélyszegénység jelenlegi szintje javuljon, a fiatalok vonatkozásában az iskolai képzésben való részvételre való motiváltság emelkedjen. A megvalósítani kívánt programokkal és fejlesztésekkel a közszolgáltatások, egészségügyi ellátás színvonala is javulna. A program keretében egyéni fejlesztési tervek alapján személy szerint, szociális munkás bevonásával képzések szervezése, egyéni fejlesztés, felzárkóztatás, életviteli tanácsadás valósulhat meg. A fiatalok körében a tanulás, az oktatás fontosságának a hangsúlyozása lényeges cél.
A program megvalósításához konzorciumi partnerként a Tuzsér Községért Közalapítvány, a Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat, és a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság, együttműködő partnerként a Mándoki Térségi Szociális Központ, a Megyei Kormányhivatal Kisvárdai Járási Hivatala Foglalkoztatási Osztálya, végezetül szakmai partnerként a Tuzsér Sportegyesület, a Református Egyházközség, a Görögkatolikus Egyház, a Polgárőrség, a háziorvosi és védőnői szolgálatok, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Kisvárdai Tankerülete, a Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda, Bölcsőde és Konyha került volna bevonásra, valamint a helyi foglalkoztatók együttműködésére.

A projekt legjelentősebb programeleme az OKJ-s felnőttképzési program lett, melynek révén a bevont célcsoport munkaerőpiacon történő sikeres elhelyezkedését kívántuk volna elősegíteni. Tartalmazott 12 fő részére kőműves képzést, 12 fő részére burkoló képzést, 12 fő részére mezőgazdasági munkás képzést, 20 fő részére építő- és anyagmozgató gépkezelő, míg 20 fő részére szabó képzést. A szegregátum telepjellegét nagyban meghatározza, hogy nagy mennyiségű szemét, fertőző hulladék halmozódott fel, melynek megszüntetését feladatként a Roma Nemzetiségi Önkormányzat vállalja magára vissza-vissza térően megrendezendő szemétgyűjtő akció megszervezésével. A programok biztonságos megvalósítása érdekében számítunk azokra a szakemberekre, akik a korábbi Komplex Telep program megvalósításában már bizonyítottak, megfelelő tudással és elhivatottsággal rendelkeznek.
A komplex program keretén belül benyújtásra került az EFOP-2.4.1 ún. ERFA, mely által az önkormányzat infrastrukturális beruházásokat, szolgáltató ház, szolgáltató pont, közösségi tér kialakítását, valamint szociális bérlakások építését akart megvalósítani.
A fejlesztés a Dózsa György utcán Csillag szolgáltató pontot, míg a Rózsás téren, a Tűzoltószertár felújításával a szegregátum közvetlen szomszédságában, de már a szegregátumon kívül, a közösségi célokat szolgáló Csillagházat tervezett volna kialakítani.

A kartogramon a szegregációs mutató 35%, illetve a feletti értéket vesz fel. Ez a térkép azt is mutatja, hogy melyek azok a területek, ahol a szegregációs mutató 30–34%, az ilyen területek szegregáció szempontjából veszélyeztetett területnek számítanak. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0–29% = szürke, 30–34% = világoszöld, 35–100% = sötétzöld)

Az áttekintő kartogram a szegregációs mutató 30%-os határértéke mellett együttesen mutatja a szegregátumokat és a szegregációval veszélyeztetett területeket. (Jelmagyarázat: a szegregációs mutató térképen jelzett értékeit a következő színek jelölik: 0–29% = szürke, 30–100% = lila)

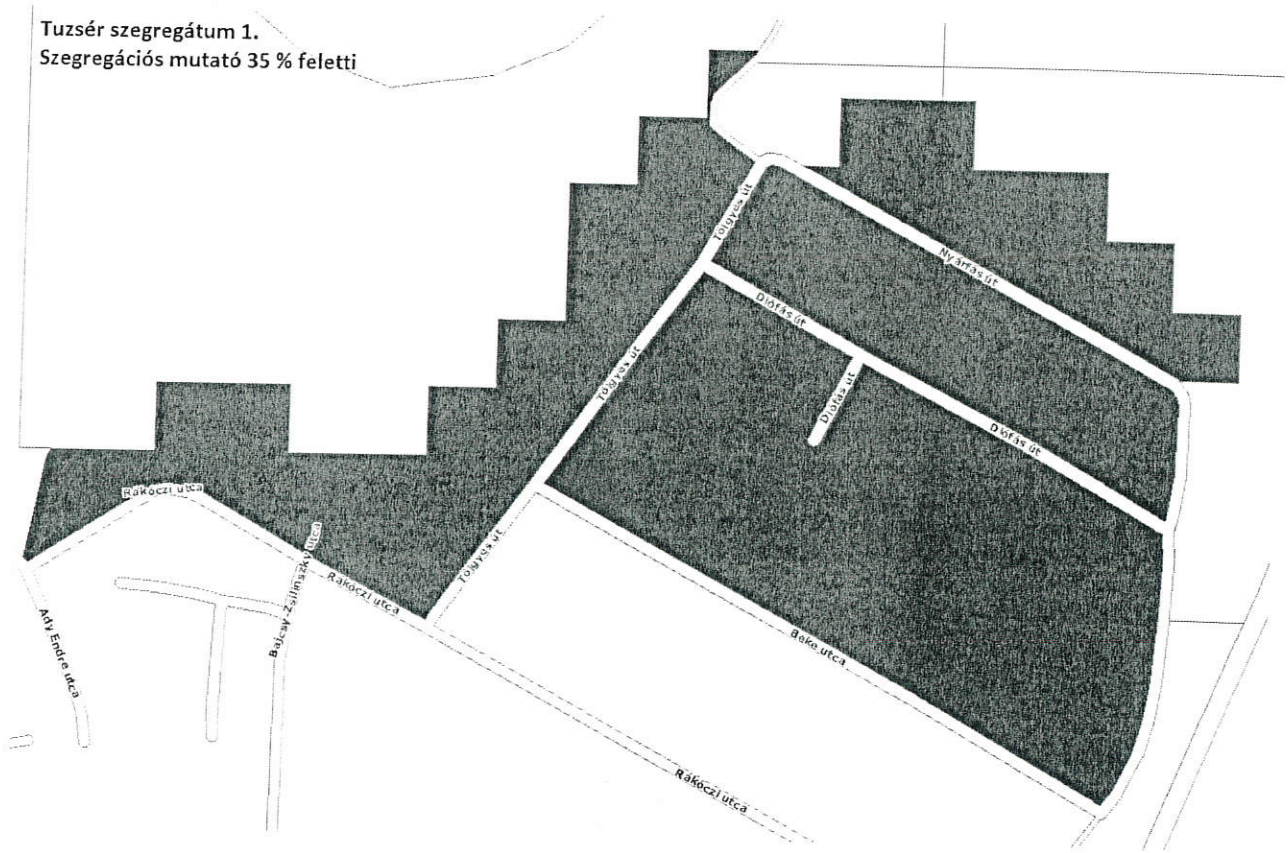
A térképek a település belterületén található szegregátumokat jelenítik meg. A külterületen található szegregátumokat térképen nem tudjuk ábrázolni.

A térképek olyan területeket is megjelenítenek, amelyek eleget tesznek ugyan a szegregációs mutató kritériumának, de alacsony népességszámuk, vagy intézeti háztartásban élők (pl.: kollégium, idősek otthona, hajléktalanszálló) miatt mégsem tekinthetők valódi szegregátumoknak.

A térképeken bekarikázva látjuk azokat a területeket, amelyeken a magánháztartásokban élők száma meghaladja az 50 főt.

b) a telepen/szegregátumokban élők száma, társadalmi problémák szempontjából főbb jellemzői (pl. életkori megoszlás, foglalkoztatottsági helyzet, segélyezettek, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek aránya, stb.)

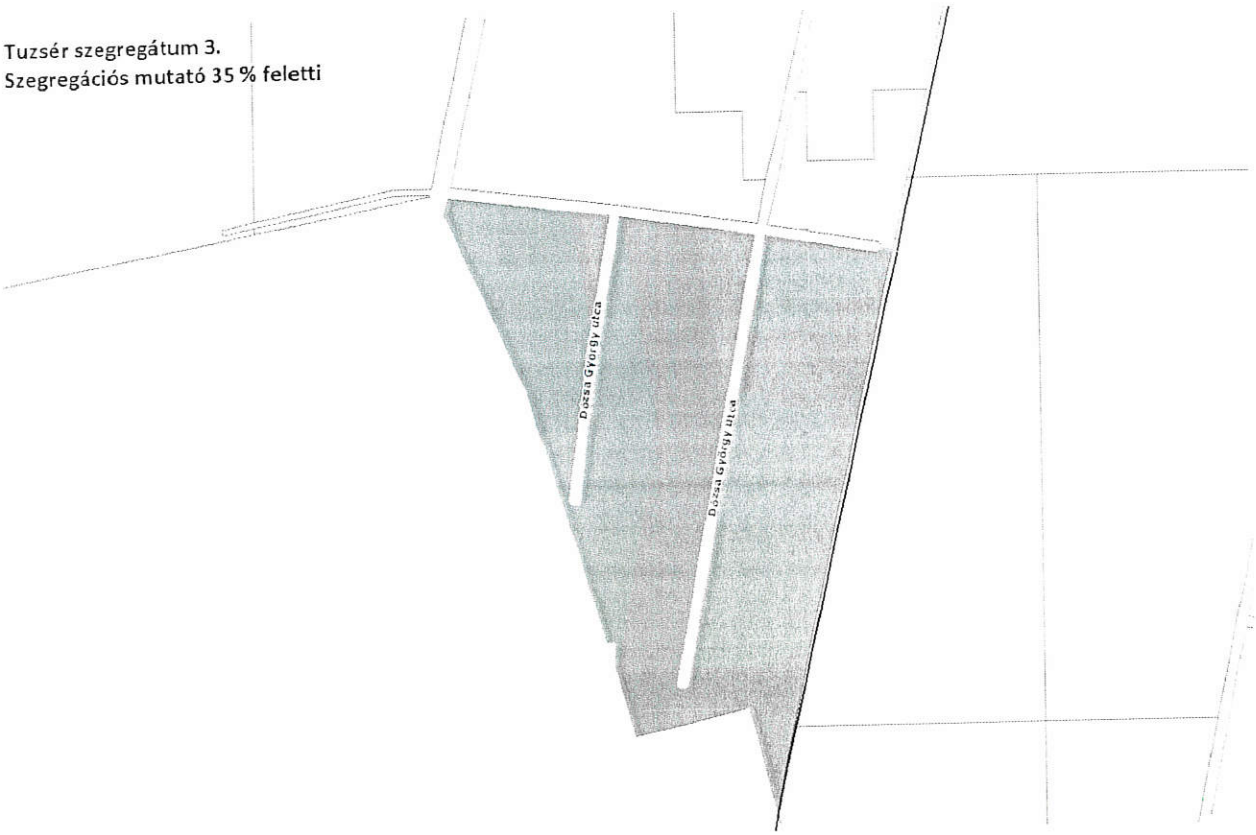
A szegregátumban élő családokra jellemző a több generációnak az egy lakásban való együttélése, a magas gyermeklétszám. Tekintettel arra, hogy az alapvető higiéniai követelményeknek ezek a háztartások többek között alacsony komfort fokozata miatt sem tud megfelelni, a telepen élők, de főként a gyermekek egészségi állapotát a rossz életkörülmények kedvezőtlenül befolyásolják, sok a tartósan beteg gyermekek száma is.
A családok halmozottan hátrányos helyzetűek, ami azt jelenti, hogy a szülői felügyeletet gyakorló szülők 8 általánossal magasabb iskolai végzettséggel nem rendelkeznek. 2021. évben a településen 99 fő hátrányos helyzetű, és 646 fő halmozottan hátrányos helyzetű gyermek van.
Ezen a település részen lakók között a legmagasabb a tartós munkanélküliek száma, megközelítőleg 50 %-a nem rendelkezik munkából származó jövedelemmel, mely visszavezethető az alacsony iskolázottság vagy a nem piacképes szaktudásra, illetve a motiválatlanságra és kiábrándultságra.

Tuzsér szegregátum 2.
Szegregációs mutató 35 % feletti

Tuzsér szegregátum 3.
Szegregációs mutató 35 % feletti

A szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) **értéke az érintett területen 35% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt**

Forrás: 2011. évi népszámlálás

Mutató megnevezése	Tuzsér összesen	1. szegregátum *(Rákóczi u.- Tölgyesi út - Béke u. - névtelen u. - Nyárfás út - Tölgyesi út)*	2. szegregátum *(Márta út - vasút - Kossuth utca)*	3. szegregátum *(névtelen u. - Dózsa György u.)*
Lakónépesség száma	3318	967	64	154
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	25,1	38,6	42,2	22,7
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	59,3	57,1	53,1	59,7
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	15,6	4,3	4,7	17,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	43,8	75,4	55,9	62,0
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	7,9	0,8	4,2	1,0
Lakásállomány (db)	1023	180	14	49
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	20,8	60,6	28,6	26,5
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	60,7	83,3	73,5	66,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	34,5	66,5	52,9	43,5
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	36,6	16,2	26,5	31,3
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	51,6	69,0	60,0	53,8
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	3482			
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	51,0	80,4	66,7	80,6
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	71,2	87,1	73,4	73,4
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	18,0	26,4	47,1	24,4
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	10,1	14,4	17,6	22,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	19,2	60,6	28,6	23,4
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,6	6,9	21,4	10,6
Lakónépességen belül 16-54 évesek száma	1720	505	31	77

c) szegregációval veszélyeztetett területek, a lakosság területi átrendeződésének folyamatai

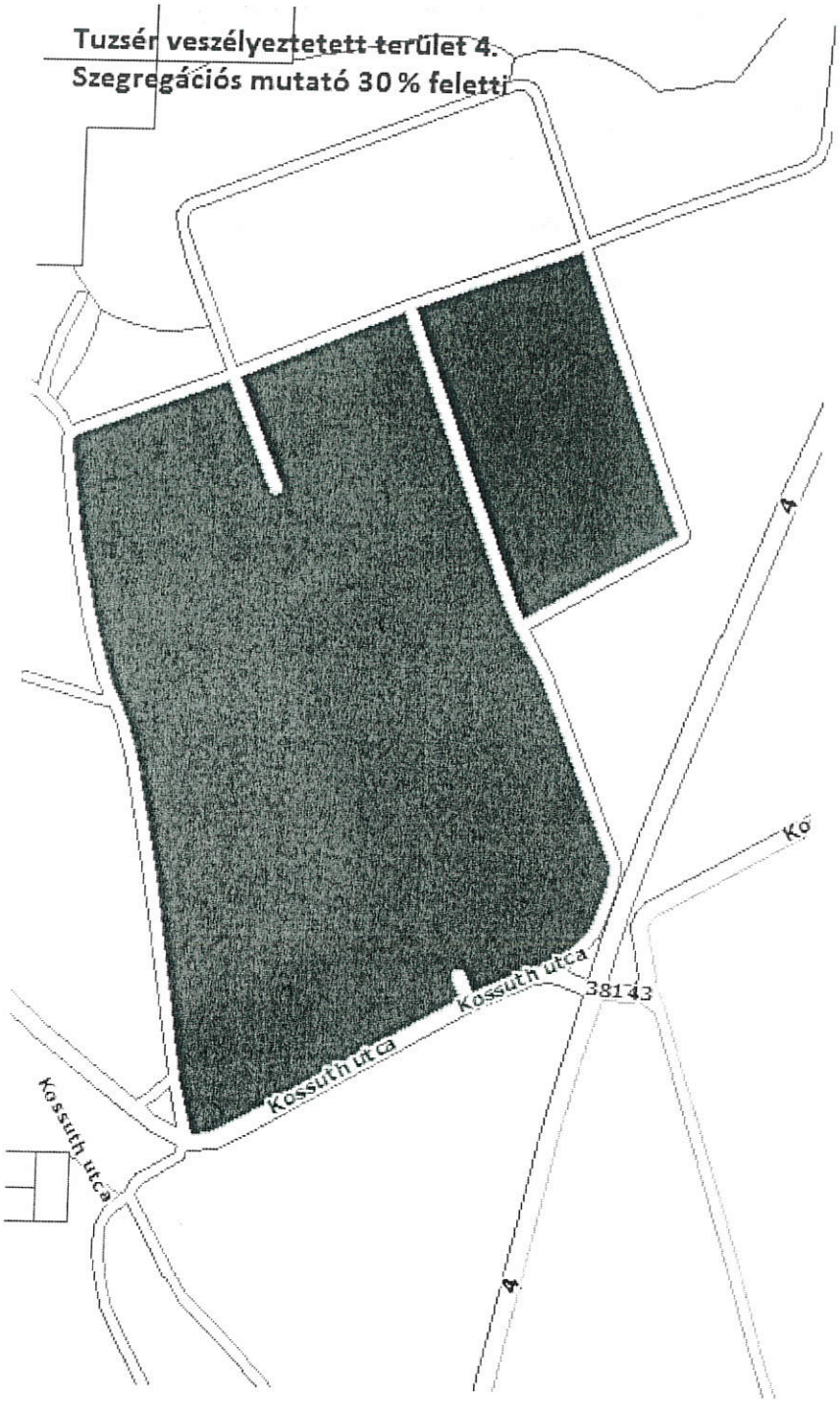
A településen négy szegregációval (1. *(Rákóczi u.- Tölgyesi út - Béke u. - névtelen u. - Nyárfás út - Tölgyesi út*; 2. *(Kossuth u. - 4-es út - Rózsás tér - Dózsa György u. - belterület határa - vasút)*; 3. *(Rév u. - Kossuth u. - Névtelen u.)*; 4. *(Kossuth u. - Zsaró köz - Váci Mihály u. - Bartók Béla u. - Hárdfa u. - Petőfi u.)*) veszélyeztetett terület van, valamint egy Tuzsér közigazgatási területéhez tartozó külterületen, a Kálongatanyán helyezkedik el. Ennek oka többek között: az elszegényedés; a munkanélküliség; de legfőképpen a több gyermek vállalása a kevesebb jövedelem ellenére; munkalehetőség hiányában a fiatal pályakezdő munkavállalók elvándorlása a településről; valamint a mezőgazdasággal foglalkozók számának csökkenése is.

Tuzsér veszélyeztetett terület 2.
Szegregációs mutató 30 % feletti

Tuzsér veszélyeztetett terület 3.
Szegregációs mutató 30 % feletti

A szegregációs mutató (legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül) **értéke az érintett területen 30% feletti és a területen élő népesség száma eléri az 50 főt**

Forrás: 2011. évi népszámlálás

Mutató megnevezése	Tuzsér összesen	1. veszélyeztetett terület *(Rákóczi u.- Tölgyesi út - Béke u. - névtelen u. - Nyárfás út - Tölgyesi út)*	2. veszélyeztetett terület *(Kossuth u. - 4-es út - Rózsás tér - Dózsa György u. - belterület határa - vasút)*	3. veszélyeztetett terület *(Rév u. - Kossuth u. - Névtelen u.)*	4. veszélyeztetett terület *(Kossuth u. - Zsaró köz - Váci Mihály u. - Bartók Béla u. - Hárdfa u. - Petőfi u.)*	Kálongatanya *(Külterület)*
Lakónépesség száma	3318	967	407	137	283	154
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	25,1	38,6	29,0	24,8	23,0	24,7
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	59,3	57,1	55,0	56,2	65,4	59,1
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	15,6	4,3	16,0	19,0	11,7	16,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	43,8	75,4	51,3	42,9	38,9	45,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	7,9	0,8	2,1	11,2	3,4	2,0
Lakásállomány (db)	1023	180	129	51	79	63
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	20,8	60,6	18,6	11,8	12,7	33,3
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	60,7	83,3	65,6	49,4	64,9	64,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	34,5	66,5	40,6	31,2	31,9	30,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	36,6	16,2	32,9	48,1	31,7	32,0
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	51,6	69,0	60,0	51,9	53,3	60,7
Állandó népesség száma – a mutató a település egészére állítható elő, szegregátumokra nem	3482					
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	51,0	80,4	63,6	48,7	52,3	65,6
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	71,2	87,1	72,5	66,4	70,3	74,0
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	18,0	26,4	31,3	15,2	22,6	20,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	10,1	14,4	19,6	4,3	13,1	7,5
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	19,2	60,6	16,3	12,0	12,7	25,9
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	4,6	6,9	9,8	2,0	3,8	14,8

Tuzsér Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete által benyújtott, kedvező elbírálásban részesült pályázatok:

1. BMÖGF/52-16/2015 Adósságkonszolidációban nem részesült települési önkormányzatok fejlesztéseinek támogatása
2. TOP-2.1.3-15-SB1-2016-00034 Belterület védelmét szolgáló vízelvezető-hálózat fejlesztése Tuzséron Lónyay utca, Lónyay sétány,
3. TOP-1.1.3-15-SB1-2016-0001 (Tuzséri helyi termelői piac létesítése) Piac kialakítása a Lónyay utcán,
4. BMÖGF/52-16/2016 (Adósságkonszolidációban nem részesült települési önkormányzatok fejlesztéseinek támogatása) Tájház, művelődési ház felújítása, temető kerítés építése, ravatalozó csapadékvízének elvezetése, járdák térkövezése, urnafal építése, utak felújítása,
5. 2128-8/2016/HERMAN (Tanyák, valamint tanyás térségek megőrzése és fejlesztése érdekében a települési és térségi fejlesztések támogatása) Kálongatanyán közbiztonsági kamerák elhelyezése,
6. Magyar Falu Program keretében Önkormányzati tulajdonú utak felújítása című MFP-ÖTV/2019. azonosító számú projekt
7. Tematikus rendezvénysorozatok támogatása című VP6-19.2.1.-34-2-17. azonosító számú projekt
8. Magyarország Kormányának felhívása alapján a Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Egyesület területén működő non-profit szervezetek, egyházak és önkormányzatok számára, „Hagyományőrzés feltételeinek megteremtése" című VP6-19.2.1.-34-1-17 kódszámú pályázat
9. Magyarország 2018. évi központi költségvetéséről szóló 2017. évi C. törvény 3. melléklet 1.9. pont szerinti A települési önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárláshoz kapcsolódó támogatására c. pályázat
10. Magyarország 2019. évi központi költségvetéséről szóló 2018. évi L. törvény 3. melléklet 1.9. pont szerinti A települési önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárláshoz kapcsolódó támogatására c. pályázat

Az infrastrukturális feltételek, a településkép épülése, személyi- és lakókörnyezeti higiénia javítása Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat és a Roma Nemzetiségi Önkormányzat közreműködésével folyamatosan, a fentiekben részletezett pályázati források igénybevételével valósul meg az alábbiak szerint:

- A BMÖGF/188-64/2015 Adósságkonszolidációban nem részesült települési önkormányzatok fejlesztéseinek támogatása keretében felújításra került az Egészségház épülete, a Községháza épülete, a Lónyay kastély kapuépülete, a ravatalozó épület, valamint járdák és utak.
- A BMÖGF/52-16/2016 Adósságkonszolidációban nem részesült települési önkormányzatok fejlesztéseinek támogatása keretében az önkormányzat felújította a tájházat. A tájház régi épülete helyére egy újonnan felépített tájház került, megőrizve annak formai külső impozáns jellegét. A művelődési ház tetőszerkezetének felújítása, a temető kerítés építése, ravatalozó csapadékvízének elvezetése, járdák térkövezése, urnafal építése, és utak felújítása megvalósult.
- TOP-2.1.3-15-SB1-2016-00034 „Belterület védelmét szolgáló vízelvezető-hálózat fejlesztése Tuzséron" a Lónyay utcán és a Lónyay sétányon szintén megvalósult.
- TOP-1.1.3-15-SB1-2016-0001 „Tuzséri helyi termelői piac létesítése"c. pályázat keretében piactér kialakítása a Lónyay utcán és a helyi termékek piacra jutását segítő szociális bolt létrehozása valósulhatott meg.
- 2128-8/2016/HERMAN „Tanyák, valamint tanyás térségek megőrzése és fejlesztése érdekében a települési és térségi fejlesztések támogatása" Kálongatanyán közbiztonsági kamerák kerültek elhelyezésre.
- Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat pályázatot nyújtott be EFOP-1.4.4-17.-2017-0077 „BARI SHEJ nagylány" program megvalósítására Tuzséron. A projekt hátrányokkal küzdő roma lányok iskolai lemorzsolódásának csökkentését, és továbbtanulási esélyeinek javítását szolgálja. Pályázatot nyújtott be BM-17. „Bűnmegelőzési projektek megvalósítása"-ra, melynek keretében a szegregátumokban biztonsági kamerák elhelyezésére és üzemeltetéséhez szükséges laptopok beszerzésére adott volna lehetőséget. Mindkét pályázat elutasításra került.

- Tematikus rendezvénysorozatok támogatása című VP6-19.2.1.-34-2-17. azonosító számú projekttel 2019. évben Tuzséri Kastély- és Almanap és Idősek Napja rendezvények szervezésére és megtartására került sor.

- Magyarország Kormányának felhívása alapján a Felső-Szabolcsi Vidékfejlesztési Egyesület területén működő non-profit szervezetek, egyházak és önkormányzatok számára VP6-19.2.1.-34-1-17 kódszámú, „Hagyományőrzés feltételeinek megteremtése" című kiírásra pályázat került benyújtásra „Tuzsér dualizmus korában című kiadvány" elkészítésére és megjelenítésére. 1000 db kiadvány kiadására kerülhetett sor. A kiadvány hozzájárult ahhoz, hogy a könyv olvasói Tuzsér település történetével kapcsolatosan mélyebb ismereteket szerezzenek.

- Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat minden évben pályázik települési önkormányzatok szociális célú tüzelőanyag vásárlásához kapcsolódó támogatásra. A támogatással azoknak a településen élő szociálisan rászoruló családoknak, egyedülélőknek kíván segítséget nyújtani, akiknek a téli tüzelő megvásárlása jelentős, akár létfenntartásukat is veszélyeztető anyagi terhet jelent.
2018. évben az önkormányzat 421erdei köbméter keménylombos tüzifa jóváhagyott tüzelőanyag-mennyiség után 8.020.050,-Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült. A benyújtott kérelmek közül 370 fő jutott téli tüzelőanyaghoz háztartásonként 1,1378 erdei köbméter mennyiségben.
Emellett a Kormány a téli rezsicsökkentés kiterjesztése érdekében a települési önkormányzatok 2017. évi szociális célú tüzelőanyag vásárlásához kapcsolódó kiegészítő támogatás nyújtásáról szóló 1152/2018. (III. 27.) Korm. határozatában hozott döntése alapján Tuzsér Nagyközség Önkormányzatának 2017. évben benyújtott pályázata 1.405.890,-Ft. kiegészítő támogatásban részesült, mely keretösszeg 369 q barnakőszén vásárlására volt felhasználható. Így kiegészítő támogatásként 370 fő részére háztartásonként 0,9972q mennyiségű barnakőszén is kiosztásra került.
2019. évben az önkormányzat 826 erdei köbméter keménylombos tűzifa jóváhagyott tüzelőanyag mennyiség után 18.882.360,-Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült. A benyújtott kérelmek közül 397 fő jutott téli tüzelőanyaghoz háztartásonként 2,0806 erdei m3 mennyiségben.
2020. évben az önkormányzat 963 erdei köbméter keménylombos tűzifa jóváhagyott tüzelőanyag mennyiség után 19.568.160,-Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült. A benyújtott kérelmek közül 472 fő jutott téli tüzelőanyaghoz háztartásonként 2,0402 erdei m3 mennyiségben.
2021. évben az önkormányzat 1087 erdei köbméter keménylombos tűzifa jóváhagyott tüzelőanyag mennyiség után 22.087.840,-Ft vissza nem térítendő támogatásban részesült. A benyújtott kérelmek közül 611 fő jutott téli tüzelőanyaghoz háztartásonként 1,77905 erdei m3 mennyiségben.

- Magyar Falu Program keretében Önkormányzati tulajdonú utak felújítása című MFP-ÖTV/2019. azonosító számú elnyert projekttel a Posta előtti Rév utca új szilárdburkolattal történő ellátása valósulhatott meg.

- Magyar Falu Program keretében Önkormányzati tulajdonban lévő út – hídépítés, felújítás című MFP-ÖTV/2020. azonosító számú projekt benyújtásával az önkormányzat a településen az önkormányzati tulajdonban lévő utak felújítását tervezi megvalósítani. A pályázat a Hársfa, József Attila, Tölgyes és Nyárfás utcák új szilárdburkolattal történő ellátását, javítását és az útpadkák rendbetételét célozza meg.

- Magyar Falu Program keretében Önkormányzati járdaépítés, felújítás anyagtámogatása című MFP-BJA/2020. azonosító számú projekt benyújtásával a szegregátumban élők életminőségének javítására a Nyárfás utcán új járda épült.

- Magyar Falu Program keretében Közösségi tér ki-átalakítás és foglalkoztatás című MFP-TF/2020. azonosító számú projekt benyújtásával a könyvtár épületének felújítása, nyílászáróinak cseréje és beltéri festése került megvalósításra.

- Magyar Falu Program keretében Út, híd, kerékpárforgalmi létesítmény építése/felújítása-2021. című, MFP-UHK/2021 kódszámú projekt benyújtásával a Tölgyes és Nyárfás, József Attila és Hársfa utca felújítása valósult meg.

- Magyar Falu Program keretében Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése-2021. című, MFP-OJKJF/2021 kódszámú projekt keretében Tuzsér, Kossuth utca 72. szám alatt óvodai játszóudvari eszközök és felszerelések kerültek beszerzésre.

- Magyar Falu Program keretében Önkormányzati tulajdonban lévő ingatlanok fejlesztése-2021 című, MFP-ÖTIK/2021 kódszámú projekt benyújtásával Tuzséron a Kossuth utca 109. szám alatti közösségi tér felújítása, korszerűsítése valósult meg.

- Magyar Falu Program keretében Kommunális eszköz beszerzése-2021 című, MFP-KOEB/2021 kódszámú projekt benyújtásával a tolólap, pótkocsi, szárzúzó, oldalfal magasítókészlet és rácsos oldalfal magasítókészlet Komondor SPK pótkocsihoz beszerzése valósult meg.

- Magyar Falu Program keretében Felelős állattartás elősegítése-2021. című, MFP-FAE/2021 kódszámú projekt keretében 17 db eb ivartalanítása, transzponderrel történő megjelölése és veszettség elleni oltása valósult meg.

Tuzsér Nagyközség Önkormányzatának Képviselő-testülete által benyújtott, kedvező elbírálásban részesült 2022. évben megvalósuló pályázatok:

- Kisméretű infrastruktúra fejlesztése a vidéki térségekben felhívás keretében VP6-7.2.1.1-21. azonosító számú "Külterületi helyi közutak fejlesztése" című projekt keretében Tuzsér Kálonga-tanyán lévő külterületi út felújítása fog megvalósulni.

- Magyar Falu Program keretében Út, híd, kerékpárforgalmi létesítmény, vízelvezető rendszer építése/felújítása-2022. című, MFP-UHK/2022 kódszámú projekt benyújtásával a József Attila és Zrínyi út felújítását célozza meg.

- Magyar Falu Program keretében Önkormányzati temetők infrastrukturális fejlesztése-2022. című, MFP-ÖTIF/2022 kódszámú projekt benyújtásával új urnafal kialakítását célozza meg.

- Magyar Falu Program keretében Szolgálati lakás és orvosi szolgálati lakás felújítása, fejlesztése-2022. című, MFP-SZLOSZL/2022 kódszámú projekt benyújtásával a Tuzsér, Kossuth utca 64. szám alatt lévőorvosi lakás felújítását, korszerűsítését, kialakítását, átalakítását és bővítését célozza meg.

- TOP_Plusz-1.2.3-21 Belterületi közutak fejlesztése című pályázat Tuzséron a Lónyay, Rákóczi és Bajcsy-Zsilinszky utcák felújítását célozza meg.

3.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

a) az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény alapján az önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik
- a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- a fogorvosi alapellátásról,
- az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- védőnői ellátásról,
- az iskola-egészségügyi ellátásról.

A településen élők a közszolgáltatások többségét – a fekvőbeteg ellátás kivételével- helyben elérik.
A felnőttek és a gyermekek részére a háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás megfelelően biztosított. A háziorvosi praxison megjelent (rendelőben ellátott esetek) és meglátogatott (rendelőn kívüli ellátások) száma 2020. évben 29251 fő volt. Az átlagos betegforgalom nagysága havi bontásban 2437 fő. 3 területi védőnő a háziorvossal és a házi gyermekorvossal szoros együttműködésben végzi munkáját. Tevékenységükkel az egész település egészét lefedik, az érintett családok (anyák, várandósok, gyermekek) részére elérhetőek. Emellett az egyik védőnő az iskolában közvetlenül, napi rendszerességgel biztosítja a gyermekek részére a védőnői ellátást. A településen a fogorvosi alapellátás is hozzáférhető a lakosság számára.
A területi ellátásért a Szent Damján Görögkatolikus Kórház (Kisvárda, Árpád út 26.) felelős. Az intézmény Felső - Szabolcs térségében területi ellátási kötelezettséget végezve fekvő- és járóbeteg szakellátást végez, továbbá széles körű diagnosztikai tevékenységet lát el. A betegellátó osztályok 4 épülettömbben helyezkednek el.

3.6.1. számú táblázat – Egészségügyi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyógyszertárak és fiókgyógyszertárak száma (TS 110)	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma (alanyi és normatív alapon kiadott) (TS 133)	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma (TS 135)
	db	db	db	db	Fő	Fő
2015	2	0	0	1	197	n.a.
2016	2	0	0	1	151	n.a.
2017	2	0	0	1	n.a.	37
2018	2	0	0	1	n.a.	36
2019	2	0	0	1	n.a.	15
2020	2	0	0	1	165	17

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) prevenciós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkori kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

Tuzséron a koragyermekkori szűrések kötelezőek, ezen vizsgálatokat a védőnő és/vagy a háziorvos végzi. A családok tőlük értesülnek a megjelenés szükségességéről és időpontjáról. Amennyiben valamely gyermeket a szülő nem visz el kötelező szűrésre, a védőnő értesíti a gyermekjóléti szolgálatot, amely megteszi a szükséges intézkedéseket. Nem jellemző a községben, hogy a szülők ilyen szempontból elhanyagolnák gyermekeiket, de ehhez hozzájárul a védőnők lelkiismeretes munkája, akik, ha kell, több alkalommal is figyelmeztetik a családlátogatások alkalmával a szülőket, a megjelenési kötelezettségükről. Fogászati szűrést az iskola-egészségügyi feladatok közt a gyermekfogorvos látja el. Az iskolafogászati rendelésen szinte minden tanuló megjelenik szűrővizsgálaton.

A felnőtt lakosság önkéntes alapon vehet részt szűrővizsgálatokon – értesítés alapján – az ő esetükben nincs megjelenési kötelezettség. A prevenciós jellegű szűrőprogramok szervezésének kialakult hagyománya van. Ezeknek a megszervezésében aktívan a háziorvos és a védőnők működnek közre. A településen élő nők minél nagyobb számban vegyenek részt emlőszűrésen. Ennek érdekében megszervezik busz indításával a szűrésre való eljutást. Minden évben lehetőség van helyben a kötelező tüdőszűrő vizsgálaton megjelenésre.

c) fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés korlátozott a településen. A köznevelési intézményeinkben 1 fő logopédus, 3 fő fejlesztő pedagógus, ebből 1 fő gyógypedagógus, összesen 4 fő látja el ezt a tevékenységet. Munkája kiegészül a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Nyíregyházi Tankerülete fenntartásában működő Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Záhonyi Tagintézménye **(székhelye: 4625 Záhony, Alkotmány út 29.) által igénybe vehető szolgáltatásokkal, mint például:**

- **korai fejlesztés és gondozás;**
- **fejlesztő nevelés;**
- **szakértői bizottsági tevékenység;**
- **nevelési tanácsadás**
- **logopédiai ellátás;**
- **konduktív pedagógia;**
- **gyógytestnevelés**
- **iskolapszichológia, óvodapszichológia**
- **kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.**

d) közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat az iskolában és az óvodában megszervezi a közétkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A szolgáltatók minőségi és mennyiségi ellenőrzése folyamatos, szakember bevonásával történik.

e) sportprogramokhoz való hozzáférés

A köznevelési intézmények (iskola, óvoda) a gyermekek számára tornatermei által szolgálják a testnevelés és szabadidősport ügyét (edzések, kiegészítő foglalkozások). Emellett az 1948-ban alakult Tuzséri Sportegyesület várja az érdeklődőket. A Lónyay Kastélykertben két edzőpálya szolgálja a szabadidősport ügyét.

f) személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz a Mándoki Térségi Szociális Központ biztosítja a településen élők számára az egyenlő esélyű hozzáférést. A családsegítéssel és gyermekjóléti szolgáltatással foglalkozó szakemberek preventív jellegű, és komplex segítséget nyújtanak a rászorulók és krízishelyzetben lévők önálló életvitelének és készségének megőrzéséhez, erősítéséhez. Ide sorolható: az étkeztetés, a házi segítségnyújtás, a jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, családsegítés, és a gyermekjóléti szolgáltatás. A szociális ellátások és a szolgáltatások összehangoltan, koordináltan működnek, nagymértékben lefedik a szociális szükségleteket. A helyi szociális ellátórendszer középpontjában továbbra is a segítségre szoruló emberek állnak, akiknek színvonalas ellátása feltételezi az emberi értékek tiszteletben tartását. A helyi szociális szolgáltatások gyakorlatában a személyközpontú szociális munka folyamatosan biztosított, amely megteremti a hátrányos helyzetben élők támogatásának, az esélyegyenlőség megteremtésének feltételeit.

g) drogprevenciós szolgáltatások;

Tuzsér településen drogprevenciós szolgáltatás a Baptista Tevékeny Szeretet Misszió által működtetett Új Esély Központban (4623 tuzsér, Dózsa György utca 79.) elérhető. Az intézmény 2021. évben kezdte el a szolgáltatási tevékenységét, mely pszichiátriai és szenvedélybetegek részére nyújtott nappali ellátását foglalja magában. Jelenleg 110 fő ellátottat gondoz. Segítséget nyújt a drogprevenció mellett a gyógyszer-, dohányzás-, játék- és internetfüggőség leküzdésében is. Életvezetési tanácsadást, szorongás oldása, álláskeresési és pályaválasztási tanácsadást, biorezonanciás dohányzásleszoktatás, addiktológiai konzultációt, közösségi fejlesztés és készségfejlesztést, háztartási vagy háztartást pótló segítségnyújtást biztosít, valamint egyéni és csoportos foglalkozást tart és lelki gondozást végez.

h) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az Önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

i) előnyben részesítési (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoporthoz tartozókat. Ez részben szabályozási eszközökkel, részben eljárások bevezetésével, részben a nyilvánosság eszközeinek alkalmazásával történik. Ennek során a Roma Nemzetiségi Önkormányzatnak jelentős szerepe van.

3.6.2. Népkonyha

Év	Népkonyhán kiosztott ételadagok száma (db)
2015	0
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0

Forrás: Önkormányzati adat

Tuzséron a népkonyhát a Tornyospálca Református Egyházközség Áldás Diakóniai Központ üzemelteti. A népkonyha szolgáltatással napi rendszerességgel egy tál meleg ételt biztosítanak térítésmentesen minden olyan 18.életévét betöltött lakosnak, aki adatai megadásával önként jelentkezik a szolgáltatás igénybe vételére. Az ebéd hétköznapokon kerül kiosztásra, naponta 25 adag mennyiségben.

3.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása

a) közösségi élet színterei, fórumai

A közösségi élet színterei sokrétűek, a Művelődési Házként ismert közösségi színtér, a könyvtár a sportpálya, a településen működő közintézmények (óvoda, iskola), Tuzsér Községért Közalapítvány, az egyházak és civil szervezetek (Nagy Sándor Kertbarát Klub, Polgárőrség Tuzsér Egyesület, Tuzséri Önkéntes Tűzoltó Egyesület, Tuzsér-Komoró Barátság Horgászegyesület Aranyalma Nyugdíjas Klub), melyek szabadidős programokkal, kirándulásokkal és táborokkal színesítik a település életét, mozgósítják az itt élőket. Tisza menti település révén kedvező természeti adottságokkal, értékekkel rendelkezik, a nyári időszakban a fiatalok számára a Tisza part biztosít szórakozási lehetőséget.
Évente egy alkalommal megrendezett falunapon a közösségi rendezvényeink színhelyéül a Lónyay kastély szolgál. De ezenkívül színhelyet ad egyéb kulturális rendezvényeknek is, a Tuzsér Községért Közalapítvány szervezésben megvalósuló zenei fesztiváloknak, kiállításoknak és színházi előadásoknak.

3.7.1. számú táblázat - Intézményi ellátottság (2018)

Tornateremmel, tornaszobával ellátott köznevelési intézmények száma (intézmény székhelye szerint) (TS 102)	Sportcsarnok, sportpálya léte (TS 103)	A települési könyvtárak kikölcsönzött egységeinek száma (TS 104)	Közművelődési intézmények száma (TS 105)
db	van/nincs	db	db
2	1	1826	2

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Tuzséron az óvoda és általános iskola épületéhez jól felszerelt tornaterem tartozik. A település rendelkezik sportpályával is. Az önkormányzat a közművelődési feladatok ellátására a Tuzsér Községért Közalapítvánnyal kötött közművelődési megállapodással rendelkezik. Közművelődési intézményt nem működtet, közösségi színtérként a Tuzsér, Ady endre út 2/A. Művelődési Házként ismert önkormányzati tulajdonú épület és a könyvtárt jelölte ki.

b) közösségi együttélés jellemzői konfliktuskezelési megoldások;

A helyi kötelező közszolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település üzemeltetési feladatai, a közterületek tisztántartása biztosított. A településen élők számára elérhetőek, megfelelő színvonalon működnek és minden jogos igényt kielégítenek. Az önkormányzat részben, mint intézményalapító és fenntartó, részben szolgáltatási szerződés útján gondoskodik. Az egyes feladatok ellátása során együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézményekkel, civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, az egyházakkal, a nemzetiségi önkormányzatokkal és egyéb szervezetekkel.
A közszolgáltatások esetében folyamatos cél az ellátás minőségének további javítása, a szolgáltatási biztonság megteremtése, illetve fenntartása, az érintett szolgáltatások megfizethetősége, egyben a közszolgáltatások fenntartása. Alapvető cél az állampolgári elégedettség, a jó közérzet elérése, fenntartása.
Tuzséron nem jellemzőek az etnikai konfliktusok, a közösségi együttélés normálisnak tekinthető. Kisebb-nagyobb értékű lopások előfordulnak, azonban a bűnesetek száma nem jelentős. A szegregátumban élők között a konfliktus forrása sok esetben a családon belüli erőszak, a kábítószer és az alkoholfogyasztás. A konfliktuskezelésben az Önkormányzat és intézményei nagy szerepet

vállalnak. A munkában a Polgárőrség Tuzséri Egyesülete is részt vesz. A polgárőrség a települési rendezvényeken közreműködik azok nyugalmának, rendjének biztosításában. Egyre inkább szükség van a bevonásukra az iskolában az oktatás és az egészségügyi intézménynél az orvosi ellátás zavartalan rendjének és a fegyelem megtartása végett. Ezenkívül rendszeres járőrözést végeznek főként a bűnözés megelőzése és visszaszorítása érdekében.

c) helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

Az egyházak, civil szervezetek aktívak, sokszínű tevékenységeikkel különösen a gyermektáborok, idősek napja és egyéb rendezvényeik által hozzájárulnak a közösségi élet formálásához. Az önkormányzat pályázati lehetőségek biztosításával, rendszeres tájékoztatással és folyamatos párbeszéd fenntartásával segíti munkájukat. Az egyházak, civil szervezetek önkéntes munkájukkal és adományok közvetítésével enyhítik a hátrányos helyzetű családok mindennapjait. A szolidaritás jellemzően felajánlások, önkéntes munkában nyilvánul meg.

d) a helyben élő nemzetiségek kulturális sokszínűségének bemutatása és kulturális identitásuk megőrzésének lehetőségei;

A településen nagyobb számban a roma nemzetiséghez tartozóak vannak jelen, arányuk eléri és meghaladja a tíz és a húsz százalékot (Roma nemzetiségű népesség: 1213 fő, Állandó népességszám: 3482 fő. A regisztráltak aránya: 34,84%). Tuzsér településen a tuzséri roma lakosság képviseletét helyben, a településen működő roma nemzetiségi önkormányzat látja el és végzi a nemzetiségi jogok érvényesülésével kapcsolatos feladatait. A roma nemzetiséghez tartozókon kívül az ukrán nemzetiségként regisztráltak száma 9 fő, más nemzetiségűek nincsenek a településen.
A településen kizárólag a roma nemzetiségi önkormányzat szervez a roma kultúrához kapcsolódó programokat. Az elmúlt évben pályázati források kihasználásával kulturális és családi roma napot, tábort és kirándulást szerveztek. A településen élő roma nemzetiségűek nem ismerik és nem beszélik a roma nyelvet, hagyományaik átörökítése, tárgyi és szellemi kultúrájuk ápolása és gyarapítása az itt élők körében nem jellemző.

e) helyi lakossági önszerveződések.

Tuzséron élénk közösségi, kulturális és sport élet folyik, számos egyesület, klub, civil és szerveződés működik. Több lakossági, vagy egy-egy korosztályt, érdeklődési területet összefogó csoport van, melyek értékteremtő tevékenységükkel színesítik a település közösségi életét.
Az önkormányzat a mindenkori éves költségvetése terhére támogatásban részesíti a helyben működő civil szervezeteket:
„Tuzsér Községért" Közalapítvány
Tuzsér Sportegyesület
Polgárőrség Tuzsér Egyesület
Tuzséri Református Egyházközség
Nagy Sándor Kertbarát Klub Egyesület
Tuzsér-Komoró Barátság Horgászegyesület
Tuzséri Magyar-Roma Egyesület
Kegyelem Roma Baptista Gyülekezet
Tuzséri Önkéntes Tűzoltó Egyesület

3.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

Tuzséron a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 1213 fő vallja magát roma nemzetiségű népesség tartozónak. A településen a roma kisebbség érdekeinek képviseletére Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik, szorosan együttműködik a köznevelési és szociális intézményekkel, aktívan részt vesz a közfoglalkoztatásban, illetve közösségi programok szervezésében.

3.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség, aránya nem csökken.	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
A munkanélküliek közel felét az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők teszik ki.	Felnőttképzés szervezése.
A közlekedés javítása, a településkép épülése, a lakosság életminősége	A településen élők életminőségének folyamatos vizsgálata. Szükséglet alapú szolgáltatások szervezése.
A roma népesség hátrányos helyzete több, egymással szorosan összefüggő társadalmi, gazdasági probléma eredője. Csak a több problématerületre az oktatás, foglalkoztatás, szociális és egészségügyi területre egyszerre koncentráló, átfogó problémakezelési megoldások, komplex programok vezethetnek eredményre.	Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási projekt megvalósításához. Közösségi szociális munka szervezése.
A mélyszegénységben élők és romák nem megfelelő egészségügyi állapota	Egészségügyi szűrések népszerűsítése. Az egészségtudatos életmódra nevelés a felnőttek körében is, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti.
A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Ösztöndíj alapítása a pályakezdés megkönnyítése érdekében.
A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének javítása	Korszerű kerékpárút kiépítése a szomszédos települések összekapcsolására

4. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

4.1. A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység.

Ha a gyermek testi, értelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges ellátás a szülő beleegyezésével nem biztosítható, és ez a helyzet a gyermek fejlődését veszélyezteti, a veszélyeztetettség mértékétől függően a települési önkormányzat jegyzője (hátrányos helyzet, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása), illetve a járási gyámhivatal (pl. védelembe vétel, családbafogadás, ideiglenes hatályú elhelyezés, nevelésbe vétel, nevelési felügyelet elrendelése, utógondozás elrendelése, utógondozói ellátás elrendelése, megelőző pártfogás elrendelése) gyermekvédelmi intézkedést tesz.

Az elmúlt évek adatai alapján megállapítható, hogy a település állandó népességszámához viszonyítva a gyermekek száma magas, annak ellenére, hogy a településen élő 0-14 éves korú gyermekek száma csökkenő tendenciát mutat, mégis a településre a fiatalos népességszerkezet jellemző, hiszen az öregedési index alapján túlsúlyban vannak a 14 év alatti gyermekek száma.

A gyermekek életkori megoszlására vonatkozó adatok az alábbi táblázat alapján a következőek:

- a lakosság 21,91 %-a a 0-14 éves korosztály

- a lakosság 5,3 %-a a 15-17 éves korosztály.

4.1. számú táblázat - Gyermekkorú népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (2.számú táblázatból)

Korcsoport	Fő			Az állandó népességből a megfelelő korcsoportú nők és férfiak aránya (%)	
	Férfiak	Nők	Összesen (TS 003)	Férfiak (TS 005)	Nők (TS 007)
	Fő	Fő	Fő	%	%
Állandó népesség száma (férfiak TS 004, nők TS 006)	1 820	1 763	3583	50,80%	49,20%
0-2 évesek (összes száma TS 008, aránya TS 009)			150	4,19%	
0-14 éves (férfiak TS 010, aránya TS 011; nők TS 012, aránya TS 013)	434	351	785	12,11%	9,80%
15-17 éves (férfiak TS 014, aránya TS 015; nők TS 016, aránya TS 017)	105	85	190	2,93%	2,37%

Forrás: TeIR, KSH Tstar

a) veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossággal élő gyermekek jellemzői, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A gyermekjóléti szolgáltatás a Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott Mándoki Térségi Szociális Központ útján működik. Az intézmény a lakosság számára étkeztetést, gyermekjóléti szolgáltatást, családsegítést, az idősek részére házi segítségnyújtást és jelzőrendszeres házi segítségnyújtást biztosít.

A gyermekjóléti szolgáltatás feladatait Tuzsér településen a gyermekjóléti szolgálat tekintetében 1 fő főállású családsegítő – heti 40 órában, és 1 fő főállású családsegítő – heti 20 órában, a gyermekjóléti központ tekintetében 1 fő főállású esetmenedzser – heti 40 órában - biztosítja, szociálismunkás és szociálpedagógusi végzettséggel.

A 15/1998. (IV. 30) NM rend. 14. §. (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzését a gyermekjóléti szolgáltatás útján szervezi. Ennek keretében olyan észlelő- és jelzőrendszert működtet, amely lehetővé teszi a gyermekeket általában veszélyeztető okok feltárását és az egyes gyermekek veszélyeztetettségének felismerését.

Tuzséron a hatékony jelzőrendszer az érintett szakemberek együttműködésével valósul meg. A jelzőrendszer tagjai megfelelő szakképzettséggel rendelkeznek, a veszélyeztetettség helyzetének felismerését követően jelzéseiket időben meg tudják tenni, azonban jelen vannak olyan látens problémák, amelyek nem kerülnek a gyermekvédelmi-rendszer látókörébe.

A Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzsere, **2021. évben Tuzsér településen védelembe vétel keretén belül 37 veszélyeztetett gyermeket 27 családot érintve gondozott.**
A Központ minden esetben felkérte a Család-és Gyermekjóléti Szolgálatot a szociális segítő tevékenység folytatására, így ezen családok esetében a gyermekjóléti szolgáltatás erőteljesebb, szorosabb együttműködésre kötelezi az érintetteket, illetve a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében már eleve a gyermekjóléti szolgáltatás részéről többirányú a támogatási lehetőség, a segítő tevékenység.

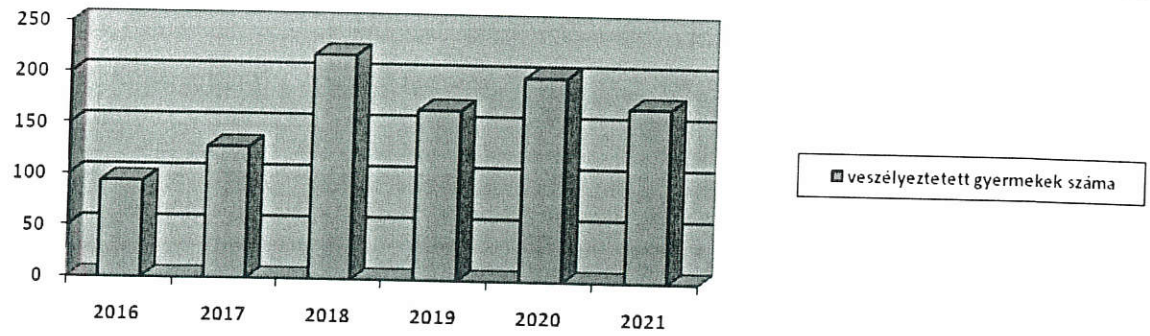
17 gyermek esetében a védelmébe vételt a szülők közötti konfliktus okozta, amelyet a rendőrség valamint a gyámhivatal jelzett a Központ felé.
11 gyermek esetében a fő problémát a tankötelezettség elmulasztása, a magas számú igazolatlan iskolai hiányzás okozta. Az online oktatás ideje alatt a védelembe vett gyerekeknél sikerült megoldani az otthoni tanulást. 4 családnál nem volt adott a technikai feltétel, de ők papír alapon oldották meg a számukra kiküldött feladatokat.
6 gyermek tekintetében a veszélyeztetettség fő oka a szülők és a család életvitele, az elhanyagolás, a nevelési problémák volt.
3 gyermek esetében a kortárs csoport negatív hatása miatt került sor a hatósági intézkedésre. Verekedésbe keveredtek, valamint az iskolában a barátaikkal nem megfelelő magatartást tanúsítottak.

Az 50 óra igazolatlan hiányzás a gyermek (16. évét be nem töltött) védelembe vételét vonja maga után, illetve az 50 óra igazolatlan hiányzás az iskoláztatási támogatás folyósításának szüneteltetését is jelenti.

A veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma folyamatosan növekszik.

Veszélyeztetett gyermekek számának változása 2016-2021 között

Év	*2016*	*2017*	*2018*	*2019*	*2020*	*2021*
Veszélyeztetett gyermekek száma	130	157	219	166	199	170

Veszélyeztetett gyermekek száma 2021. évben összesen **170** fő.
Legtöbb gyermek a fizikai és/ vagy érzelmi elhanyagolása miatt veszélyeztetett a szülők által, illetve a szülők életvitele nem biztosítja a gyermekek egészséges fejlődésének feltételeit (nyugodt családi légkör, erkölcsi normák közvetítése, stb.) a családban. Következetes nevelési módszerek

hiányában a gyermek magatartásában problémák jelentkeznek az iskolában, óvodában, valamint a tankötelezettség nem teljesítése is gyakori eset. A szülők többsége nem érzi annak felelősségét, hogy a veszélyeztetés okainak kialakulásában és elhárításában felelősségük van.
Tapasztalatunk szerint az együttműködő gyermekek esetében a veszélyeztető tényezők korosztályonként más-más módon nyilvánulnak meg.
A 6-17 éves korosztályhoz tartozó gyermekek esetében a kortárs csoportok jelenléte, a tankötelezettség nem teljesítése és a szülői engedékenységből eredő magatartási problémák megoldása állítja kihívás elé a szülőket és a családdal foglalkozó szakembereket. A gyermek, a fiatal ebben a korban nyíltan lázad a neki nem tetsző dolgok ellen, mely sok esetben a család nem megfelelő működésére, a helytelen szocializációra, a rossz szülő-gyermek kapcsolatra vezethető vissza.
Gyakori, hogy az ellátás során újabb és újabb problémák merülnek fel. Többnyire a család szociális helyzete, rossz lakáskörülmény, a szülők hiányos és nem megfelelő nevelési módszere, a szülők betegségei. Problémát jelent számunkra, hogy a magatartási problémákat a szülő a kamaszkorú gyermekek esetében a gyermek hibájának, jellembeli hiányosságának tünteti fel, és nem látják az összefüggést a család működési problémáival.
Az iskolai hiányzások okai között lehet megemlíteni, hogy a tanulás, az iskolába járás nem az elsődleges helyet foglalja el az érintett családok értékrendjében. Az iskola és szülők között kapcsolati zavar van, a szülők a szülői értekezleteket nem látogatják, érdektelenek abban, hogy elmenjenek.
A fiatalok körében gyakori a korai gyermekvállalás, ebből adódóan életkoruknál fogva nem rendelkeznek elegendő ismerettel és megfelelő érettséggel a gyermeknevelléshez. A családok nehéz anyagi helyzete, a helytelen életvezetésből és neveltetésből eredően gyermekek deviáns viselkedése, illetve az, hogy családfenntartói funkciót látnak el (dolgozik, vezeti a háztartást, kisebb életkorú testvér nevelése) vezetnek ahhoz, hogy már nem akarnak az iskolába járni.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma (TS 116)	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma (TS 115)
	Fő	Fő
2015	n.a.	n.a.
2016	65	n.a.
2017	58	n.a.
2018	114	n.a.
2019	103	173
2020	42	106

Forrás: TeIR, KSH Tstar

b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben a teljes lakosságot figyelembe véve 2021. december 31.-én nyilvántartott adatok alapján 758 fő részesül, ami Tuzsér Nagyközség lakónépességének számához (3324 fő) viszonyítva: 22,8%. A helyzetfeltárásból kiderül az is, hogy a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma is rendkívül magas, 2021. december 31. napján fennálló adatok alapján összesen 745 fő, ebből hátrányos helyzetű 99 fő, halmozottan hátrányos helyzetű 646 fő, amely a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülőknek a 98,3%-a.

Ennek oka, hogy a településen sok a létminimumhoz közeli, de főképpen a létminimum alatt élő családok száma, melyeknek a jövedelmi viszonyait kedvezőtlenül befolyásolja a munkanélküliség, a helyben foglalkoztatottság hiánya, a szakképzetlenség. Ezen tényezők miatt a családok jövedelme többnyire az állam által finanszírozott gyermekgondozási segély, családi pótlék, álláskeresési

segély, valamint az önkormányzat által adható rendszeres és egyszeri települési támogatások, továbbá alkalmanként alkalmi munkából származó jövedelem.

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek	
Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma (TS 111)
	Fő
2015	n.a.
2016	n.a.
2017	692
2018	617
2019	695
2020	650

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

c) gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

Tuzséron az elmúlt években tankönyvtámogatásban minden tanköteles gyermek részesült.

4.1.3. számú táblázat - Árvaellátás			
Év	Árvaellátásban részesülő férfiak száma (fő) (TS 065)	Árvaellátásban részesülő nők száma (fő) (TS 066)	Árvaellátásban részesülők összesen
	Fő	Fő	Fő
2015	17	15	32
2016	14	14	28
2017	14	10	24
2018	11	12	23
2019	12	12	24
2020	11	9	20

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

d) kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

Fontos társadalmi érdek fűződik ahhoz, hogy a gyermekek napi többszöri étkezése biztosítva legyen. Az önkormányzat – a gyermekvédelmi kedvezmény biztosította keretek között – természetben nyújtott szociális ellátásként a gyermekintézményben fizetendő térítési díjat részben, vagy teljes egészében átvállalja.

2021. évben a Gyvt. 21/B.§ a) és b) pontja alapján ingyenesen kell biztosítani a gyermekétkeztetést a bölcsődében, mini bölcsődében nyújtott bölcsődei ellátásban vagy az óvodai nevelésben részesülő gyermeknek, ha

- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül,
- a tartósan beteg, vagy fogyatékos gyermeknek, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek,
- olyan családban él, amelyben három, vagy több gyermeket nevelnek,

- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási, nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át,
- nevelésbe vették,

az 1-8. évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, vagy
- nevelésbe vették.

Az intézményi gyermekétkeztetést 50 %-os normatív kedvezményével kell biztosítani az 1-8. és az azon felüli évfolyamon nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő tanuló számára, ha olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek, feltéve, hogy a tanuló rendszeres gyermekvédelmi kedvezménye alapján nem részesül ingyenes intézményi gyermekétkeztetésben, valamint a Gyvt. 21/B. § (1) bekezdés a), b) és d) pontja szerinti életkorú, tartósan beteg vagy fogyatékos gyermek számára az étkeztetést, aki a fentiek alapján nem részesül ingyenes étkeztetésben.

Gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó statisztikai adatokat 2021. december 31.-ei létszám adatok alapján az alábbi táblázat mutatja:

	ÓVODA			ISKOLA		
	Ingyenes étkezés	50% térítést fizet	Teljes díjat fizet	Ingyenes étkezés	50% térítést fizet	Teljes díjat fizet
ÖSSZESEN	148	0	6	308	0	13

2021. évtől igénybe vehető természetbeni ellátás a szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendelet alapján az a települési támogatás, amely biztosítja a gyermekétkeztetés személyi térítési díjának elengedését -kérelem alapján – azoknak az óvodai nevelésben és általános iskolai nevelés-oktatásban részesülő gyermekeknek, akik a Gyvt. szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülnek, vagy az intézményi térítési díj 50%-ának megfizetésére kötelezettek.
A települési támogatás megállapításának jogosultsági feltétele, hogy az érintett gyermek családjában az egy főre jutó jövedelem összege nem haladja meg az öregségi nyugdíj mindenkori legkisebb összegének 500 %-át, a gyermekeit egyedül nevelő esetében a 600%-át. Az ily módon elengedett térítési díj megfizetését az önkormányzat a fizetésre kötelezett helyett átvállalja. 2021. évben a helyi önkormányzat által átvállalt összeg összesen 3.577.860,-Ft volt.

e) magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Tuzséron magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermek nem él.

f) állampolgársággal rendelkező, illetve magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért, hátrányos helyzetű családban élő gyerekek jellemzői.

Tuzséron magyar állampolgársággal nem rendelkező külföldről visszatért gyermek nem él.

4.2 Szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

A szegregált, telepszerű lakókörnyezetben élő gyermekek száma folyamatosan növekvő tendenciájú. Ezek a gyermekek kerülnek főképpen a gyermekvédelem alap-, vagy szakellátás látókörébe. Az ehhez vezető főbb veszélyeztetettségi ok a rossz anyagi-szociális helyzet, melynek felszámolására csak hosszú távú, összehangolt intézkedések sorozatával lehet esélyt teremteni.
A gyermekek helyzetét kedvezőtlenül befolyásolja az infrastrukturális hátrányok(mint pl. gáz, víz, áram szolgáltatás és szennyvíz kiépítettség hiánya), az egészségügyi hozzájutás nehézségei, az

szülők egészségtelen életmódja, és helytelen életvezetése. Ezek a problémák a legtöbb családnál halmozottan fordulnak elő, és a gyermekek képtelenek a felzárkózásra, tanulási nehézségekkel küzdenek, továbbtanulási esélyeik nagymértékben csökkentek. A fiatalok körében gyakori a korai gyermekvállalás.

Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete által benyújtott, kedvező elbírálásban részesült alábbi pályázatok:

1. Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha bővítés című TOP-1.4.1.-15-SB1-2016-00037. azonosító számú projekt
2. Magyar Falu Program keretében Óvoda udvar című MFP-OVF/2019. azonosító számú projekt
3. Gyermek és ifjúsági táborok szervezése című VP6-19.2.1.-34-3-17. azonosító számú projekt
4. Magyar Falu Program keretében Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése című MFP-OJF/2020. azonosító számú projekt

- TOP_Plusz-3.3.1-21 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése című pályázat keretében a Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha székhelyén és Lónyay úti telephelyén az óvoda épülete belső felújítása, korszerűsítése és az óvodai udvarokban új kerítések, előtetők, térburkolat kialakítása fog megvalósulni.

4.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékossággal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

a) védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	Fő	Fő
2015	3	210	70
2016	3	216	72
2017	3	195	65
2018	3	199	66
2019	3	196	65
2020	3	n.a	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A településen a védőnői feladatokat 2008-2010 között 2 védőnő látta el. Az elmúlt években annyira megnövekedett a hátrányos helyzetű gondozottak száma, és ezzel egyidejűleg a védőnői feladatok is, melynek ellátására szükség volt további egy körzet kialakítására és további 1 fő területi védőnő alkalmazására a településen.

A védőnői szolgálat így 2011. október 1.-től már 3 fő területi védőnővel működik a Tuzsér, Kossuth utca 64. szám alatt lévő Egészségházban, valamint a Lónyay Menyhért Általános Iskolában, ahol erre a célra egy külön orvosi szoba áll a védőnő rendelkezésére. A védőnői szolgálat ezáltal, a korábbi heti 2 alkalom helyett hetente napi rendszerességgel tudja biztosítani a gyermekek gondozását az iskolában.

Ennek keretében a védőnő elvégzi az osztályvizsgálatokat a 2. 4. 6. és 8. osztályokban (súlymérés, magasságmérés, látás és hallás vizsgálat, 6. korosztálytól kezdve a színtévesztés, golyvaszűrő vizsgálatok, valamint vérnyomásmérés).

Gondoskodik a kötelező védőoltásokról a 6-7. osztályokban (6. korosztály DT és MMR újraoltása,

7. korosztályban hepatitis B elleni és a lányok részére HPV elleni oltások) és minden hónapban valamennyi osztályban tisztasági vizsgálatot (fejtetű szűrést) tart. Mindezeket kiegészítik az orvosi vizsgálatok (gerincelváltozások, és lúdtalp szűrése).

Az egészségmegőrzés és a korai gyermekvállalás megelőzése érdekében csoportbontásban az alábbiakban megjelölt tárgykörökben tart előadásokat:

1-4. osztályokban: „Egészséges táplálkozás" és „Személyi higiéniai és fogápolás"
5-8. osztályokban „Serdülőkori változások"
7-8. osztályokban „Káros szenvedélyek"(dohányzás, alkohol, kábítószer)
Kizárólag 8. osztályban „Családi életre nevelés és párkapcsolat"

Az elmúlt évi tapasztalatok azt igazolták, hogy a fiatalok és a gyermekek körében egyre inkább terjed a drog, illetve egyéb kábító hatású szerek használata, ezért kiemelt helyet foglal el ennek a problémának a megoldása, melynek érdekében az előadássorozat kiegészült egy drog prevenciót célzó előadással, melyet 2012. évben Narkonon Alapítvány tartott meg 5-8. osztályokban.
A gyermekekkel való rendszeres napi kapcsolat és az előadások eredményeképpen a védőnőnek sikerült kialakítani azt a közvetlen bizalmi viszonyt, melynél fogva a gyermekek bátrabban intéznek kérdéseket hozzá és kérnek segítséget.

Egy védőnőre jutó gyermekek száma a védőnői álláshelyek növelésével csökkent, azonban az ellátáshoz történő hozzáférésben hiányosságok mutatkoznak. Folyamatosan jelentkező probléma már kisded és csecsemőkorban, továbbá az óvodás és iskolás korú gyermekek körében a fejtetű. Mindemellett 2012. évben a településen megjelent a rühesség is, amely korábban nem fordult elő. Ennek oka az igénytelen tisztátlan lakókörnyezet, illemhelyek hiánya, szemetelés, hulladékgyűjtés hiánya, kutyák elszaporodottsága.

A várandós anyukák terhes gondozáson és tanácsadáson részt vesznek, azonban nehéz őket rábírni arra, hogy ezt megtegyék. A gyermekek körében a rossz, füstös, és nem higiénikus lakókörnyezeti adottságok miatt sok a tartós és asztmás megbetegedések száma. Nagy probléma a kötelező védőoltások elmaradása, illetve annak nem időben, hanem később történő igénybevétele, mely fokozza szövődmények kialakulását. A szülői nevelés hiánya már csecsemőkorban elkezdődik.

b) gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma (TS 107)	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgáltatások száma (TS 106)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (TS 108)	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma
	db	db	db	Fő	Fő
2015	2	0	0	0	n.a
2016	2	0	0	0	n.a
2017	2	0	0	0	n.a
2018	2	0	0	0	n.a
2019	2	0	0	0	n.a
2020	2	0	0	0	n.a

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

A gyermekek részére a háziorvosi és házi gyermekorvosi ellátás megfelelően biztosított. 3 területi védőnő a háziorvossal és a házi gyermekorvossal szoros együttműködésben végzi munkáját. Tevékenységükkel az egész település egészét lefedik, az érintett családok (anyák, várandósok, gyermekek) részére elérhetőek. Emellett az egyik védőnő az iskolában közvetlenül, napi rendszerességgel biztosítja a gyermekek részére a védőnői ellátást.
A gyermekek szakorvosi ellátása (alap-, járóbeteg-, fekvőbeteg ellátás) a közeli városközpontban, Kisvárdán elérhető.
Az alábbi intézmények:
- Városi Egészségügyi Alapellátás (4600 Kisvárda, Szent György tér 2.)
- Szent Damján Görögkatolikus Kórház (Kisvárda, Árpád út 26.)

c) 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés korlátozott a településen. A közneveléси intézményeinkben 1 fő logopédus, 3 fő fejlesztő pedagógus, ebből 1 fő gyógypedagógus, összesen 4 fő látja el ezt a tevékenységet. Munkája kiegészül a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Nyíregyházi Tankerülete fenntartásában működő **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Záhonyi Tagintézménye (székhelye: 4625 Záhony, Alkotmány út 29.) által igénybe vehető szolgáltatásokkal, mint például:**
- **korai fejlesztés és gondozás;**
- **fejlesztő nevelés;**
- **szakértői bizottsági tevékenység;**
- **nevelési tanácsadás**
- **logopédiai ellátás;**
- **konduktív pedagógia;**
- **gyógytestnevelés**
- **iskolapszichológia, óvodapszichológia**
- **kiemelten tehetséges gyermekek, tanulók gondozása.**

A település nevelési-oktatási intézményeiben jelentős problémát okoz a hátrányos helyzetű gyermekek beilleszkedési nehézségeinek kezelése. Ennek segítése érdekében szükségszerű gyerekház működtetése, amelynek célja a - még nem tanköteles - 0-3 éves korú csecsemők és kisgyerekek nevelési-oktatási intézménybe való beilleszkedésének elősegítése. Minden gyermeknek joga van az egyenlő esélyű értelmi, érzelmi, testi és szociális fejlődéshez, amelyet saját lakókörnyezetében - a hátrányos helyzetéből adódóan - sajnálatos módon nem minden gyermek kaphat meg. A gyerekház keretein belül szakemberek bevonásával, a problémák korai felismerésével elősegíthetjük a társadalmi hátránnyal élő gyermekek megfelelő fejlődését, a szülőkkel közös foglalkozások keretében a gyermekek és családjaik felkészítését az oktatási-nevelési intézmények követelményeire, a beilleszkedési nehézségek leküzdésére. A gyerekház rövid távú célja a csecsemők és kisgyermekek egészséges érzelmi, értelmi, testi és szociális fejlődésének elősegítése, a tanulási képességek javítása, a szülői kompetenciák, szerepek megerősítése, hosszú távú célja pedig az iskolai előrehaladás segítése, az iskolai lemorzsolódás csökkentése, a továbbtanulás esélyének növelése, valamint a későbbiekben a munkaerőpiacon való sikeres elhelyezkedés elősegítése.

d) gyermekjóléti alapellátások, Biztos Kezdet Gyerekház, Tanoda, gyermekszegénységet csökkentő speciális szolgáltatások;

A településen Biztos Kezdet Gyerekház és a gyermekszegénységet csökkentő egyéb speciális szolgáltatás nincsen, azonban két tanoda is működik. A tanoda a településen élő rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, vagy hátrányos helyzetű vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és kivételesen fiatal felnőttek számára nyújt, önkéntesen igénybe vehető társadalmi felzárkózást segítő, a személyiségfejlődés egészét szem előtt tartó, prevenciós

szolgáltatást. A kötelező tanórai és egyéb foglalkozásokon való részvétel idején kívül, valamint a tanítási szünetekben segíti elő a szociokulturális hátrányok kompenzálását, a tanulmányok folytatását, a társadalomba való sikeres beilleszkedést, az életpálya-tervezést és a szabadidő hasznos eltöltését.
A tanoda a szolgáltatásait a helyi sajátosságokra és a gyermekek egyéni szükségleteire építve, a szülők bevonásával, a gyermek nevelési-oktatási intézményével, a család- és gyermekjóléti szolgálattal, a család- és gyermekjóléti központtal, a helyben elérhető egyéb, az érintett korosztály számára szolgáltatást nyújtó intézménnyel, valamint szükség esetén a gyermekvédelmi jelzőrendszer egyéb tagjával együttműködve nyújtja.

2019. július 1-jétől a Baptista Tevékeny Szeretetmisszió működteti a TASAK tanodát, jelenleg 57 fővel foglalkoznak. Két éve végezik a munkájukat, két tanárral és két szociálpedagógussal. Rajtuk kívül is vannak segítőik, akik a gyerekfelügyeletben vesznek részt, és nagy szükségünk volna még egy fejlesztő pedagógusra is. A napi foglalkozás délután fél öt órakor kezdődik. Nemcsak a tanulásban segítünk, a szociális készségeket is fejlesztik. A felvétel elbeszélgetéssel indul, ennek során megállapításra kerül, hogy a tanulónak milyen szociális lemorzsolódásai vannak, milyen jellegű felzárkózásra szorul. A tantárgyi fejlesztés mellett közösségi fejlesztés is zajlik. Hosszú távú céljuk, hogy valamennyi tanodába járó gyermek szakmával és biztos megélhetéssel rendelkezzen. Vannak elért eredmények is, két tanodai tanuló szakmunkás bizonyítványt tudott szerezni.

A gyermekjóléti alapellátások hármas célkitűzése a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése és családban történő nevelkedésének elősegítése.
A gyermekjóléti szolgálat munkatársai nagyon fontosnak tartják a családlátogatásokat a családgondozó-szülő-gyermek közötti bizalmas kapcsolat kiépítése és eredményes együttműködése érdekében.
A Család-és Gyermekjóléti Központ keretében az intézmény a gyermekjóléti szolgáltatás alapfeladatain túl az alábbi speciális szolgáltatásokat nyújtja:
- ***óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás*** 2018. szeptember 1-jétől kötelező feladatként az Intézmény munkatársa ügyfélfogadási időben a településen működő nevelési-oktatási intézmények falain belül egyéni vagy csoportos formában nyújt segítséget az intézménybe járó gyermekek, családjaik, valamint a pedagógusok számára a felmerült probléma azonnali, hatékonyabb kezelése érdekében, melynek keretében segíti:
a) a gyermeket a korának megfelelő nevelésbe és oktatásba való beilleszkedéséhez, valamint tanulmányi kötelezettségei teljesítéséhez szükséges kompetenciái fejlesztésében,
b) a gyermeket a tanulmányi előmeneteléhez, későbbi munkavállalásához kapcsolódó lehetőségei kibontakozásában,
c) a gyermek tanulmányi kötelezettségeinek teljesítését akadályozó tényezők észlelését és feltárását,
d) a gyermek családját a gyermek óvodai és iskolai életét érintő kérdésekben, valamint nevelési problémák esetén a gyermeket és a családot a közöttük lévő konfliktus feloldásában,
e) prevenciós eszközök alkalmazásával a gyermek veszélyeztetettségének kiszűrését és
f) a jelzőrendszer működését.

- ***készenléti szolgálat*** célja a Család- és Gyermekjóléti Központ nyitvatartási idején kívül felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítség, tanácsadás vagy tájékoztatás nyújtása; készenléti telefonos elérhetőség biztosítása, ahol a krízisbe került személyek azonnali és szakszerű segítséget kaphatnak a felmerült probléma kezelésére;

- ***kapcsolattartási ügyelet*** keretében biztosítja a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más személy számára a találkozásra, együttlétre alkalmas semleges helyszínt, a felügyelt kapcsolattartás esetében a felügyeletet ellátó szakembert, az érintettek kérésére, valamint a gyámhivatal kezdeményezésére gyermekvédelmi közvetítői eljárást (mediáció), melynek célja a felek közötti konfliktusok feloldásának segítése;

- ***pszichológiai tanácsadás:*** együttműködési megállapodás keretében a Pedagógiai Szakszolgálat pszichológus munkatársa szükség esetén – kapacitástól függően - azonnal az egyén rendelkezésére áll, hogy a kialakult helyzet megoldásában segítséget nyújtson;

- ***jogi tájékoztatásnyújtás:*** szükség esetén - együttműködési megállapodás alapján - ügyvéd áll a jogi segítségnyújtásra szoruló személyek szolgálatára, egy-egy jogi helyzet, peres eljárás menetének értelmezésében, szükséges dokumentumok előkészítésében.

Fontos a szabadidős programok szervezése, lebonyolítása, gyermekek, fiatalok minél nagyobb számban történő bevonása, illetve olyan programok szervezése ahol a szülők is aktívan részt tudnak venni.

- A Tuzséri Református Egyházközség, a Görögkatolikus Egyház, és a Baptista Egyház minden évben szervez programokat, táborokat a gyermekek részére.
- A Tuzsér Községért Közalapítvány szervezésében a Kárpát-medencei kézműves hagyományápoló tábor kerül megrendezésre. A tábor életre-hívásának gondolata az, hogy ilyen módon a résztvevő gyermekekben nemzeti örökségünk, régi népi hagyományaink iránti érdeklődést és tiszteletet elültesse. Kialakítani bennük az igényt ezek megőrzésére és mindennapjainkban történő ápolására. A Tuzséri Sportegyesület által lehetősége van a gyermekeknek a sportolásra.
- Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat által megpályázott és elnyert Gyermek és ifjúsági táborok szervezése c. VP6-19.2.1.-34-3-17. azonosító számú projekt keretében 2018. évben 30 fő hátrányos helyzetű gyermek vehetett részt nyári gyermektáborban.
- A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat főleg halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számára 1 hetes nyári tábort szervez. A tábor munkáját a Mándoki Térségi Szociális Központ Család és Gyermekjóléti Központ munkatársai, családsegítő kollegák, illetve önkéntes fiatalok segítették. Az egy hetes tábor ez által egy színvonalas, élményekben gazdag és jó hangulatban zajlott le. Decemberben kreatív foglalkozás keretében karácsonyi díszek készítésére kerül sor. Hagyományosan ebben a hónapban rajzpályázatot hirdetnek meg, melyre nagyon szép alkotások születtek. Kis ünnepség keretében ajándékot kapnak a résztvevő gyermekek. Karácsony előtt játszóház, közös kalácssütés, karácsonyi ajándékkészítés történik a gyermekekkel.
- Adventi hetek alkalmával minden évben megrendezésre kerül Tuzsér Nagyközség és a Református Egyház által szervezett ünnepség sorozat.

További erőfeszítéseket kell tennünk községünkben a felnőttek és a gyermekek körében egyaránt a fontos emberi értékek közvetítésére (pl: tolerancia, empátia, értő figyelem, tiszteletadás türelem, megértés stb.)

e) gyermekek napközbeni ellátásai, bölcsődei ellátás;

Tuzséron 2020. április 1. napjától a Tornyospálcai Református Egyházközség (4642 Tornyospálca, Árpád tér 4.; képviseletére jogosult: Szántó József és Dicső Gábor) fenntartásában működő Mózeskosár Mini Bölcsőde biztosítja az ellátást, igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő (a továbbiakban: kérelmező) kérelmére történik. A Minibölcsőde 7 fős kapacitással működik, amely korlátozott számban teszi lehetővé a három év alatti gyermekek elhelyezését.
2021. évben Tuzsér településen összesen 12 fő gyermek vette igénybe a bölcsődei gondozást. Ebből 6 fő gyermek tuzséri lakosú, 6 fő más településen lakóhellyel rendelkező gyermek. Az ellátás igénybevételével kapcsolatosan a település vonatkozásában egyéb igény nem volt, illetve nem volt olyan ellátásra jogosult gyermek sem, aki férőhely hiányában vagy más egyéb ok miatt nem tudta volna igénybe venni az ellátást.
A gyermeklétszám nem indokolja a bölcsődei intézmény férőhelyének bővítését, és ilyen jellegű igény sem merült fel a lakosság részéről. Ennek oka valószínűsíthetően az, hogy a legtöbb 0-3 éves gyermek olyan családban van, ahol az édesanyának a gyermek megszületését megelőzően sem volt munkahelye, ezért a gyermekek korai intézménybe íratása nem válik szükségessé.

4.3.3. a.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma		
Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

4.3.3. b.) számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma								
Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	7	7	7	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar

f) gyermekvédelem

A gyermekek védelmét szolgálják egyrészről a pénzbeli és természetbeni ellátások: a szociálisan rászorulók által igénybe vehető pénzbeli, természetbeni ellátásokat és a személyes gondoskodást nyújtó ellátások keretébe tartozó szociális alapellátások igénybevételének feltételeit a 2/2015.(II.25.) számú rendelet tartalmazza.

Másrészről a gyermekjóléti alapellátások: a Mándoki Térségi Szociális Központ Család és Gyermekjóléti Központja szervezi, a jelzőrendszeren keresztül érkezett vagy az önként jelentkezett kliensek részére nyújt szolgáltatást, közreműködik a védelembe vétel előkészítésében, folyamatában, felülvizsgálatában. Szolgáltatásai: gyógypedagógiai fejlesztés, pszichológus és jogi tanácsadás.

g) krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatás a családok átmeneti otthona. A családgondozó a gyermekjóléti alapellátások keretén belül minden esetben a szülők figyelmébe ajánlja az átmeneti gondozás igénybevételének lehetőségét mielőtt bármilyen hatósági intézkedésre irányuló javaslatot tesz. Ennek ellenére a szülők ritkán élnek ezzel a lehetőséggel, könnyen el is jutnak a segítségkérésig, de a gyakorlatban a legtöbb esetben egyrészt azért hiúsul meg, mert végül úgy döntenek, hogy nem mennek el, másrészt nehezen válnak meg a korábbi családi környezetüktől, ahol azt megelőzően életvitelszerűen élnek, és két-három nap múlva hazajönnek. A szülők mentális és élethelyzetének válsága gyakran a felelőtlenséggel és a probléma megoldó képességének elvesztésével is együtt jár.

h) egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A gyermekek mozgásigényének kielégítésére és mozgásuk fejlesztésére a jövőben nagy hangsúlyt kívánunk fektetni. Az óvodában és az általános iskolában igyekeznek biztosítani és gyarapítani a sokmozgásos játéklehetőség feltételeit, spotprogramokat szerveznek, ehhez az eszközök fejlesztésére szükség van. Ezenkívül működik a településen a Tuzséri Sportegyesület, amely 6-18 éves korosztály számára kínál hasznos időtöltést, a sportolási lehetőséget, valamint az egészséges életmódra is felkészíti a gyermekeket, fiatalokat. Az edzésen való pontos megjelenéssel a gyermekek elsajátíthatják az életben elengedhetetlen, a rendszerességet, a rend szeretetét, a fegyelmet és az összpontosítást magába foglaló életritmust. A kitartó munka eredményeként sikereket érhetnek el, önbizalmuk növekedik, és kialakul az önértékelésük is.
A helyi sportolási igények kielégítését az iskola tornaterme, és a kastély melletti futball- és sportpálya biztosítja.

i) gyermekétkeztetés (intézményi, hétvégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A településen biztosítva van az óvodás és általános iskolás korú gyermekek napközbeni étkezése az intézményekben. **Az étkezést a Tuzsér, József Attila utca 2. szám alatt található konyha biztosítja, amely az önkormányzati fenntartású Tuzsér Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha intézményhez tartozik. Ellátja az általános iskolába és óvodába járó valamennyi gyermeknek az étkeztetését. A konyha állapotáról elmondható, hogy teljes körű felújításra és korszerűsítésre szorul. A konyhai berendezések és eszközök, amelyekkel az alkalmazottak napi szinten dolgoznak már rendkívül korszerűtlenek és elavultak.**
A helyi önkormányzat 2021. évtől természetbeni ellátásként a szociális ellátásokról szóló önkormányzati rendelet alapján biztosítja a gyermekétkeztetés személyi térítési díjának elengedését .(Lásd 4.1 pont d) alpont) -kérelem alapján – azoknak az óvodai nevelésben és általános iskolai nevelés-oktatásban részesülő gyermekeknek, akik a Gyvt. szerint rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben nem részesülnek, vagy az intézményi térítési díj 50%-ának megfizetésére kötelezettek és megfelelnek az önkormányzati rendeletben előírt rászorultsági feltételeknek.

2016. január 1-től bevezetésre került a szünidei gyermekétkeztetés, mely az önkormányzat számára kötelező feladatellátás. Az önkormányzat a szünidei gyermekétkeztetés keretében a szülő, törvényes képviselő kérelmére a déli meleg főétkezést a hátrányos helyzetű gyermek és a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek (továbbiakban együtt: rászoruló gyermekek) részére ingyenesen biztosítja, és ezen gyermekeken kívül további gyermekek, így különösen a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek részére ingyenesen biztosíthatja.

A jegyző írásban tájékoztatja a rászoruló gyermekek szülőjét vagy más törvényes képviselőjét, akinek gyermeke tekintetében a hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzet az adott év
a.) szeptember 1-jén fennáll, az évközi szünet időtartamára eső szünidei gyermekétkeztetés igénybevételének lehetőségéről, az igénybevétel módjáról, valamint a szünidei gyermekétkeztetés biztosításának időtartamáról, helyszínéről és módjáról minden év szeptember 15-ig,
b.) május 1-jén fennáll, a nyári szünet időtartamára eső szünidei gyermekétkeztetés igénybevételének lehetőségéről, az igénybevétel módjáról, valamint a szünidei gyermekétkeztetés biztosításának időtartamáról, helyszínéről és módjáról minden év május 15-ig.

A települési önkormányzat jegyzője, ha a gyermek hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetét
- az adott év szeptember 1-je és a következő év április 30-a között állapította meg, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapításával egyidejűleg tájékoztatja a jogosultat az *a)* pontban foglaltakról;
- az adott év május 1-je és augusztus 15-e között állapította meg, a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapításával egyidejűleg tájékoztatja a jogosultat az *b)* pontban foglaltakról.

A tájékoztatással egyidejűleg megküldi a Korm. rendelet 7. melléklete szerinti nyilatkozatot, mely a jogosultnak a szünidei gyermekétkeztetés igényléséhez szükséges.

A nyilatkozat – az évközi szünet időtartama kivételével (évközi szünet: őszi, téli, tavaszi szünet) - a tanév, nevelési év során bármikor benyújtható, módosítható.
A család- és gyermekjóléti szolgálat munkatársai a rászoruló gyermeket nevelő családoknak segítséget nyújtanak a nyilatkozat kitöltésében és benyújtásában.

2021. évi szünidei gyermekétkeztetés			
Időszak	Hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)	Halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma (fő)	Összesen (fő)
Tavaszi szünet	38	249	287
Nyári szünet	38	323	361
Őszi szünet	38	249	287
Téli szünet	38	248	286

j) eltérő kultúrájú, vagy a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekcsoportok közötti programok;

Tuzsér település nem tesz különbséget az eltérő kultúrájú, azaz roma és nem roma gyermekek között, és a hátrányos és nem hátrányos helyzetű gyermekek között sem. Amennyiben az önkormányzat települési rendezvényt szervez, azon minden gyermek egyenrangúan részt vehet.

k) hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselők észrevételei

A hátrányos megkülönböztetés és az egyenlőbánásmód követelményeinek megsértéséről tudomásunk nincs, ilyen adattal nem rendelkezünk.

l) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Egyre elterjedtebb, hogy maguk a köznevelési, gyermekjóléti intézmények adománygyűjtési programokat szerveznek, vagy pályázat útján elnyert adományok kiosztásában vesznek részt. A feladatok ellátásában civil szervezetek, és egyházak saját adományaikkal bővítik a segítségnyújtás eszközeit.

4.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossággal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

A Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha— Tuzsér központjában, korábban 3 telephelyen működött. 2015. június 30. napját követően a Lónya Pálma Napköziotthonos Óvoda 3 helyett immár 2 telephellyel működik tovább. Ennek oka, hogy a Dózsa György utcán található óvoda épület, mely egy 27 fős csoport elhelyezését biztosította korszerűtlensége miatt bezárásra került.
A Lónyay úton található óvoda épület is hasonló gondokkal küzdött, mivel állapotával és felszereltségével nem felelt meg **a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben foglalt feltételeknek.** A fentiek alapján új intézkedésként fogalmazódott meg a Lónyay úton található óvoda épületének és felszereltségének felújítása, korszerűsítése.

Az önkormányzat a Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha Lónyay úti telephelyének bővítésére és felszereltségének korszerűsítésére a TOP-1.4.1-15-SB1-2016-00037 „Tuzséri Óvoda szolgáltatási infrastruktúrájának fejlesztése" címmel sikeresen pályázott. Az óvoda bővítése és korszerűsítése 2019-ben megvalósult.

Az óvoda épülete olyan természeti környezetben helyezkedik el, amely adottságok lehetővé teszik az állat- és növényvilág természetes, élő környezetben való megismerését, megszerettetését, óvását, védelmét. A székhelyóvoda udvarának parkosítása és pályázati források kihasználásával kültéri játszóeszközöket sikerült elhelyezni. A Lónyay úti telephely udvara szintén fejlesztésre szorult, óvodai eszközök és udvari játékok beszerzésére volt szükség. A Magyar Falu Program keretében Óvoda udvar című MFP-OVF/2019. azonosító számú projekt keretében mindez megvalósulhatott, mert az önkormányzat óvodai eszközök, udvari játékok beszerzésére megnyerte a pályázatot. A pályázat megvalósítása során beszerzett eszközök a Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha Lónyay úti telephelyén kerültek elhelyezésre.

A Magyar Falu Program keretében MFP-OJF/2020. „Óvodai játszóudvar és közterületi játszótér fejlesztése" c. pályázat benyújtásával az önkormányzat a Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha Kossuth utca 70. szám alatti székhelyóvoda udvarának parkosítása és kültéri játszóeszközök beszerzése valósult meg.

Az önkormányzat újabb célkitűzései között szerepel az óvoda épületének és udvarának korszerűsítése és fejlesztése, amelyet a TOP_Plusz-3.3.1-21 Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztése című pályázat keretében kíván megvalósítani. A pályázattal a Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha székhelyén és Lónyay úti telephelyén az óvoda épülete belső felújítása, korszerűsítése és az óvodai udvarokban új kerítések, előtetők, térburkolat kialakítása fog megvalósulni.

A gyermekek mozgásigényének kielégítésére és mozgásuk fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektetünk. Igyekszünk biztosítani és gyarapítani a sokmozgásos játéklehetőségek feltételeit, sportprogramokat szervezünk. A sok mozgás szükségességét a szülők is átérzik és biztatnak, segítenek a megoldások megvalósításában.

A hátrányos, vagy veszélyeztetett környezetből érkező gyermekek számára fontosnak tartjuk a beilleszkedés segítését a felzárkóztatást. Ez indokolja a fokozott empátiával végzett mentális gondozás hangsúlyozását a gyermekvédelmi munka erősítésével, szükség esetén speciális szakemberek bevonásával, a család-óvoda kapcsolatának szorosabbra fűzésével.

Az utóbbi időben tapasztalhattuk, hogy megnőtt a részképesség-zavarokkal küszködő gyermekek száma. Ezért fontosnak tartjuk a prevenciós lehetőségek kiszélesítését. Ennek alapvető feltétele, hogy módszertani ismereteinket gyarapítsuk, így továbbképzéseken veszünk részt.

A gyermekek fejlesztését 1 fő logopédus, 3 fő fejlesztő pedagógus, ebből 1 fő gyógypedagógus, összesen 4 fő látja el az intézményben. Munkánkat a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Záhonyi Tagintézményének speciális szakemberei is segítik.

Amint az adattáblából is kiolvasható, igen magas az intézményben mind a hátrányos, mind a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek aránya, ami egyre fokozottabb szakmai munkát igényel.

A magas gyermeklétszám miatti magas csoportlétszámok szakmai szempontból nem befolyásolják a minőségi oktatást-nevelést. Óvodánkban jellemzően innovatív óvónők látják el a csoportokban a feladatokat. Ez nagy előnyt jelent ebben a környezetben mind az intézménynek, mind pedig a településnek.

Önkormányzatunk több alkalommal nyújtott be pályázatot óvodabővítésre, mely az elbíráláskor elutasításra került. Településünkön azonban az egyre növekvő számú a hátrányos, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek már három éves kortól történő beóvodáztatása fontos feladatunkká vált.

2013-ban a Önkormányzatunk által újból benyújtott pályázat pozitív elbírálást kapott.

2013 májusában a székhelyóvodában megkezdődhetett az óvodabővítés.

A szakszerű, jól megtervezett munkának köszönhetően, 2013. szeptember 13-án átadásra került egy korszerű, minden igényt kielégítő óvoda.

2013/2014-es nevelési évben 7 óvodai csoporttal végeztük nevelő-oktató munkánkat.

2014/2015-ös nevelési évtől 9 csoportban 200 fő óvodáskorú gyermek elhelyezését tudjuk biztosítani.

A **Lónyay Menyhért Általános Iskola a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Kisvárdai Tankerületi Központ fenntartásában működik.** Az intézményben 2021. október 1-jei adatok alapján összesen 330 fő tanuló van, akik közül 205 fő halmozottan hátrányos helyzetű, ami a tanulók 62,12 %-a, azaz kimagaslóan magas, emellett 15 fő hátrányos helyzetű tanuló is van. Megállapítható, hogy a tanulók 66,67 %-a hátrányos, ill. halmozottan hátrányos helyzetű. Intézményünkben, a pedagógiai gyakorlat olyan irányú fejlesztését tűztük ki célul, amely hátrányos helyzetű tanulók felzárkózását, különösen a roma és tanulási nehézségekkel küzdő tanulók hátrányainak csökkentését, továbbtanulási esélyeik javítását szolgálja. Iskolánkban ismeretlen a szegregáció és a diszkrimináció fogalma. A cigány és nem cigány gyermekek együttélése természetes, egymást egyenrangúnak tekintik. Egyik fő célunk, hogy egy olyan stimuláló környezetet kívánunk nyújtani a gyerekeknek – akiknek ez otthon nem adatik meg- amely a továbbtanulás irányába tereli őket, és hatására a tanulás érdekessé, fontossá válik számukra. A hátrányos helyzetű tanulók iskolai sikertelensége különböző problémák egymással összefüggő és egymásból építkező csokrára vezethető vissza, amiket elhivatott pedagógusi gárdánk egyre hatékonyabban igyekszik megoldani. A negatív hatások közzé tartozik például a rossz szociális helyzet, a szülők aluliskolázottsága, az alkalmazott programok és pedagógiai módszerek alkalmatlansága. Ezen hátrányok leküzdésére, tompítására igyekszünk megoldást találni, programokat kidolgozni és végrehajtani.
Legfőbb célkitűzésünk, hogy az eltérő képességű és szociális helyzetű tanulóink együttnevelését-oktatását maradéktalanul megvalósítsuk.
Az integrációs oktatásban résztvevő tanulók százalékos aránya a teljes osztálylétszámhoz, ill. évfolyam létszámhoz viszonyítva megfeleljen a jogszabályban előírthoz.
Iskolánk célja továbbá:

- időben felismerni a tanulók hátrányos helyzetét,
- megnyerni a szülőket a tanulók együttnevelésére,
- elérni, hogy eredményesen befejezzék a középiskolát,
- sikeresen tudjanak piacképes szakmát választani:

Intézményünkben külön hangsúlyt fektetünk a gyermekvédelemre, amelynek tevékenysége három területre terjed ki.

1. a gyermek fejlődését veszélyeztető okok megelőzésére,
2. az okok feltárására,
3. az okok megszüntetésére

A gyermekvédelmi problémák feltárásának az a célja, hogy a gyermekek problémáit az iskola a Gyermekjóléti Szolgálat segítségével minél hatékonyabban tudja kezelni, megelőzve ezzel a súlyosabbá válásukat.

Az iskolai gyermekvédelem célja a gyermek hátrányos helyzetének csökkentése és a veszélyeztetettség kialakulásának megelőzése, illetve a veszélyeztetettség megszüntetésében való segítségnyújtás, együttműködés a különböző szakemberekkel.

Az alábbi tevékenységek szolgálják a gyermek- és ifjúságvédelem céljainak megvalósítását:

- az indulási hátrányok csökkentése,
- a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű fiatalok tanulási előmenetelének figyelemmel kísérése,
- a felzárkóztató foglalkozások,
- az iskolai étkezés lehetősége,
- a tanulószobai és napközis foglalkozás,
- az egészségügyi szűrővizsgálat,
- az egészségvédő és mentálhigiéniás programok szervezése,
- a családi életre való nevelés,
- a személyes és egyéni tanácsadás,

- a szülőkkel való együttműködés,
- a tájékoztatás a családsegítő és gyermekjóléti szolgáltatásokról,
- a tanulók szociális helyzetének javítása (segélyek, alapítványi támogatások),
- a szenvedélybetegségek megelőzése.

Iskolai intézményünk nagy figyelmet fordít, mint a fentiekből is kiderülhetett a szegregátumból érkező tanulóinkra. Ennek tekintetében kiemelkedően fontos megemlíteni, hogy cigány kisebbségi oktatást, cigány népismeretet tanítunk 1-8. osztályig bezáróan. Ez az oktatás biztosítja a cigány tanulók számára a cigányság kulturális értékeinek megismerését, a történelméről, irodalmáról, képzőművészetéről, zenei és tánckultúrájáról, valamint hagyományairól szóló ismeretek oktatását.

Biztosítja a cigányság helyzetéről, jogairól, szervezeteiről és intézményeiről szóló ismeretek oktatását. A pedagógia eszközeivel - asszimilációs elvárások nélkül - segíti a cigányság integrációját.
Összefoglalva: A településen jelenleg biztosítva van az általános iskoláskorú gyermekek elhelyezése. Az általános iskolai férőhelyek száma meghaladja az iskolába beíratott gyerekek számát. Az iskolában tanulók több mint két-harmada veszi igénybe az iskolaotthont, illetve a napközi lehetőségét (80%). Ez az arány nagyon jónak mondható. A gyerekek tanulásának támogatására, az önálló tanulás tanítására, hasznos délutáni foglalkozások szervezésére mindig nagy hangsúlyt fektetnek. Törekszünk a 100%-ra és még több diákot bevonni a napközi nyújtotta lehetőségekbe. Tanórán kívüli programokon, iskolán kívüli egyéb segítőprogramokon a tanulók több mint 90%-a vesz részt rendszeresen. Az egyes évfolyamok osztályainak összetétele azt mutatja, hogy a település közoktatási intézményében elsődleges célnak a szegregáció felszámolását, a másiknak a minőségi oktatáshoz történő egyenlő hozzáférés biztosítását tekintik. Ezt támasztja alá az is, hogy a település valamennyi SNI gyermeke integrált keretek közötti oktatásban részesül. Arányuk nem múlja felül az országos átlagot, az együttnevelés tárgyi feltételei biztosítottak.

a) a hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása a köznevelési intézménybe és más településen található fejlesztő programokra való eljutás módja, lehetőségei;

A településen mind az óvoda, mind pedig az általános iskola kiemelkedő figyelmet fordít a hátrányos, a halmozottan hátrányos, a sajátos nevelési igényű, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek óvodai és iskolai ellátására, nevelésére.

4.4. a) 1.számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek

Év	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 092)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű óvodás gyermekek aránya az óvodás gyermekeken belül (TS 093)
	Fő	Fő	%
2015	173	122	70,52%
2016	180	137	76,11%
2017	186	135	72,58%
2018	176	139	78,98%
2019	190	63	33,16%
2020	n.a.	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha az önkormányzat fenntartásában működik. Az intézmény két telephellyel rendelkezik. A Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha intézményben a férőhelyek száma a székhely óvodában: 150 fő, Lónyay úti telephelyen 50 fő, összesen 200 fő.

A vizsgált években a gyermeklétszám emelkedése figyelhető meg, de a létszámokon belül a hátrányos és halmozottan hátrányos gyermekek száma is jelentős. A táblázatból kitűnik, hogy **2019-ben az óvoda közel a maximális létszámmal működött, azonban az intézmény által rendelkezésre bocsátott adatok alapján a 2021-2022-es nevelési évre a gyermeklétszám csökkent. (2020-as év január-augusztus hónapokban: 191 fő, szeptember-december hónapokban 171 fő).** 2021. december 31.-ei létszám adatok alapján az óvodába járó gyermekek száma 154 fővolt.

Emiatt a képviselő-testület egy óvodai csoport megszüntetéséről döntött és a korábbi 8 óvodai csoport helyett a 2021/2022-es nevelési évben indítható óvodai csoportok számát a következők szerint határozta meg:

Székhelyóvoda /4623 Tuzsér Kossuth utca 72./: 5 csoport

Lónyay úti telephely /4623 Tuzsér Lónyay út 21./: 2 csoport

4.4. a) 2. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók			
Év	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolai tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 094)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya az általános iskolai tanulókon belül (TS 095)
	Fő	Fő	%
2015	416	218	52,40%
2016	407	277	68,06%
2017	392	294	75,00%
2018	367	269	73,30%
2019	335	64	19,10%
2020	n.a	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

A Lónyay Menyhért Általános Iskola a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában működik. **Az iskolában tanuló diákok száma 2021. december 31.-ei létszám adatok alapján 331 fő** volt. **2021. október 1-jei adatok alapján a településen lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hátrányos helyzetű, halmozottan hátrányos helyzetű általános iskolába járó gyermekek összlétszáma: 17 fő HH; 212 fő HHH. Ebből a településen működő köznevelési** intézmény (Neve: Tuzséri Lónyay Menyhért Általános Iskola; Székhelye: 4623 Tuzsér, Lónyay út 1.; Működési körzete: Tuzsér és Tiszabezdéd települések) székhely **intézményébe járó** Tuzsér nagyközség illetékességi területén lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező **hátrányos helyzetű tanulók száma: 15; a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma: 205.**

4.4. a) 3. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet a középszintű oktatásban						
Év	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gimnáziumi tanulók száma (TS 096)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a gimnáziumi tanulókon belül (TS 097)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (TS 098)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakközépiskolai tanulók és hátrányos helyzetű szakiskolai és készségfejlesztő iskolai tanulók aránya a tanulók számához viszonyítva (TS 099)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű szakgimnáziumi tanulók száma (TS 100)	Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók aránya a szakgimnáziumi tanulókon belül (TS 101)
	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2015	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2016	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2017	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2018	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2019	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-
2020	n.a.	-	n.a.	-	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A középszintű oktatásban részt vevő hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókról nem áll rendelkezésre adat, ennek hiányában nem tudunk következtetést levonni.

4.4. a) 4. számú táblázat - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzet		
Év	Megállapított hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 114)	Megállapított halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és nagykorúvá vált gyermekek száma (TS 113)
	fő	fő
2015	n.a.	n.a.
2016	58	506
2017	302	396
2018	311	393
2019	454	204
2020	79	609

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A 2020. évi adatok alapján megállapítható, hogy a településen magas a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma.

Rohanó, változó világunk, a napi kihívások nagy változásokat eredményeztek, eredményeznek a családok életében. A megélhetési problémák, a létbizonytalanság, munkahelyi problémák, a munkahelykeresés, megtartás miatti felszültségek negatív hatással vannak óvodás gyermekeink érzelmi életére, fejlődésére, mindennapjaira.

A Tuzséri óvodába járó gyermekek szociokulturális háttere igen különböző. Vannak, akik családi házas környezetből érkeznek, ahol gyakori a több generáció együttélése élnek. A magas álláskereső és munkanélküliek száma mellett a nagy az el-, és visszavándorlás a lakosság körében, melynek hatása érzékelhető az óvodai létszám változásában és a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek számának növekedésében, a családok életvitelében.

Napi szinten tapasztaljuk, hogy az egzisztenciális helyzet romlásával párhuzamosan negatív irányba változott a családok mentális légköre, változtak életmódbeli, táplálkozási, ajándékozási, és egyéb szokások, lehetőségek. Hatványozódtak a családok közötti anyagi különbségek, evvel együtt az óvodával szemben támasztott elvárások, igények.

Helyi nevelési programunkban, napi gyakorlatunkban mindig is kiemelt helyet kapott a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatása, egyénre szabott fejlesztése, az elszenvedett hiányok kompenzálása. Óvodánkban egyre inkább növekszik a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű családból érkező gyermekek száma.

Egyre többször találkoztunk a halmozottan hátrányos helyzetből adódó, azokkal együtt járó problémákkal, melyek segítő megoldásokra várnak.

Kiemelt feladatunknak tekintjük otthon és az óvoda világának találkozását segítő, erősítő programokat, melyekkel segítjük az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés lehetőségét.

A családok megnyerésével, a bizalmas, támogató partnerkapcsolat kialakítását segítő kapcsolattartási formák bővítésével, szülői igényekhez történő igazításával, gazdagításával próbáljuk elérni a családok és az óvoda szemléletének egységesebbé válását, a hátrányokból adódó különbségek kompenzálását. „A gyermekeken keresztül próbálunk hatni a családokra, nem mondunk le a szülők neveléséről sem."

Az innováció, integráció megvalósításának folyamata során 4 fő területre koncentráltunk, ez alapján fogalmaztuk meg, határoztuk meg terveinket, tevékenységeinket.

1. Beóvodázás, befogadás, megkönnyítését segítő program

— Beíratás előtti „Nyílt hét"

— Beiratkozás

— Tájékoztató jellegű szülői értekezlet az új szülők részére

— Beszoktatás, befogadás

2. Nyílt napok

A nyílt napok során megismerkedhettek a szülők a csoportok szokás és szabályrendszerével, napi életritmusával, csoportban folyó pedagógiai munkával.
Bepillantást nyerhettek az óvónők nevelési módszereibe, nevelési elveikbe. Példát kaptak a gyermekük játékban ágyazott fejlesztésére, az eszköz használatra. Pozitív mintát láthattak a gyermekükkel való kommunikációra, udvariassági kifejezések, szokások alkalmazására, a konfliktusok megoldására, kezelésére.

3. Szülői értekezletek

Számunkra fontos, hogy a gyermeknevelléssel kapcsolatos nézetek kicserélésére, a családok szokásainak, értékrendjének megismerésére, ne csak a napi, vagy heti tájékoztatásokon, egyéni beszélgetéseken kerüljön sor, hanem a szülői értekezleteken is. Ezáltal közvetítve, megértve, elfogadva, formálva egymás gondolkodásmódját, véleményét.

4. Nyitott óvoda program

Közös tevékenykedés szülő-gyermek-óvodapedagógus között.
Témaválasztások: Pl.

— Húsvéti készülődés
— Farsangi készülődés

A tevékenységek kiválasztását az éves munkatervünk tartalmazza.
Elmondhatom, hogy ez a program a legvonzóbb a szülők körében. Szívesen tevékenykednek együtt gyermekükkel, örülnek a saját maguk általuk elkészített dolgoknak.
Problémák:

— A szülők többsége nem mutat érdeklődést a programok iránt
Szülői értekezletek látogatottsága minimálisra csökkent

Célunk a megoldások keresése. Ennek egyik formája a Szülői Klub létrehozása lehetne.
Szülők klubja célja:

— óvoda-család kapcsolatának erősítése
— szociális kompetenciák: kapcsolatok építése, hatékony együttműködés, az azonos értékek, elvek alapján történő neveléssel
— személyes kompetenciák: a szülők egymással való megismerkedésének, egymás megértésének, elfogadásának segítése, beszélgetésekkel, közös játékkal, tapasztalatcserével,
— kognitív kompetenciák: szakemberek meghívásával, tanácsadás a nevelésre, a nevelési értékek, elvek közelítése, egymás segítése a nevelésben, a perifériás életérzések leküzdése érdekében.

Programunk megvalósításához a Roma Nemzetiségi Önkormányzat segítségére is szükség van.

b) a köznevelléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

Az utóbbi időben megnőtt a részképesség-zavarokkal küszködő gyermekek száma. Ezért fontosnak tartjuk a prevenciós lehetőségek kiszélesítését. Ennek alapvető feltétele, hogy módszertani ismereteinket gyarapítsuk, és hogy minél több továbbképzéseken részt tudjunk venni, illetve hogy biztosítsuk speciális szakemberek bevonását a köznevelésbe. Az óvodában 1 fő logopédus, 3 fő fejlesztő pedagógus, ebből 1 fő gyógypedagógus, összesen 4 fő munkatárs. Ez a munka a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Záhonyi Tagintézményének speciális szakembereivel is kiegészül.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt (TS 085)	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 090)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 088)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt) (TS 087)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma (TS 086)	Gyógypedagógiai oktatásban részesülő óvodás gyermekek száma az integráltan oktatott SNI gyermekek nélkül (TS 091)	Egy óvodai gyermekcsoportra jutó gyermekek száma (TS 089)
	fő	db	db	db	fő	db	fő	fő
2015	197	8	200	2	173	0	30	22
2016	207	8	200	2	180	0	33	23
2017	211	8	200	2	186	0	37	23
2018	210	8	200	2	176	0	40	22
2019	224	8	200	2	190	0	46	24
2020	200	8	200	2	165	0	53	21

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatgyűjtés

4.4.4. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban) (TS 080)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 081)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 079)	Egy általános iskolai osztályra jutó tanulók száma a nappali oktatásban (gyógypedagógiai oktatással együtt) (TS 082)	Más településről bejáró általános iskolai tanulók aránya a nappali oktatásban (TS 084)
	db	db	db	fő	%
2014/2015	0	22	1	19	-
2015/2016	0	21	1	19	0,48%
2016/2017	0	19	1	21	-
2017/2018	0	18	1	20	-
2018/2019	0	17	1	20	-
2019/2020	0	n.a.	1	n.a.	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar

4.4.5. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejeők a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban (TS 083)
	Fő
2014/2015	37
2015/2016	33
2016/2017	53
2017/2018	49
2018/2019	48
2019/2020	n.a.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

c) hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Nem áll rendelkezésre adat.

d) az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

A továbbtanulási mutatók alapján a gyermekek elsősorban szakiskolába jelentkeznek tovább tanulni. Ez jóval az országos átlag felett van. Ennek oka, hogy a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók eredményei ne érik el az érettségit adó középiskolások beiskolázási átlagát, bár minden évben törekedni kell arra, hogy magasabb legyen az előbbiekben említett intézményekbe továbbtanulók aránya.
Mindezek ellenére a mutatót pozitív irányú változást is jeleznek, mert a korábbi évekkel ellentétben a roma nemzetiségi tanulók törekednek valamilyen szakma megszerzésére. Azonban a tapasztalat az, hogy sok esetben az iskolát nem fejezik már be, a fiatal lányok korán gyermekvállalásba kezdenek, a rossz anyagi-szociális helyzet, a telep visszahúzó ereje, a fiatalkorú bűnözés mind negatív befolyásoló tényezőként mai napig jelen vannak.

e) előnyben részesítés, hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások.

4.4.6. számú táblázat - Gyermekjóléti, hátránykompenzáló szolgáltatások

Év	Biztos kezdet gyerekházat rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Tanoda szolgáltatást rendszeresen igénybe vevő gyermekek száma	Család- és gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevő kiskorúak száma	Szünidei étkeztetésben részesülő gyermekek száma (TS 112)
	Fő	Fő	Fő	Fő
2015	0	0	49	n.a.
2016	0	0	130	579
2017	0	0	298	651
2018	0	0	340	651
2019	0	68	219	597
2020	0	69	313	507

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati és intézményfenntartói adatok

A táblázatban szereplő hátránykompenzáló szolgáltatások közül a településen a szünidei étkeztetést, a tanodai, valamint a család- és gyermekjóléti szolgáltatást vehetjük figyelembe. A településen Biztos kezdet gyerekház nem működik. A településen hátránykompenzáló szolgáltatásnak tekinthető a családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat által szervezett nyári tábor. A nyári táborban elsősorban hátrányos helyzetű gyermekek vesznek részt. A táborban a gyermekek előadást hallgathatnak az egészséges életmódról, kézműves foglalkozáson és zenés műsoron vehetnek részt. A nyári tábor általában 3-5 napos, és a családsegítő- és gyermekjóléti szolgálat munkatársait, pedagógusok, óvónők is segítik a lebonyolításban. A gyermekjóléti szolgálat esetében a hátránykompenzáló szolgáltatások nagyban hozzájárulnak a valamilyen oknál fogva rosszabb képességű gyermekek és szüleik szociális helyzetének javulásához, ami információnyújtásból, hivatalos ügyek intézésében való közreműködésből, tanácsadásból, közvetítésből és eseti gondozásból áll. Ezek a tevékenységek a gyermekek érdekeit, minőségibb életvitelét és fejlődését szolgálják. Az óvodai nevelésben elérhető a fejlesztő óvodapedagógus, valamint a logopédus a gyermekek számára. Az általános iskolában integrált oktatásban vesznek részt az SNI gyermekek, valamint a gyógypedagógusok is végeznek fejlesztő tevékenységet. A hátránykompenzáló juttatások minden jogosult számára egyenlő feltételek mellett elérhetőek, a törvény által szabályozott keretek között.

4.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
Óvodai nevelésben való részvétel hiánya, beilleszkedési problémák	- Az óvodai nevelésben való eredményes részvétel előmozdítása az óvoda, iskola és a család közötti koordinációt biztosító beóvodáztatási és start asszisztens alkalmazásával, - Beíratás előtti „Nyílt hét"szervezése - Tájékoztató jellegű szülői értekezlet az új szülők részére - Beszoktatás, befogadás elősegítése
Igazolatlan iskolai hiányzások magas száma	- Hiányzások, szökések visszaszorítása érdekében a pedagógusokkal családlátogatások szervezése, iskolarendőr bevonása
A szegregátumban élők tanulási nehézségei, magatartás, és beilleszkedési problémák	A szegregátumban élő tanulók felzárkóztatása, képesség- és kompetenciafejlesztése;
Általános iskola befejezésének hiánya Továbbtanulás hiánya	- Tanulás fontosságának tudatosítása érdekében csoport foglalkozások pszichológus bevonásával - Korrepetálások szervezése - Továbbtanulás érdekében az iskolai előmenetel iskolán kívüli támogatása, tehetségfejlesztés, kiemelten a már működő szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése
Személyi higiénia hiánya,	Tisztálkodási szokások kialakítása
Óvoda-iskola-szülők közötti kapcsolati zavar	Szülői Klub működtetése Nyitott óvoda program szervezése
Korai, felelőtlen gyermekvállalás Drog, alkohol elterjedése a fiatalok és gyermekeink körében	Egészségfejlesztő, felvilágosító programok, egyéni tanácsadás, a lelki egészség fejlesztését szolgáló tájékoztatás, információ-nyújtás az oktatási-nevelési intézmények, védőnők, egyházak, civil szervezetek bevonásával
Szabadidő hasznos eltöltésének hiánya	- Olyan intézmény létrehozása, ahol a gyermekek és kamaszok hasznosan tölthetik el szabadidejüket, nem az utcán csellengéssel, hanem olvasással, film-klub szervezésével - Programok, táborok, kirándulások szervezése
A Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha székhelyén és Lónyay úti telephelyén az óvoda épülete belső felújításra, korszerűsítésre szorul és az óvodai udvarokban a kerítések, előtetők, térburkolat hiánya	Óvoda épület, udvar fejlesztése
A Tuzsér Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha intézményben működő konyha teljes körű felújításra és korszerűsítésre szorul, a meglévő konyhai eszközök korszerűtlenek és elavultak	Konyha felújítása, új korszerű konyhai eszközök beszerzése

5. A nők helyzete, esélyegyenlősége

5.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A nők helyzetének és esélyegyenlőségének elemzése szempontjából az önkormányzat és annak intézményei kevés adattal rendelkeznek.
A demográfiai és a statisztikai adatok alapján megállapíthatjuk, hogy **településünk állandó népességszámának 49,2%-a nő (1763 fő),** tehát kismértékben a férfiak vannak többségben a településen, a nőkhöz képest. Legnagyobb számbeli különbséget férfiak és nők között, a 65 év felettiek esetében láthatunk, itt az arány 4,52% és 7,31% a nők javára. Ez az adat igazolja a már korábban leírtakat, hogy a nők életesélyei jobbak, mint a férfiaké.
A női lakosok 65,2 %-a 15-64 év közötti, azaz aktív korú (1150 fő);
Az aktív korúak ellátásában, azon belül foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesülők száma (2013-ban): 159 fő;
A családsegítést igénybevevők aránya: 26,1 %;
2020-ban nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma: 354 fő.
Az esélyegyenlőség szempontjából alapvető probléma a nők tekintetében, az egyenlőtlen családi feladatmegosztás, a munkahelyről való hosszabb idejű távolmaradás (pl. gyermekvállalás), a 45 év felettiek esetében a változó képzettségi követelményeknek való megfelelés, a jövedelmek egyenlőtlensége, valamint a szolgáltatások hiánya (pl. bölcsőde).

a) foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők munkaerőpiaci részvétele minden uniós országban alacsonyabb a férfiakénál. A dolgozó nők a férfiakhoz képest általában alacsonyabb óraszámban, kevésbé jól fizetett ágazatokban és kevésbé fontos pozíciókban végzik munkájukat, ami jelentős nemi alapú fizetési és jövedelmi különbségekhez vezet. Ezek a különbségek részben a mélyen gyökerező nemi szerepek, illetve a gazdasági ösztönzők eredményei. A nők munkaerőpiaci részvételének növelése és foglalkoztatási rátájuk javítása alapvető fontosságú ahhoz, hogy 2020-ra a 20–64 év közötti népesség 75%-a foglalkoztatásban legyen, ami az Európa 2020 program kiemelt célja. Ezek az intézkedések fellendíthetik a gazdasági növekedést és mérsékelhetik a népesség elöregedéséből származó társadalmi és államháztartási kockázatokat. Folyamatos erőfeszítésekre van szükség továbbá a nemek közötti különbségek kezelése, valamint egy olyan duális modell kiépítése érdekében, amelyben a nők és férfiak egyenlő mértékben keresők és gondozók. A nők foglalkoztatási rátája minden tagállamban alacsonyabb, mint a férfiaké, és az egyes tagállamok között jelentősek az eltérések.
A szociális eredménytábla nemek közötti egyenlőségre vonatkozó fő munkaerőpiaci mutatója a nemek közötti foglalkoztatási különbség, amely 2016- ban az EU-28 területén 11,5 százalékpont volt, 76,8%-os foglalkoztatási rátával a férfiak és 65,3%-os foglalkoztatási rátával a nők tekintetében. Ez annak ellenére igaz, hogy a nők egyre képzettebbek és rendre felülmúlják a férfiakat az iskolázottság tekintetében. 2016-ban a (30–34 éves) nők 44%-a rendelkezett legalább felsőfokú végzettséggel, a férfiak 34%-ával szemben. A Nemzetgazdasági Minisztérium kimutatása szerint 2014-ben Magyarországon csökkent a legnagyobb mértékben a nők munkanélkülisége, a többi uniós tagállamhoz képest. A mutató Magyarországon 7,7 %-ot tesz ki, szemben a 10 %-os uniós átlaggal. A Kormány külön figyelmet fordít a nők foglalkoztatottságára, a munkahelyvédelmi akciótervben járulékkedvezményekkel ösztönzi a munkaadókat arra, hogy alkalmazzák a gyermekgondozási szabadságról visszatérőket. A részmunkaidőben foglalkoztatott nők száma 2010 és 2013 között 141.200-ról 168.500-ra növekedett. Az egy gyermeket nevelők esetében 5,7 %-ról 13,3 %-ra, kétgyermekesek esetében pedig 8-ról 13 %-ra nőtt a részmunkaidős foglalkoztatás aránya. A gyesről, gyedről visszatérő három, vagy több gyermeket nevelő szülő után három évig teljes szociális hozzájárulási adókedvezményt lehet igénybe venni, a negyedik és ötödik évben is csak az összeg felét kell befizetni a munkáltatónak. A gyed extrának köszönhetően 15 ezer

kisgyermekes anya állhatott újra munkába, az Első munkahely garanciaprogram keretében 7200 hölgyet köszönthettek a foglalkoztatottak között, és két év alatt közel 15 ezer diáklány dolgozhatott a nyári diákmunka program segítségével. Az ipar és szolgáltatások területén több nő dolgozik hazánkban, mint az EU-ban, nálunk a korosztály 25,9 %-a, az EU-ban 24,6 % ez az arány. Az utóbbi évek kutatásai arról számolnak be, hogy a társadalomban egyre gyengül a család VAGY munka szemlélet, s erősödik a család ÉS munka szemléletűek aránya. Legfőbb szempont az anyagi biztonság megteremtése, és ez a foglalkoztathatóság folyamatos fenntartásának igényét jelenti.

5.1.1. számú táblázat - Munkanélküliségi ráta nemek szerint (a 3.2.1. táblával azonos)

Év	Nyilvántartott álláskeresők aránya az állandó népességben a 15-64 évesek körében		
	Férfiak aránya (TS 033)	Nők aránya (TS 034)	Összesen
	%	%	%
2015	20,79%	14,67%	17,73%
2016	13,21%	11,18%	12,20%
2017	15,59%	12,79%	14,19%
2018	13,73%	11,39%	12,56%
2019	9,83%	8,19%	9,01%
2020	n.a.	n.a.	0,00%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A táblázat alapján megállapítható, hogy a munkaképes korúak körében a női nyilvántartott álláskeresők aránya 2015-2019 években alacsonyabb a férfi nyilvántartott álláskeresőktől, a férfiak magasabb számban jelennek meg, mint nyilvántartott álláskeresők.

5.1.2. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők (a 3.2.3. táblával azonos)

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya (TS 057)	Nők aránya a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül (TS 058)
	%	%
2015	68,48%	42,56%
2016	68,75%	46,97%
2017	60,83%	43,41%
2018	69,57%	45,67%
2019	72,77%	49,03%
2020	n.a.	n.a.

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az 5.1.2. számú táblázat alapján megállapítható, hogy a tartós munkanélküliek (180 napnál régebben regisztráltak) között is magasabb arányban vannak jelen a nők. Ez arra enged következtetni, hogy a nőket a tartós munkanélküliség jobban sújtja, amennyiben egy nő kikerül a munkaerő-piacról, nehezen talál újra állást.

5.1.3. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma (a 3.2.6. táblával azonos)		
Év	Nyilvántartott álláskeresők száma (TS 052)	Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (TS 053)
	fő	Fő
2015	422	96
2016	288	62
2017	337	58
2018	299	48
2019	213	34
2020	235	43

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Az 5.1.3. számú táblázat alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresők között alacsony százalékban jelennek meg a pályakezdő álláskeresők. Ez arra enged következtetni, hogy a pályakezdők viszonylag hamar el tudnak helyezkedni.

b) nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

Településünkön az elmúlt években kifejezetten a nők esélyegyenlőségének javítását célzó program nem indult. Hasonló célú program egyedül a Szociális Központ családgondozóinak szervezésében 2010. május-2010. november között indult. 10 fő részvételével, 10 alkalommal tartottak csoportfoglalkozást a munkaerő-piacon több szempontból is hátrányos helyzetben lévő 45 éven felüli álláskeresők részére, mely természetesen ebbe a korosztályba tartozó nőket is magában foglalta. A program célja: a munkanélkülieknek a munkaerő-piacon való részvételét gátló pszichológiai és szociális korlátok megszüntetésére, az álláskeresés terén szükséges technikák átadása, valamint az önismeret és önértékelés javítására való törekvés volt.
Ezenkívül 2010-2012 között évente egy alkalommal került sor Álláskeresők Tréningjére (15 fő, 13 fő, és 14 fő részvételével). A tréning célja: önéletrajz készítése, és álláskeresési technikák oktatása volt.

c) alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

A munkanélküli nők iskolai végzettségével összefüggő elhelyezkedési lehetőségeikről adattal nem rendelkezünk.

d) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

A nők foglalkoztatásához kapcsolódó hátrányos megkülönböztetésről, és az egyenlőbánásmód követelményeinek megsértéséről adattal nem rendelkezünk.

5.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

5. 2. 1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma (a 4.3.1. táblával azonos)

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma (TS 109)	0-3 év közötti gyermekek száma	Átlagos gyermekszám védőnőnként
	db	fő	fő
2015	3	210	70
2016	3	216	72
2017	3	195	65
2018	3	199	66
2019	3	196	65
2020	3	n.a	-

Forrás: TeIR, KSH Tstar, Önkormányzati adatok

5.2.2. a) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. a.) számú táblázatból

Év	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma	Önkormányzati bölcsődébe beírt gyerekek száma
	db	Fő
2015	0	0
2016	0	0
2017	0	0
2018	0	0
2019	0	0
2020	0	0

Forrás: Önkormányzati és intézményi adatgyűjtés

5.2.2. b) Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma (4.3.3. b.) számú táblázatból

Év	Működő munkahelyi bölcsődei férőhelyek száma (TS 126)	Munkahelyi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 122)	Működő családi bölcsődei férőhelyek száma (TS 125)	Családi bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 121)	Működő mini bölcsődei férőhelyek száma (TS 127)	Mini bölcsődébe beírt gyerekek száma (TS 123)	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma (TS 124)	Bölcsődébe (összes) beírt gyermekek száma (TS 120)
	db	Fő	db	Fő	db	Fő	db	Fő
2015	0	0	0	0	0	0	0	0
2016	0	0	0	0	0	0	0	0
2017	0	0	0	0	0	0	0	0
2018	0	0	0	0	0	0	0	0
2019	0	0	0	0	0	0	0	0
2020	0	0	0	0	7	7	7	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A gyermekvállalás, a munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit. Munkahelyi, családi bölcsőde nincs a településen.
A 0-3 éves gyermekek bölcsődei ellátását a Tuzsér-Tiszabezdéd Közoktatási Intézményfenntartói Társulás 2013. június 30.-ig biztosította Tiszabezdéd községi telephellyel. A társulás megszűnését követően 2013. július 1-től 2020. március 31.-ig a Tiszabezdéd Község Önkormányzata fenntartásában működő Tiszabezdédi Óvoda és Bölcsőde (Székhelye: 4624 Tiszabezdéd, Sport u. 7.) biztosította.

2020. április 1. napjától a Tornyospálcai Református Egyházközség (4642 Tornyospálca, Árpád tér 4.; képviseletére jogosult: Szántó József és Dicső Gábor) fenntartásában működő Mózeskosár Mini Bölcsőde biztosítja az ellátást, igénybevétele önkéntes, az ellátást igénylő (a továbbiakban: kérelmező) kérelmére történik. A Minibölcsőde 7 fős kapacitással működik, amely korlátozott számban teszi lehetővé a három év alatti gyermekek elhelyezését, ez befolyásolhatja a nők munkaerő-piacra történő visszatérését, amennyiben nincsen lehetőségük három év alatti gyermekük helyben történő elhelyezésére. Vizsgálatot igényel, hogy a munkaerő-piacra visszatérni szándékozó nők számára milyen további lehetőségek adottak gyermekük napközbeni elhelyezésére, szükséges-e a beavatkozás.

5.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői hálózat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anya és gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak. A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban kezdik meg: tanfolyamok, beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújtanak a családi-, szociális juttatások megismerésében és a hozzá tartozó nyomtatványok kitöltésében. Családtervezéssel kapcsolatban a gyermekek felvilágosítására alapvetően az iskolában kerül sor.
A védőnői hálózat hatékonyságának növelése érdekében 2011-ben 2 védőnői körzet mellett további 1 védőnői körzet kialakítása történt meg. Ennek következtében az egy védőnőre jutó gondozott gyermeklétszám csökkent. Ettől függetlenül a védőnői szolgáltatás igénybevétele hiányos, nagy problémát okoz a korai gyermekvállalás, a születést követő rendezetlen családi körülmények. Nagy szükség lenne a családtervezés és gyermekvállalással összefüggő ismeretek átadására.

5.4 A nőket érő erőszak, kapcsolati erőszak

A nők elleni erőszak az ENSZ meghatározása szerint, bármely olyan, a nőket nemük miatt érő erőszakos tett, mely testi, szexuális vagy lelki sérülést okoz vagy okozhat nőknek, beleértve az effajta tettekkel való fenyegetést, valamint a kényszerítést és a szabadságtól való önkényes megfosztást, történjen az a közéletben vagy a magánszférában.
A családon belüli erőszak elsődleges áldozatai nők és gyerekek. A statisztikai adatok szerint a partnerbántalmazás az esetek 95 %-ban férfi elkövetőt és nő áldozatot jelent. A magyar adatok azt mutatják, hogy minden ötödik nő él vagy élt valaha olyan kapcsolatban, ahol partnere rendszerint testileg bántalmazta őt. Magyarországon, a családon belüli erőszak hetente legalább egy nő életét követeli. A bűncselekmény következtében meghalt nők 60 %-a (volt) házastársa vagy élettársa áldozata. Rémisztőek a statisztikai adatok ebben a témában, de fontos megjegyeznünk, hogy óriási mértékű látenciáról is beszélhetünk, vagyis magas az olyan esetek száma, amik nem jutnak a nyomozóhatóságok tudomására.
A probléma súlyosságát hazánkban a jogszabályok szigorításával is érzékeltetik. A Büntető Törvénykönyv a családon belüli erőszak eddiginél súlyosabb büntetését teszi lehetővé azzal, hogy önálló tényállássá vált a kapcsolati erőszak.
Jellemzően az erőszak jó része a családban marad, hiszen a nőket, illetve a családokat érő erőszakos cselekedetek nagy része látens problémaként van jelen, nagyon ritka esetben kerül felszínre, kérnek segítséget, és teszik meg a rendőrségen a feljelentést.
A helyszíni rendőri intézkedések során ideiglenes megelőző távoltartás (72 órás) elrendelésére minden esetben kerül sor, és egyidejűleg kezdeményezik az arra illetékes járásbíróságnál a megelőző távoltartás (60 napra) elrendelését.
A hozzátartozók közötti erőszak megelőzését szolgáló intézményrendszer
A hozzátartozók közötti erőszak megelőzéséhez kapcsolódó feladatot látnak el a törvényben meghatározott alaptevékenységük keretében és kötelesek jelzéssel élni a családvédelmi koordinációért felelős szervnek, amennyiben hozzátartozók közötti erőszak veszélyét észlelik:

a) az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
b) a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, így különösen a családsegítő szolgálat, a családsegítő központ, gyermekjóléti szolgálat, gyermekjóléti központ, gyermekek vagy családok átmeneti otthona,
c) a köznevelési intézmény, a szakképző intézmény és a nevelési tanácsadó,
d) a gyámhatóság,
e) a rendőrség,
f) az ügyészség,
g) a bíróság,
h) a pártfogó felügyelői szolgálat,
i) az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
j) a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
k) az egyesületek, alapítványok.

A Kormány a családvédelmi koordinációért felelős szervként a települési önkormányzat jegyzőjét jelölte ki. Az eljárás során a bántalmazottat kérelmére személyesen meghallgatja. tájékoztatást ad a bántalmazottnak a hozzátartozók közötti erőszak miatt alkalmazható intézkedésekről, a bántalmazottat megillető jogosultságokról, a család és a gyermekek védelmét szolgáló szociális intézményrendszerről és szolgáltatásokról, valamint arról, hogy a hozzátartozók közötti erőszak miatt helye van-e büntető- vagy szabálysértési eljárás megindításának, továbbá a hamis vád következményeiről. A bántalmazott kérelmére a családvédelmi koordinációért felelős szerv gondoskodik arról, hogy a bántalmazott jogi, egészségügyi, pszichológiai és mentálhigiénés segítséget kapjon. Tájékoztatást ad a bántalmazónak a hozzátartozók közötti erőszak folytatásának következményeiről, valamint tájékoztatja a bántalmazottat és a bántalmazót az igénybe vehető terápiás kezelésekről és más segítségnyújtási, konfliktuskezelő lehetőségekről. Ezek eléréséhez igény szerint segítséget ad.
A gyakorlati tapasztalatok alapján elmondható az, hogy közvetlenül a családvédelmi koordinációs szervnél ilyen eljárást nem kezdeményeznek. Utólagosan kerül rá sor, amikor a bíróság már elrendeli a megelőző távoltartást. A személyes meghallgatások alkalmával segítséget, további intézkedést a bántalmazottak nem kérnek. Gyakran a felek között addigra a konfliktus is rendeződni látszik, érezhető a felek egymásra gyakorolt ráhatása, befolyása a megtett nyilatkozatokban. A hozzátartozók közötti erőszak eseteire jellemző, hogy a férj vagy élettárs fizikailag bántalmazza feleségét vagy élettársát, melynek eredménye az esetek többségében könnyű testi sértés. Az ilyen ügyek pedig magánvádas ügyek és szinte soha nem jutnak el a bírósági szakig, vagy az áldozat magánvádját visszavonja. A bántalmazó és a bántalmazott közötti erős lelki kapocs következményeként, a nő általában mindig visszatér a bántalmazói környezetbe.
A gyermekvédelmi, szociális szolgáltatások, a védőnői hálózat, a rendőri tevékenység eredményeként, a jelzőrendszerek alapján egyre több esetre derül fény, egyre többen tudják, hogy problémáikkal hova fordulhatnak segítségért.

5.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaotthon, családok átmeneti otthona)

A településünkön krízishelyzetbe kerülő családanyák évente egy-két alkalommal veszik igénybe az anyaotthonok és a családok átmeneti otthona által nyújtott szolgáltatást. A családgondozó tapasztalata, hogy a családok átmeneti otthona egyik esetben sem hozott eredményt, mert az anyaotthon/családotthon és a lakóhely távolsága valamennyi esetben problémát okozott, visszavágytak a megszokott életkörnyezetükbe, valamint gondot okozott a gyermekek rossz, és hiányos szocializációja is.
A településen sem önkormányzat, és sem egyház, alapítvány fenntartásában anyaotthon nem működik, még a település 50 km-es körzetében sem.

5.6 A nők szerepe a helyi közéletben

A nők a közügyekről való döntés mechanizmusában a férfiak számához képest alul reprezentáltak. Az önkormányzati képviselők körében 2 nő található. A hivatal vezetőinek 100%-a férfi. Az önkormányzati események és egyházi rendezvények szervezésében főként férfiak vesznek részt, a nők szerepe a háttérműveletek elvégzésére korlátozódik.

5.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A dolgozó nő nemcsak a munkahelyén, hanem a családban is helyt kell, hogy álljon. Fokozott terhelést jelenthet a napi háztartás vezetésével összefüggő feladatok ellátása is. Remélhetőleg nem kell sok évnek eltelnie ahhoz, hogy családbarát munkahelyek alakuljanak, ahol adott pl. a gyermekmegőrzés vagy a rugalmas munkaidő kialakításának lehetősége. A roma nők, a kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint az 50 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerő-piacon. A munkanélküliség aránya körükben magasabb, de ez össztársadalmi probléma, amelyen országos szintű, komplex programokkal lehetne enyhíteni.

A település életében a nőket érintő problémák felszámolására kezdeményezések akár önkormányzat, akár civil vagy egyházi szervezet részéről nem történtek.

5.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	**fejlesztési lehetőségek**
A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb.	- Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
A GYED, GYES -ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	- Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. - Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.
A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	- Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. - Zöldterületek, közparkok tervszerű felújítása.
Nincs lehetőség atipikus foglalkoztatási formában elhelyezkedni (részmunkaidő, rugalmas munkavégzés)	- Atipikus foglalkoztatási forma létrehozása (önkormányzati intézményrendszeren belül), támogatása.

6. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége

6.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

A település állandó lakosságának 11,8%-a időskorú. A nyugdíjasok között magas az egyszemélyes háztartások száma. Ezen háztartások nagy részét alacsony nyugdíjjal rendelkező özvegyek alkotják. Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házasok, és növekszik az özvegyek aránya. Az, hogy az idősek hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősekkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. Nehezíti a helyzetüket, hogy a család aktív tagjai távol vannak, vagy a megélhetés biztosítása miatt több mint nyolc órát dolgoznak, és így kevés idő marad az idősek gondozására. Ennek hatására megnőtt a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény.

Az időskorban jellemző megbetegedések – a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák – mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések.

6.1. számú táblázat - Öregedési index (3. táblával azonos)

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő) (TS 026 és TS 028 összesen)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő) (TS 010 és TS 012 összesen)	Öregedési index % (TS 030)
2015	386	829	46,56%
2016	401	828	48,43%
2017	413	793	52,08%
2018	424	785	54,01%
2019	439	763	57,54%
2020	444	759	58,49%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma			
Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	285	397	682
2016	276	405	681
2017	271	390	661
2018	263	384	647
2019	258	365	623
2020	254	354	608

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.1.2. számú táblázat - Nyugdíjszerű ellátások

Év	Életkoron alapuló ellátásban részesülő férfiak száma (TS 067)	Életkoron alapuló ellátásban részesülő nők száma (TS 068)	Öregségi nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 069)	Öregségi nyugdíjban részesülő nők száma (TS 070)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő férfiak száma (TS 071)	Özvegyi és szülői nyugdíjban részesülő nők száma (TS 072)	Időskorúak járadékában részesítettek havi átlagos száma (fő) (TS 134)
2015	13	4	171	226	2	58	n.a.
2016	13	n.a.	171	242	2	58	n.a.
2017	13	n.a.	168	241	2	54	4
2018	12	n.a.	169	250	2	48	5
2019	11	n.a.	168	250	4	39	5
2020	14	0	171	255	2	n.a.	5

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

a) idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az 55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma alacsony, a regisztrált munkanélkülieknek a 7,2 %-át teszik ki. Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetére tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre esély, a munkaerő-piacon nincs, kivétel, ha speciális tudással rendelkezik.

6.2. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén (a 3.2.2. táblázatból)

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Év	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Fő összesen	**422**	**288**	**337**	**299**	**213**	**0**
41-45 év (TS 042)	Fő	50	34	31	40	21	n.a.
	%	11,85%	11,81%	9,20%	13,38%	9,86%	-
46-50 év (TS 043)	Fő	42	32	37	32	21	n.a.
	%	9,95%	11,11%	10,98%	10,70%	9,86%	-
51-55 év (TS 044)	Fő	40	26	34	34	27	n.a.
	%	9,48%	9,03%	10,09%	11,37%	12,68%	-
56-60 év (TS 045)	Fő	27	21	29	19	18	n.a.
	%	6,40%	7,29%	8,61%	6,35%	8,45%	-
61 éves, vagy afeletti (TS 046)	Fő	3	7	8	7	7	n.a.
	%	0,71%	2,43%	2,37%	2,34%	3,29%	-

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

b) tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglakoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

Az idősek, nyugdíjasok foglalkoztatására a közintézményeinkben korlátozott lehetőség van, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen nincsenek. Szükség van azoknak a pályázati programoknak a feltérképezésére, és beindítására, amelyek az idős korosztály élethosszig tartó tanulásáért tesznek.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az idősebb korosztály sokkal jobban kiszolgáltatott a munkaerő-piaci diszkriminációnak, nehezebben tudnak elhelyezkedni, és hamarabb érik őket a munkahelyi leépítések is.
A táblázat alapján megállapítható, hogy a 61 éves vagy a feletti nyilvántartott álláskeresők aránya 2015-ről 2019-re emelkedett. A vizsgált többi korcsoportban évről évre csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma. A 61 éves vagy afeletti álláskeresők nagyon nehezen helyezkednek el, és gyakori az is, hogy közel a nyugdíjhoz szüntetik meg valakinek a munkaviszonyát. Országosan is nehéz elhelyezkedni, illetve a munkaerő-piacra visszakerülni 61 év felett.

6.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

a) az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

6.3. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma
(Megegyezik a 6.1.1-es táblázattal)

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma (TS 063)	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma (TS 064)	Összes nyugdíjas
2015	285	397	682
2016	276	405	681
2017	271	390	661
2018	263	384	647
2019	258	365	623
2020	254	354	608

Forrás: TeIR, KSH Tstar

6.3.1. számú táblázat - 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak száma

Év	65 év feletti lakosság száma (férfiak TS 026, nők TS 028)	Nappali ellátásban részesülő időskorúak száma (TS 129)	Házi segítségnyújtásban részesülők száma (TS 130)	Szociális étkeztetésben részesülők száma (TS 131)
	Fő	Fő	fő	fő
2015	386	0	171	167
2016	401	0	183	182
2017	413	0	180	207
2018	424	0	187	286
2019	439	0	190	172
2020	444	0	181	176

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Tuzséron nem működik idősek napközi otthona, ahol családias légkörben tölthetnék el a napjaikat, vagy idős koruk és egészségi állapotuk miatt megfelelő gondozásban és szakszerű ápolásban részesülhetnének.

Az idősellátás és szociális gondoskodás területén az utóbbi években egyre jelentősebb szerep jutott a civil szektornak, egyházi, alapítványi és magán szervezetek is több szociális intézményt hoztak létre és működtetnek. A Mándoki Térségi Szociális Központ, és a Tuzséri Református Egyházközség házi segítségnyújtás keretében biztosítják az idősek saját lakókörnyezetében az önálló életvitel fenntartásához szükséges szolgáltatásokat, mint pl. ápolás-gondozás, higiéniás körülmények megtartásában való közreműködés, veszélyhelyzetek kialakulásának megelőzése. Ezenfelül a Záhony és térsége Többcélú Kistérségi Társulás által fenntartott Mándoki Térségi Szociális Központ jelzőrendszeres házi segítségnyújtást és szociális étkeztetést nyújt az idősek részére.

Meghatározó az idősek létbiztonsága, amely azt jelenti, hogy az önkormányzat egy kiszámítható és rugalmas szolgáltatási rendszert működtet. Olyan környezetett kíván biztosítani, amelyben lehet tervezni, és az időskorúak megfelelő módon, aktívan és tartalmasan tölthetik idős éveiket. Számít a jövedelem biztonsága, a szociális szolgáltatások megfelelő kapacitásban történő szervezése, amelyek lehetővé teszik az idős ember saját otthonában való ellátását.

A halálozások döntő többségéért olyan krónikus, nem fertőző betegségek a felelősek, amelyek kialakulását egészségtelen életmód alapoz meg. Magatartásbeli változtatásokkal nagyrészt megelőzhetőek. A helytelen táplálkozás, dohányzás, túlzott alkoholfogyasztás és a fizikai aktivitás hiánya a legfontosabb kockázati tényezők a krónikus, nem fertőző betegségek kialakulásában. Az időskori egészségmegőrzés alapvető elemei a szellemi és fizikai aktivitás megőrzése, az egészséges táplálkozás és a rendszeres orvosi ellenőrzésen való részvétel.

2012. augusztusától a Kálongatanyán élők, köztük az idős korosztályba tartozók a tanyagondnoki szolgáltatás keretein belül kapnak segítséget az egészségügyi és szociális intézményekhez eljutáshoz, önálló életvitelüknek támogatásához, valamint egyéb szolgáltatásokhoz való eléréshez. A településen élő, nem kálongatanyai idősek a házi segítségnyújtás keretében kapnak lehetőséget a szolgáltatások eléréséhez, önálló életvitelük támogatásához.

b) kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

Az életmód egyik fontos tényezője a szabadidő hasznos eltöltésének módja.

Az idősekkel való foglalkozás során látható, hogy az érdeklődés és a gondolkodás beszűkülésével erősödik a szokásokhoz és az ismétlődő magatartás-formákhoz való ragaszkodás. Ilyenkor az önállóságot igénylő szellemi műveletekhez szükséges képességek is gyengülnek. Valljuk, hogy az aktivitás, az aktív társas viszonyoknak a fenntartása meghosszabbítja az ember alkalmazkodóképességét, és ez nemcsak a fizikai, hanem a szellemi tevékenységre is igaz. A szegregáció csökkentéséhez, az esélyegyenlőség növeléséhez hozzájárul, ha az idős ember lehetőséget kap a még meglévő erőforrásai fejlesztéséhez, új erőforrások elsajátításához, felhasználásához.

A személyközi kapcsolatok, kommunikációk számának csökkenése nem csupán környezeti, azaz külső okok következménye, hanem abban - mint az öregedés alakulásában általában – az egyéni jellemzőknek is nagy a szerepük. Fontos a speciálisan az idősek részére biztosított rendezvények, szolgáltatások működtetése, amelyek az egészséges életmód és lelki egészség megőrzésére nagy hangsúlyt fektetnek.

Célunk a részvételhez és a szolgáltatások igénybe vételéhez nyújtott kedvezmények szélesebb körben történő megismertetése, a kedvezményt nyújtó kulturális intézmények körének bővítése, a kedvezmények mértékének növelése.

A településen a Mándoki Térségi Szociális Központ házi segítségnyújtást végez, a Tuzséri Református Egyházközség pedig házi segítségnyújtó szolgálatot működtet. Ennek keretében a gondozónőknek az idősekkel rendszeres a napi szintű kapcsolattartása.

A településen működik az Aranyalma Nyugdíjas Klub, mely az időskorúak részére kikapcsolódási lehetőséget jelent az általuk szervezett programokon való részvétel útján. Népdalok éneklésében és néptáncok előadásában aktív szerepet vállalnak a település neves rendezvényein.
Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat által benyújtott Tematikus rendezvénysorozatok támogatása című VP6-19.2.1.-34-2-17. azonosító számú projekt keretében 2019. évben Idősek Napja rendezvény megtartására került sor.

c) idősek informatikai jártassága

Jellemző a mai idős korosztályra, hogy a számítógép használat és az internethasználat szempontjából a 60 év feletti korosztály jelentősen elmaradt a többi korcsoporttól. Ennek oka nemcsak az idősek idegenkedése, hanem a megfelelő lehetőségek hiánya és a tanfolyamok ára is.

d) a generációk közötti programok.

Ha településen bármilyen rendezvényt szervez az önkormányzat, azon fiatalok és idősek is egyaránt részt vesznek. Az önkormányzat Falu napot szokott szervezni, ahol minden korosztály képviseli magát és a településen élő családok vesznek részt. Tuzséron az önkormányzat figyelmet fordít az idős lakosságra, és arra is, hogy semmilyen programból, rendezvényből ne maradjanak ki. Minden évben, szeptember vagy október hónapban megrendezésre kerül az „Idősek-napja", ahova a településen élő idős személyek kapnak meghívást.

6.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

Az idősek a gyermekek mellett a bűnelkövetések szempontjából fokozott veszélynek kitett csoport, ezért nagyon fontos az otthonuk védelme, azaz a lakásbetörések megelőzése, a 60 év felettiek áldozattá válásának elkerülése. A személyes biztonságuk és a saját tulajdonuk védelme érdekében segítségnyújtásra van szükségük. Tapasztalataink szerint kevés ismerettel rendelkeznek a potenciális veszélyeket illetően. Ezzel kapcsolatosan ismeretterjesztő programokra, és rendezvényekre van szükség. A településen az idősebb korosztályt megcélzó programok száma elhanyagolható. Informatikai képzésre lenne szükség.

6.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idősek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Idős korosztály foglalkoztatásának hiánya	- Foglalkoztatást támogató programok beindítása - Otthon végezhető munka biztosítása
Kulturális, és közművelődési szolgáltatások hiánya	- Kulturális lehetőségek biztosítása idősek számára, - Kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférésük megismertetése, - Idősek napközi otthona, Idősek klubja létrehozása
Informatikai jártasság hiánya	- Informatikai képzés szervezése - Pályázatok benyújtása informatikai eszközök beszerzésére

Magas az egyedül élők aránya	- Az aktvitást és önálló életvitelt támogató programok, szolgáltatások szervezése. - Képzések szervezése
Egészségmegőrzés hiánya, daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák a leggyakrabban előforduló betegségek	- Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások, - Szűrővizsgálatok biztosítása - Prevenciós szemlélet erősítése, - Egészségtudatos magatartás fejlesztése
Áldozattá válás	- Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
Szolgáltatások elérésének hiánya	- Falugondnoki szolgáltatás működtetése, és bővítése

7. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

A fogyatékos emberek a magyar társadalom leghátrányosabb helyzetű csoportjai közé tartoznak. Nagy részük életét nemcsak az egészségi állapotuk, hanem a társadalmi körülmények is nehezítik, s szinte lehetetlenné teszik a társadalmi normaként elfogadott életvitelt.
A fogyatékosság meghatározására különböző megközelítések születtek:
- 1998. évi XXVI. törvény alapján *„a fogyatékos ember az aki: érzékszervi - így különösen látás-, hallásszervi, mozgásszervi, értelmi képességeit jelentős mértékben vagy egyáltalán nem birtokolja, illetőleg a kommunikációjában számottevően korlátozott, és ez számára tartós hátrányt jelent a társadalmi életben való aktív részvétel során."* (1998. évi XXVI. törvény, a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról 4. § (a)).
- A fogyatékosság fogalma a WHO meghatározásában a következő: *„módosult, csökkent képessége az ember bizonyos tevékenységeinek: közlekedésnek, evésnek, ivásnak, mosakodásnak, munkának, írásnak és így tovább."*
- Az utóbbi fogalom az évek során többször módosult. Az ENSZ 1997-ben új fogalomhasználattal rukkolt elő. Az új értelmezésben tehát „gyakran *nem is az állapot, hanem maga a közeg tesz fogyatékossá."* (Kálmán-Könczei, 2002).
A legutóbbi megközelítés jól tükrözi azt, hogy gyakran a fogyatékos ember nem is érzi magát másnak, míg nem éreztetik vele, hogy az.

A jogszabályok a törvény előtti jogegyenlőséget ugyan biztosítják, de nem teremtik meg automatikusan az esélyegyenlőséget. A törvény, amely kimondja, hogy a fogyatékossággal élő embereknek joga van a az akadálymentes és biztonságos környezethez, még nem jelenti az akadályok tényleges megszűnését.
Az előítéletesség és a sztereotípiák is nehezítik a fogyatékosok elhelyezkedését mind a munka világában, mind tanulmányaik során.
Az előítéletességen túl a fogyatékosok helyzetét nehezíti még az akadálymentesség hiánya. A környezeti akadálymentesség sem szűkíthető le rámpákra, a küszöbmentességre és a széles liftajtókra, az sokkal inkább mindannak a fizikai és szellemi hozzáférhetőségét jelenti, ami körülvesz bennünket a világban, ami lehetővé teszi a test és a szellem szabad mozgását. Jelenti a közlekedés, az utazás, a tanulás, a munka, a napi ügyintézés, a sport, a kultúra, a szórakozás, a magánélet, a szabadidő eltöltése során élvezett teljes szabadságot és önállóságot, valamint az információk legszélesebb értelemben vett hozzáférhetőségét.

A 2011. évi népszámlálás adatai szerint 490 ezer 578 fogyatékkal élő ember van Magyarországon, a népesség 4,9 százaléka. A népesség fogyatékosságtípus szerinti megoszlása: mozgássérültek aránya 47,33 %, gyengénlátó, aliglátó 14,96 %, értelmi fogyatékos 8,72 %, siketvak (látás- és hallássérült) 0,66 %, egyéb 0,46 %. A fogyatékos népességen belül továbbra is a mozgássérülteké a legnépesebb csoport.

7.1 A településen fogyatékossággal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma nemenként			
Év	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Férfiak (TS 061)	Megváltozott munkaképességű személyek ellátásaiban részesülők száma - Nők (TS 062)	Összesen
2015	72	85	157
2016	66	83	149
2017	64	78	142
2018	57	67	124
2019	52	57	109
2020	45	52	97

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Megváltozott munkaképességűnek tekinthető az a személy, aki veleszületett, balesetből vagy betegségből kifolyólag nem képes oly módon vagy mértékben elvégezni a rábízott feladatokat, mint a hozzá korban, nemben, képzettségben hasonló személyek általában. A munkaképesség csökkenésének mértékét az Országos Egészségbiztosítási Pénztár Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézete állapítja meg, szakértői vizsgálat során. 2012. január 1-jei hatállyal szűnt meg a rokkantsági nyugdíj, illetve a baleseti rokkantsági nyugdíj intézménye, ettől kezdve új elnevezésű és feltételrendszerű ellátásokat igényelhetnek a megromlott egészségi állapotú személyek. 2012-től a megváltozott munkaképességű személyek részére kétféle ellátás, rehabilitációs ellátás, illetve rokkantsági ellátás állapítható meg. (Megjegyzés: a rokkantsági járadék nem azonos a rokkantsági ellátással. A rokkantsági járadékot csak azok kaphatnak, akik 25. életévük betöltése előtt teljesen munkaképtelenekké váltak, vagy 70 %-os egészségkárosodásuk van. A rokkantsági járadék összege 2020. január 1. napjától 38.670 Ft/hó.)
A rehabilitációs ellátás és a rokkantsági ellátás mértékének megállapítása a megváltozott munkaképességű személy havi átlagjövedelmének figyelembe vételével történik, az egészségi állapot mértékétől függően, minimum és maximum összegek között.
2016. május 1-jétől érvényes szabályok szerint a havi átlagjövedelem a kérelem benyújtásának napját közvetlenül megelőző naptári évben, - mint referencia-időszakban – elért, pénzbeli egészségbiztosítási járulék alapját képező jövedelem napi átlagának 30-szorosa. Ha a jogosult a referencia-időszakban nem rendelkezik legalább 180 naptári napi jövedelemmel, a kérelem benyújtásának napját közvetlenül megelőző 180 naptári napi jövedelem napi átlagának 30-szorosa a havi átlagjövedelem. Ha a jogosult amiatt nem rendelkezik 180 naptári napi jövedelemmel, mert a vizsgált időszakban vagy ennek egy részében táppénzben, baleseti táppénzben részesült, amennyiben az számára kedvezőbb, a táppénzt, baleseti táppénzt megelőző 180 naptári napi jövedelmet kell figyelembe venni. 2016. május 1-jétől a havi jövedelem megállapításakor a kérelem benyújtásának napja a mérvadó a korábbiaktól eltérően, amikor a jogosultság kezdő napja szerint kellett figyelembe venni azt.
Rehabilitációs ellátást azok kapják, akiknek nincsen súlyos és nehezen visszafordítható vagy visszafordíthatatlan egészségkárosodása. Ha valakinek az egészségi állapota foglalkoztatottság tekintetében 60 %-os vagy annál kisebb (korábban ezt 40 %-os vagy azt meghaladó egészségkárosodásnak hívták), akkor rehabilitálhatónak minősítik.
B1 kategóriába tartozik az, akinek egészségi állapota 51 és 60 % között van és foglalkoztathatósága helyreállítható komplex rehabilitáció segítségével. C1 kategóriába tartozik az, akinek egészségi állapota 31 és 50 % között van, és foglalkoztathatósága fenntartható tartós rehabilitáció segítségével. Ha a rehabilitációs hatóság a megváltozott egészségi állapotú kérelmező számára rehabilitációs ellátást ítél meg, akkor a határozat kézhezvételét követő 10 munkanapon belül meghatározzák a rehabilitáció sikeres lebonyolításához szükséges rehabilitációs tervet, az

alkalmazható módszereket és a nem pénzbeli ellátásokat. Emellett a rehabilitációs ellátás mértéke a csökkent munkaképességű személy havi átlagjövedelmének meghatározott %-ában kerül megállapításra, az egészségi állapot mértékétől függően, minimum és maximum összeg korlátok között.
A rehabilitációs ellátás a nyugdíjemelés arányában emelkedik. A rehabilitációs ellátás minimum és maximum összege 2016-tól az évenként, a nyugdíjemelés mértékével emelt alapösszeg alapján kerül megállapításra. Legfeljebb 3 évig nyújtható a rehabilitációs ellátás. A rehabilitációs ellátás összegéből nyugdíjjárulékot vonnak, így a rehabilitációs ellátás folyósításának időtartama beleszámít a szolgálati időbe.
Rokkantsági ellátást kaphatnak azok a megváltozott munkaképességű személyek, akik egészségi állapota legfeljebb 60 %-os, vagyis egészségkárosodása legalább 40 %-os. Rokkantsági ellátást azok számára állapítanak meg, akiknek nem javasolt rehabilitáció, ezért nem kaphatnak rehabilitációs ellátást, vagy az öregségi nyugdíjkorhatárt legfeljebb 5 év múlva elérik. A rokkantsági ellátás megváltozott munkaképességű személy havi jövedelmének meghatározott %-ában kerül megállapításra az egészségi állapottól függően, és új szabályként a 2016. évi alapösszeg arányában kerülnek meghatározásra a rokkantsági ellátás minimum és maximum összegei, melyek az évenkénti nyugdíjemelés mértékével emelkednek. A korábbi szabályok szerint az évenkénti nyugdíjemelés nem érintette a folyósított rokkantsági ellátás minimális és maximális összegeit. A rokkantsági ellátás folyósításának időtartama nem minősül szolgálati időnek, mivel nem vonnak belőle nyugdíjjárulékot.
Az aktív korú népességen belül 2015-ben 7,0 %-ot, 2019-ben pedig 4,5 %-ot tettek ki a megváltozott munkaképességű személyek. A szociális törvény szerinti egészségkárosodottak rendszeres szociális segélyét 2015. március 1. napjáig az önkormányzat, ezt követően pedig egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatás formájában a járási hivatal folyósítja. A vizsgált években a megváltozott munkaképességű személyek száma 39 %-al csökkent, és minden évben a nők jelentek meg magasabb számban.

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékkal élők száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma (TS 128)
2015	0
2016	0
2017	0
2018	0
2019	0
2020	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar; és helyi adatszolgáltatók

Tuzséron nem működik a fogyatékos személyek nappali ellátását biztosító intézmény. Szabolcs- Szatmár- Bereg megyében a kisvárdai, vásárosnaményi és a záhonyi járás területén a Megoldás Közhasznú Egyesület működtet 1 támogató szolgálatot, 2 fogyatékos személyek nappali ellátását, 2 pszichiátriai betegek nappali intézményét, 1 közösségi pszichiátriai ellátást. Célja az emberek életkörülményeinek és életfelfogásának javítása, elsősorban a fogyatékkal élők és pszichiátriai betegek számára végzett könnyítő, segítő tevékenység.
Emellett a Mándoki Térségi Szociális Központnál igénybe vehető a Fogyatékosok nappali klubja. A szolgáltatás célja a saját otthonukban élők részére a napközbeni tartózkodásra, étkezésre, társas kapcsolatokra, alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére szolgáló lehetőség biztosítása. A fogyatékos nappali ellátás a szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes ellátottak napközbeni gondozására szolgál. A fogyatékos személyek nappali ellátása a Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás ellátási területén fogyatékkal élő, illetve autista személyek részére nyújt ellátást, akik szociális és mentális támogatásra szorulnak, önmaguk

ellátására csak részben képesek. A szolgáltatás Mándokon a Petőfi u. 23. szám alatt működő intézmény útján, önkéntesen vehető igénybe.

a) fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága,. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás;

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.
A fogyatékkal élő emberek és családjaik a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, elszigeteltek a társadalomban, így családjaik is jobban elkülönülnek a környezetüktől, ami értelmi fogyatékosság esetén még jelentősebb.
A munka-erőpiacon a leghátrányosabb célcsoportot jelentik a fogyatékkal élők, akiknek elhelyezkedésük során számos akadállyal kell megküzdeni. A munkáltató előítélete mellett a közlekedés eszközök használata is nehezíti helyzetüket.
Jelenleg településünkön fogyatékkal élő személyek semmilyen foglalkoztatási formában nincsenek foglalkoztatva. Fontos feladat olyan beruházások támogatása, amelyek a foglalkoztatásukat lehetővé teszik.
A fogyatékkal élők foglalkoztatása esetében ki kell emelni a munkaügyi központok humán szolgáltatásait, azaz a rehabilitációs tanácsadást, a munkavállalási, pályaválasztási és életvezetési tanácsadást, valamint az álláskeresési technikák elsajátítását. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat portálja pontos információkkal szolgál a megváltozott munkaképességű munkavállalók számára, a foglalkoztatás tekintetében. Országos méretű problémáról beszélhetünk a fogyatékosok foglalkoztatását illetően, jelenleg ugyanis a munkára alkalmas fogyatékos embereknek kevesebb mint 10 %-a áll alkalmazásban. Több tényező is a foglalkoztatásuk mellett szól, ilyen, hogy nagyon megbízható munkaerőt képviselnek, hiszen tudják, hogy milyen nehéz fogyatékossággal elhelyezkedni. Kitartásban és akaraterőben példát adhatnak a munkatársaknak, hisz az élet minden területén nehezített pályán teljesítenek. A fogyatékos személyek alkalmazása a munkáltató számára is kedvező, mert anyagi előnyt (járulékfizetési kedvezmény) jelent; a fogyatékos munkavállaló számára pedig a munka hatványozottan ad hasznosságérzetet, segít elkerülni az elszigetelődést és persze éppúgy szükséges az önmegvalósításhoz, és éppúgy sikerélményt nyújt, ahogy minden munkavállalónak.

b) munkavállalást segítő lehetőségek;

Az értelmi fogyatékosok és különösképpen a középsúlyos értelmi fogyatékosok halmozott hátrányokkal terheltek: alacsony iskolai végzettség, szakmai ismeretek hiánya. Személyiségükre jellemző, hogy önállótlanok, bizonytalanok, döntésképtelenek; gyakran rossz szociális háttérrel rendelkeznek. Ezeket a hátrányokat komplexen és tudatosan felépített és összehangolt támogatással lehet csökkenteni. Ugyanakkor egy sor pozitív lehetőség is rendelkezésre áll: a középsúlyos értelmi fogyatékosok képesek tanulni, fejlődni, megfelelő, számukra kifejlesztett módszerekkel, könnyen érhető tananyagokkal fejleszthetőek. Általában együttműködőek, motiválhatóak, legtöbbjük szeretetteljes környezetben nevelkedett, jól szocializált vagy könnyen szocializálható, nem idegen tőlük a kitartó szorgos munka, többségükben a monoton munkát is jól tűrik. A nem megfelelő képzettség gyakori oka, hogy nincs megfelelő iskola a lakóhely körzetében, a többségi iskolák pedig nincsenek felkészülve az értelmi fogyatékos iskolások oktatására. Tehát legtöbbjüknél van esély, hogy megfelelő oktatási-képzési módszerekkel az iskolást kort követően elérhetjük, hogy munkára alkalmas, akár szakképzett munkavállalókká váljanak.
A településen nem működik olyan civil szervezet, egyesület, alapítvány, amely a fogyatékos személyek foglalkoztatását segítené elő. Amennyiben igény merül fel, az önkormányzat segítséget nyújt a szállításban, illetve a munkahellyel történő kapcsolattartásban.

c) hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

A fogyatékkal élők foglalkoztatásához kapcsolódó hátrányos megkülönböztetésről, és az egyenlőbánásmód követelményeinek megsértéséről adattal nem rendelkezünk.

d) önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

A településen a fogyatékkal élők önálló életvitelét támogató helyi intézmény, programok, szolgáltatások nem működnek.

7.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is, nyilvántartott adattal azonban csak az alanyi jogon közgyógyellátásban részesülők (2011. évben 9 fő), az időskorúak járadékában (2012. évben 4 fő), súlyos mozgáskorlátozottak közlekedési támogatásában (2011. évben 132 fő), súlyos fogyatékos hozzátartozó ápolása címén (2011. évben 18 fő), részesülőkre vonatkozóan rendelkezünk.
A fogyatékkal élők legnagyobb részének az egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű nyugdíj, rokkantsági járadék, fogyatékossági támogatás vagy segély.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

a) egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérhetősége, együttműködése;

A településen az önkormányzat, a Kálongatanyai településrész tekintetében a tanyagondnoki szolgálat igény esetén megfelelő segítséget tud nyújtani a fogyatékkal élők számára is az egészségügyi és rehabilitációs ellátások elérése érdekében. Ezen túlmenően a Megoldás Közhasznú Egyesület Támogató Szolgálatnál van lehetőség térítési díj ellenében szállítási szolgáltatás igénybevételére. Szállítási szolgáltatásukat akadálymentesített gépjárművekkel végezik, biztosítva ezzel a fogyatékkal élők számára a közszolgáltatásokhoz, az egészségügyi, szociális ellátásokhoz szabadidős és kulturális tevékenységhez, intézményekhez való hozzájutást.

b) települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A fogyatékos személynek joga van a számára akadálymentes, továbbá érzékelhető és biztonságos épített környezetre. Ez a jog vonatkozik különösen a közlekedéssel és az épített környezettel kapcsolatos tájékozódási lehetőségekre.

A Tuzséri Közös Önkormányzati Hivatal épületének akadálymentesítettsége nem megoldott.

Az önkormányzat tulajdonában lévő egyéb közintézmények közül:

Nem akadálymentesített:
- a Lónyay Menyhért Általános Iskola;

Akadálymentesített:
- Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha
- az Egészségház;
- a Mándoki Térségi Szociális Központ Tuzséri telephelye;
- a Posta.

Ezenkívül akadálymentesített még a Református Templom is.

c) közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

A fogyatékkal élők sajátos igényeire kielégítésére a közszolgáltatás nyújtó intézményeink még nem kellően felkészültek. A jövőben az épületekbe való akadálymentes bejutás biztosítása mellet fontos az épületen belüli közlekedés feltételeinek megteremtése, valamint a mozgáskorlátozott vizesblokkok kialakítása, főképpen az egészségház épületében.
Tovább kell lépni az információs és a kommunikációs akadálymentesítés megvalósítása terén is.
A szociális ellátórendszerrel együttműködve elő kell segíteni, hogy a fogyatékkal élők is részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.
Kulturális és sportprogramokhoz hozzáférésük jól biztosított.

d) munkahelyek akadálymentesítettsége

A településen működő vállalkozások és kis kereskedelmi üzletek közül egy olyan bolt van, amely rendelkezik rámpával.

e) közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

A foglalkoztatottak lakóhelye és munkahelye közötti kapcsolat fontos mutatója – az ingázáson kívül – a munkahelyre való bejárás időtartama, módja, vagyis a közlekedési eszköz. A munkába járó fogyatékos és nem fogyatékos emberek között főleg abban van eltérés, hogy igénybe vesznek-e közlekedési eszközt vagy sem. Érthető, hogy a fogyatékos emberek inkább otthon dolgoznak, ha pedig tehetik, olyan munkahelyet választanak, melyet gyalog is megközelíthetnek.

Nem rendelkeznek fizikai és infokommunikációs akadálymentesítettséggel a közterületek (utca, járda, park, tér). Mindezek felújítására szükség van, melynek során szándékukban áll gondoskodni a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

f) fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

Tuzséron fogyatékosok nappali ellátását biztosító intézmény nem működik.
A fogyatékkal élők közlekedése a térségben működő különböző szervezeteknek (mint pl. a Megoldás Közhasznú Egyesület), valamint a Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulása Támogató Szolgálatának térítési díj ellenében igénybe vehető szolgáltatásai útján biztosított.

g) előnyben részesítés (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A Szociális Központ családsegítéssel foglalkozó szakemberei gondoskodnak a településen fogyatékkal élők tájékoztatásáról, az általuk igénybe vehető szolgáltatásoknak az elérési lehetőségeiről, valamint nyújtanak segítséget különböző támogatások és szociális helyzetükhöz kapcsolódó ellátások igényléséhez. Pozitív diszkriminációról nem áll rendelkezésünkre adat.

7.4. Fogyatékossággal élők sajátos igényeinek kielégítését célzó programok a településen

A településen nincsenek olyan jellegű programok, amelyek speciálisan a fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítését célozzák.

7.5 A fogyatékossággal élőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és a felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A fogyatékos emberek helyzetének egyik központi problémája a szegénység. Az öt évvel ezelőtti vizsgálati adatok azt mutatták, hogy a súlyosan, halmozottan fogyatékos személyeket nevelő családok háromnegyede élt a létminimum, 25%-uk pedig nyugdíjminimum érték alatti jövedelemből. Az önkormányzat szociális ellátásokról szóló rendelete települési lakhatási támogatás és rendkívüli település támogatás formájában tud támogatást nyújtani a fogyatékkal élő személyek és családjuk számára. Fogyatékos személyek számára rendszeres létfenntartást segítő települési támogatás azonban nincsen.
Az anyagi támogatások mellett olyan szolgáltatásokra is szüksége van a családoknak, amelyek támogatást nyújtanak a fogyatékos gyermek vagy felnőtt gondozásában, fejlesztésében, egészségügyi ellátásában. Az orvos és a (gyógy)pedagógus az, akivel a fogyatékos emberek családjai nagy arányban kapcsolatba kerülnek. Az orvosi ellátás alapvető problémája, hogy a legtöbb egészségügyi szakember nincs birtokában a fogyatékos emberekkel kapcsolatos speciális ismereteknek, nem tud megfelelően kommunikálni sem velük sem családtagjaikkal, és esetenként nem tudja vagy nem akarja kezelni egészségügyi problémáikat.
A fogyatékossággal élő gyermekek között egyre nagyobb számban kerülnek látótérbe hallássérültek (siket és nagyothallók), akik speciális ellátást, fejlesztő foglalkozást igényelnek, amelyekhez való hozzájutás a térségben nappali ellátás formájában nem megfelelően biztosított.
A fogyatékossággal élő embereket a magyar társadalomban is az egyik leghátrányosabb helyzetű csoportnak tekinthetjük. Az érintettek kedvezőtlen egészségi állapota mellett a társadalmi körülményeikben is számos nehézséggel küzdenek, melyek egyfelől jelentősen befolyásolják a mindennapi életüket, másfelől a társadalom által elfogadott normákhoz való igazodást. A fogyatékosság-ügy közösségi, tagállami, egyben hazai társadalmi ügynek tekinthető, melyben maguk az érintettek aktív szerepvállalásán túl, az érintetteket segítők, támogatók is kiemelt szerepet kapnak.
Az önkormányzat törekszik arra, hogy a fogyatékkal élő személyeket támogassa. A településen nem jellemző a fogyatékosság miatti kirekesztés, elmondható, hogy a településen élők elfogadók és befogadók a fogyatékkal élő személyekkel szemben.

7.6 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Akadálymentes környezet létrehozása	Közszolgáltatást nyújtó és közoktatási intézmények akadálymentesítése
Felnőtt fogyatékkal élők foglalkoztatottságának hiánya	Foglalkoztatásukat elősegítő és támogató programok, képzések szervezése
Szolgáltatások elérésének hiánya	Falugondnoki szolgáltatás létrehozása a megfelelő ellátórendszerbe történő eljutásuk biztosítása érdekében
A járdák kb. 30 %-a nem felel meg az akadálymentes közlekedésnek.	A községben a felújításra szoruló járdák területi összeírását követően, illeszkedő pályázatok figyelése; nyertes pályázat hiányában a legszükségesebb felújítások elvégzése a közmunkaprogram keretében.
Fogyatékkal élő gyermekek tanulási nehézségei, mozgáskorlátozottságuk	Az oktatási és nevelési intézményekben fejlesztő foglalkozások, gyógytorna szervezése

Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítások	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A település infrastrukturális feltételeinek elmaradottsága.	Pályázati lehetőségek kihasználása a település infrastrukturális fejlesztése (középületek, utak, járdák felújítása és korszerűsítése) érdekében
Munkahelyteremtést célzó, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra átlépést elősegítő, piacképes szaktudás megszerzését támogató programok hiánya.	Az önkormányzatnak minden pályázati lehetőséget meg kell ragadnia foglalkoztatást növelő programok megvalósítása érdekében.
Az önkormányzat fenntartásában működő közintézmények költséghatékony, megújuló energiaforrásra épülő energiaellátottságának hiánya	Napelemes rendszerek kialakítására pályázatok benyújtása.
A szegregált lakókörnyezetekben kialakult felelőtlen állattartás, települési szinten a kóbor ebek elszaporodottsága	Felelős állattartásra ösztönző, ivartalanítást és kóbor ebek befogását és elhelyezését támogató pályázatok benyújtása
Illegális hulladéklerakás	Illegális hulladéklerakást felszámoló pályázatok benyújtása

8. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

a) a 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Településünkön a civil szervezetek aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság nagy számban vesz részt a civil szervezetek programjain. Az önkormányzat az éves költségvetésében meghatározott kerettámogatással, valamint a rendelkezésére álló infrastruktúrával, s ha szükséges emberi erőforrással is segíti a helyi civilszervezetek munkáját, ezen belül a gyermekvédelemmel is összefüggő tevékenységét.
A településen működő alapítványok, egyesületek minden korosztály számára kínálnak lehetőséget sport, kulturális és közművelődési igényei kielégítésére.

Jelentős civil szervezetek, közfeladatot ellátó szervezetek és egyházak:
- Lónyay Menyhért Általános Iskola 1;
- Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha 1;
- Tuzsér Községért Közalapítvány 1;
- Tuzsér Sportegyesület 1;
- Mándoki Térségi Szociális Központ 1;
- Tuzséri Református Egyházközség 1;
- Baptista Egyház 1;
- Görögkatolikus Egyház 1;
- Tuzsér Polgárőrség 1;

b) helyi önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Az önkormányzati döntések előkészítésébe bevonjuk a szervezeteket. A civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszonyt alakítottunk ki velük. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken aktívan vesznek részt a szervezetek.
A Tuzsér Sportegyesület a 6-18 éves korosztály számára kínált hasznos időtöltésen, a sportolási lehetőségen túl az egészséges életmódra is felkészíti a gyermekeket, fiatalokat. Az edzésen való pontos megjelenéssel száznál is több gyermek sajátít el az életben elengedhetetlen, a rendszerességet, a rendszeretetet, a fegyelmet és az összpontosítást magába foglaló életritmust; a kitartó munka eredményeként pedig sikert és önbizalom növekedést, megfelelő önértékelést.

A Tuzsér Községért Közalapítvány már több mint tíz esztendeje megrendezi a határon túl élő, illetve a tuzséri gyermekek számára kézműves és hagyományőrző táborát. Ez alatt a két hét alatt évről évre száz gyermek sajátítja el őseink mesterségeinek alapjait – a szövést, a fonást, a nemezelést, az agyagozást, az íjászkodást, és sorolhatnánk még – így töltve hasznosan szabadidejét, s szerezve általa egész életére szóló élményt.

A Református, a Baptista és Görögkatolikus Egyház minden évben szervez nyári táborokat óvodás kortól tizennyolc éves korig. A kézműves foglalkozásokon túl vallási, erkölcsi nevelésben részesülnek a résztvevők.

Nagyra értékelhető a polgárőrség munkája. Az ötven tagot számláló polgárőrségben apáról fiúra száll e nemes feladat, s egyre többen vesznek részt munkájában a – fiatalkori bűnelkövetéssel leginkább terhelt – helyi cigány közösség tagjai közül is.
Járőrözéssel a lakosság védelmét, biztonságát szolgálják, ezáltal csökkentve a fiatalkori bűnelkövetések számát is.

A civil szervezetek az ifjúság védelme, a szabadidő hasznos eltöltése, a hagyományőrzés, a drog prevenció és más hasonló problémák kezelése területén igen hasznos feladatot látnak el, és sokban hozzájárulnak Tuzsér nagyközség gyermek és ifjúságvédelmének hatékonyságához és jó színvonalához.

Tuzsér település a Kormány a „Felzárkózó települések" hosszú távú programjának megalapozásáról szóló 1057/2021 (II. 19.) Korm. határozata alapján az első körben bekerült a 300 leghátrányosabb település közé. A programot a Magyar Máltai és a Magyar Református Szeretetszolgálat koordinálja és látja el. A legfontosabb, megerősítésre váró területek közül kiemelte a romák oktatását, szakképzését, valamint az általános egészségi állapotuk és jövedelmi viszonyaik javítását.
A társadalmi felzárkózás a cigányság, a hátrányos térségekben élők, illetve az alacsony iskolai végzettségűek, valamint egészségügyi állapotok miatt nehezen vagy egyáltalán nem foglalkoztatható társadalmi csoportok életkörülményeinek, társadalmi helyzetének javítására, valamint társadalmi integrációjának elősegítésére irányuló kormányzati tevékenységek, amely csökkenti a területi, társadalmi hátrányokból és nemzetiségi hovatartozásból fakadó egyenlőtlenségeket és elősegíti a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférést.
A célkitűzések között szerepel a krízisbe került, szegény sorsú családok segítése. Munkájuk során arra törekszenek, hogy ne csak átmeneti támogatást, de valódi esélyt kínáljanak a szegénységből való kitörésre a tartós felzárkózásra.

c) önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Önkormányzatunk 2012. június 7. napján kötött Együttműködési Megállapodást a Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzattal. A működéséhez szükséges feltételeket az önkormányzat hivatalának helyiségeiben és eszközeivel biztosítja.

Tuzsér nagyközség 2008. január 1-jén létrejött Záhony és Térsége Többcélú Kistérségi Társulás tagja. A Társulás célja a közszolgáltatások magasabb szakmai színvonalon történő hatékonyabb ellátása, a kistérségi területfejlesztési projektek támogatása, a kistérségi államigazgatási feladatok, közigazgatási ügyintézés eredményesebb ellátása. Ezen célokat feladat-ellátási megállapodásokkal, szolgáltatási, megbízási szerződésekkel, és saját intézmény fenntartásával valósítja meg.

d) a nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat az önkormányzattal kötött Együttműködési Megállapodást alapul véve együttműködik a célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenységekben, pl. programok szervezésében.

e) civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

A civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége lefedi a hátrányos helyzetű gyermekek oktatásának, tehetségfejlesztésének, rehabilitációjának támogatásától kezdve az időkorúak kulturálódásáig, a hagyományőrzésen át a lakosság egészségi állapotának fejlesztéséig az alapvető közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, szociális szolgáltatások, kultúra, művelődés, közrend, közbiztonság) ágazataiban lehetséges esélyegyenlőséget támogató szolgáltatások körét.

f) for-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

For-profit szereplők részvételéről a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában adattal nem rendelkezünk.

A társadalmi partnerség és együttműködés egyik eszköze a HEP Fórumok szervezése.

HEP Fórumok segítségével a helyi állami, önkormányzati, egyházi és civil szervezetek között a hatékonyabb együttműködés alakulhat ki a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosításában, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazásában, összehangolásában, valamint a HEP intézkedéseinek megvalósításában, megkönnyítve így az önkormányzatok esélyteremtő feladatainak ellátását.

9. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

a) a helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába.

A helyzetelemzés előkészítésben részt vehetnek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. Módszere a helyi esélyegyenlőségi fórum, amelyet az önkormányzat szükségszerűen tart, valamint a személyes egyeztetések és megbeszélések, az online kapcsolattartás az egyes esélyegyenlőségi csoportokkal kapcsolatos problémák feltárására, majd program tervezet véleményezésére koncentrálódott.

b) az *a)* pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása, valamint annak rögzítése, hogy működtet-e HEP Fórumot.

A tervezet az önkormányzat honlapján, www.tuzser.hu közzétételre kerül, így állampolgárok is véleményt mondhattak. A honlapon az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőség folyamatokat, intézkedéseket megismerik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése.

c) A képviselő-testületi döntést követően az elfogadott HEP dokumentumot, valamint a hiteles határozatot a települési önkormányzat a helyben szokásos módon közzé teszi, és megküldi a TEF esélyegyenlőségi mentora részére. A TEF az települései önkormányzatok HEP-jeit közzéteszi, honlapján megjelenteti.

1. A HEP IT részletei

A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	**fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel**
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	A szegénység oka és következménye a tartós munkanélküliség, aránya nem csökken.	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.
	A munkanélküliek közel felét az alacsony iskolai végzettséggel rendelkezők teszik ki.	Felnőttképzés szervezése.
	A közlekedés javítása, a településkép épülése, a lakosság életminősége	A településen élők életminőségének folyamatos vizsgálata. Szükséglet alapú szolgáltatások szervezése.
	A roma népesség hátrányos helyzete több, egymással szorosan összefüggő társadalmi, gazdasági probléma eredője. Csak a több problématerületre az oktatás, foglalkoztatás, szociális és egészségügyi területre egyszerre koncentráló, átfogó problémakezelési megoldások, komplex programok vezethetnek eredményre.	Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási projekt megvalósításához. Közösségi szociális munka szervezése.
	A mélyszegénységben élők és romák nem megfelelő egészségügyi állapota	Egészségügyi szűrések népszerűsítése. Az egészségtudatos életmódra nevelés a felnőttek körében is,, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti.
	A hátrányos helyzetek generációkon keresztüli átöröklődése.	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Ösztöndíj alapítása a pályakezdés megkönnyítése érdekében.
	A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének javítása	Korszerű kerékpárút kiépítése a szomszédos települések összekapcsolására

Gyermekek	Óvodai nevelésben való részvétel hiánya, beilleszkedési problémák	- Az óvodai nevelésben való eredményes részvétel előmozdítása az óvoda, iskola és a család közötti koordinációt biztosító beóvodáztatási és start asszisztens alkalmazásával, - Beíratás előtti „Nyílt hét"szervezése - Tájékoztató jellegű szülői értekezlet az új szülők részére - Beszoktatás, befogadás elősegítése
	Igazolatlan iskolai hiányzások magas száma	- Hiányzások, szökések visszaszorítása érdekében a pedagógusokkal családlátogatások szervezése, iskolarendőr bevonása
	A szegregátumban élők tanulási nehézségei, magatartás, és beilleszkedési problémák	A szegregátumban élő tanulók felzárkóztatása, képesség- és kompetenciafejlesztése;
	Általános iskola befejezésének hiánya Továbbtanulás hiánya	- Tanulás fontosságának tudatosítása érdekében csoport foglalkozások pszichológus bevonásával - Korrepetálások szervezése - Továbbtanulás érdekében az iskolai előmenetel iskolán kívüli támogatása, tehetségfejlesztés, kiemelten a már működő szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése
	Személyi higiénia hiánya,	Tisztálkodási szokások kialakítása
	Óvoda-iskola-szülők közötti kapcsolati zavar	Szülői Klub működtetése Nyitott óvoda program szervezése
	Korai, felelőtlen gyermekvállalás Drog, alkohol elterjedése a fiatalok és gyermekeink körében	Egészségfejlesztő, felvilágosító programok, egyéni tanácsadás, a lelki egészség fejlesztését szolgáló tájékoztatás, információ-nyújtás az oktatási-nevelési intézmények, védőnők, egyházak, civil szervezetek bevonásával
	Szabadidő hasznos eltöltésének hiánya	- Olyan intézmény létrehozása, ahol a gyermekek és kamaszok hasznosan tölthetik el szabadidejüket, nem az utcán csellengéssel, hanem olvasással, film-klub szervezésével - Programok, táborok, kirándulások szervezése
	Veszélyeztetettséget észlelő jelzőrendszer hatékonyabb működtetése	A szakemberek közötti együttműködés napi szintre emelése, helyi kapcsolatok erősítése, pedagógusok felelősségtudatának erősítése, háziorvosok jelzési kötelezettségének erősítése

	A Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha székhelyén és Lónyay úti telephelyén az óvoda épülete belső felújításra, korszerűsítésre szorul és az óvodai udvarokban a kerítések, előtetők, térburkolat hiánya	Óvoda épület, udvar fejlesztése
	A Tuzsér Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha intézményben működő konyha teljes körű felújításra és korszerűsítésre szorul, a meglévő konyhai eszközök korszerűtlenek és elavultak	Konyha felújítása, új korszerű konyhai eszközök beszerzése
Idősek	Idős korosztály foglalkoztatásának hiánya	- Foglalkoztatást támogató programok beindítása - Otthon végezhető munka biztosítása
	Kulturális, és közművelődési szolgáltatások hiánya	- Kulturális lehetőségek biztosítása idősek számára, - Kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférésük megismertetése, - Idősek napközi otthona, Idősek klubja létrehozása
	Informatikai jártasság hiánya	- Informatikai képzés szervezése - Pályázatok benyújtása informatikai eszközök beszerzésére
	Magas az egyedül élők aránya	- Az aktvitást és önálló életvitelt támogató programok, szolgáltatások szervezése. - Képzések szervezése
	Egészségmegőrzés hiánya, daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák a leggyakrabban előforduló betegségek	- Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások, - Szűrővizsgálatok biztosítása - Prevenciós szemlélet erősítése, - Egészségtudatos magatartás fejlesztése
	Áldozattá válás	- Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.
	Szolgáltatások elérésének hiánya	- Falugondnoki szolgáltatás működtetése, és bővítése
Nők	A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb.	- Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
	A GYED, GYES -ről való visszatérés a munkaerő piacra mérsékli a szegénység kialakulásának kockázatát.	- Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. - Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.

	A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	- Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. - Zöldterületek, közparkok tervszerű felújítása.
	Nincs lehetőség atipikus foglalkoztatási formában elhelyezkedni (részmunkaidő, rugalmas munkavégzés)	- Atipikus foglalkoztatási forma létrehozása (önkormányzati intézményrendszeren belül), támogatása.
Fogyatékkal élők	Akadálymentes környezet létrehozása	Közszolgáltatást nyújtó és közoktatási intézmények akadálymentesítése
	Felnőtt fogyatékkal élők foglalkoztatottságának hiánya	Foglalkoztatásukat elősegítő és támogató programok, képzések szervezése
	Szolgáltatások elérésének hiánya	Falugondnoki szolgáltatás létrehozása a megfelelő ellátórendszerbe történő eljutásuk biztosítása érdekében
	A járdák kb. 30 %-a nem felel meg az akadálymentes közlekedésnek.	A községben a felújításra szoruló járdák területi összeírását követően, illeszkedő pályázatok figyelése; nyertes pályázat hiányában a legszükségesebb felújítások elvégzése a közmunkaprogram keretében.
	Fogyatékkal élő gyermekek tanulási nehézségei, mozgáskorlátozottsága	Az oktatási és nevelési intézményekben fejlesztő foglalkozások, gyógytorna szervezése
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	A település infrastrukturális feltételeinek elmaradottsága.	Pályázati lehetőségek kihasználása a település infrastrukturális fejlesztése (középületek, utak, járdák felújítása és korszerűsítése) érdekében
	Munkahelyteremtést célzó, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra átlépést elősegítő, piacképes szaktudás megszerzését támogató programok hiánya.	Az önkormányzatnak minden pályázati lehetőséget meg kell ragadnia foglalkoztatást növelő programok megvalósítására.
	Az önkormányzat fenntartásában működő közintézmények költséghatékony, megújuló energiaforrásra épülő energiaellátottságának hiánya	Napelemes rendszerek kialakítására pályázatok benyújtása.
	A szegregált lakókörnyezetekben kialakult felelőtlen állattartás, települési szinten a kóbor ebek elszaporodottsága	Felelős állattartásra ösztönző, ivartalanítást és kóbor ebek befogását és elhelyezését támogató pályázatok benyújtása
	Illegális hulladéklerakás	Illegális hulladéklerakást felszámoló pályázatok benyújtása

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegény-ségben élők	Közfoglalkoztatás továbbfolytatása. Egyéb helyi foglalkoztatási lehetőségek felkutatása.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
	Felnőttképzés szervezése.	Munkaügyi Központ Kisvárdai Kirendeltsége **Mándoki Térségi Szociális Központ**
	A településen élők életminőségének folyamatos vizsgálata. Szükséglet alapú szolgáltatások szervezése.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** **Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat** Mándoki Térségi Szociális Központ
	Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási projekt megvalósításához. Közösségi szociális munka szervezése.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat
	Egészségügyi szűrések népszerűsítése. Az egészségtudatos életmódra nevelés a felnőttek körében is, annak tudatosítása, hogy a szűrővizsgálatokon való mind nagyobb számú megjelenés az egészségesebb életet, a várható élettartam megnövekedését eredményezheti.	**Mándoki Térségi Szociális Központ** **Védőnői hálózat** **Házi orvos**
	Szociális, gyermekjóléti szolgáltatások bővítése. Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése. Ösztöndíj alapítása a pályakezdés megkönnyítése érdekében.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat **Mándoki Térségi Szociális Központ** Tuzsér Községért Közalapítvány
	Korszerű kerékpárút kiépítése a szomszédos települések összekapcsolására.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
Gyermekek	Az óvodai nevelésben való eredményes részvétel előmozdítása az óvoda, iskola és a család közötti koordinációt biztosító beóvodáztatási és start asszisztens alkalmazásával, - Beíratás előtti „Nyílt hét"szervezése - Tájékoztató jellegű szülői értekezlet az új szülők részére - Beszoktatás, befogadás elősegítése	**Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha**
	- Hiányzások, szökések visszaszorítása érdekében a pedagógusokkal családlátogatások szervezése, iskolarendőr bevonása	**Lónyay Menyhért Általános Iskola**

	A szegregátumban élő tanulók felzárkóztatása, képesség- és kompetenciafejlesztése;	**Lónyay Menyhért Általános Iskola Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha**
	- Tanulás fontosságának tudatosítása érdekében csoport foglalkozások pszichológus bevonásával - Korrepetálások szervezése - Továbbtanulás érdekében az iskolai előmenetel iskolán kívüli támogatása, tehetségfejlesztés, kiemelten a már működő szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése	**Lónyay Menyhért Általános Iskola** Mándoki Térségi Szociális Központ
	Tisztálkodási szokások kialakítása	**Lónyay Menyhért Általános Iskola Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha** Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat Mándoki Térségi Szociális Központ
	Szülői Klub működtetése Nyitott óvoda program szervezése	**Lónyay Menyhért Általános Iskola Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha**
	Egészségfejlesztő, felvilágosító programok, egyéni tanácsadás, a lelki egészség fejlesztését szolgáló tájékoztatás, információ-nyújtás az oktatási-nevelési intézmények, védőnők, egyházak, civil szervezetek bevonásával	**Lónyay Menyhért Általános Iskola Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha** Védőnői hálózat Egyházak Civil szervezetek
	- Olyan intézmény létrehozása, ahol a gyermekek és kamaszok hasznosan tölthetik el szabadidejüket, nem az utcán csellengéssel, hanem olvasással, film-klub szervezésével - Programok, táborok, kirándulások szervezése	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Köznevelési intézmények Egyházak
	A Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha székhelyén és Lónyay úti telephelyén az óvoda épülete belső felújításra, korszerűsítésre szorul és az óvodai udvarokban a kerítések, előtetők, térburkolat hiánya	**Tuzséri Nagyközségi Önkormányzat**
	A Tuzsér Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha intézményben működő konyha teljes körű felújításra és korszerűsítésre szorul, a meglévő konyhai eszközök korszerűtlenek és elavultak	**Tuzséri Nagyközségi Önkormányzat**

Idősek	- Foglalkoztatást támogató programok beindítása - Otthon végezhető munka biztosítása	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	- Kulturális lehetőségek biztosítása idősek számára, - Kulturális szolgáltatásokhoz való hozzáférésük megismertetése, - Idősek napközi otthona, Idősek klubja létrehozása	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Mándoki Térségi Szociális Központ **Egyházak** Köznevelési intézmények
	- Informatikai képzés szervezése - Pályázatok benyújtása informatikai eszközök beszerzésére	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	- Az aktvitást és önálló életvitelt támogató programok, szolgáltatások szervezése. - Képzések szervezése	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Mándoki Térségi Szociális Központ
	- Rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások, - Szűrővizsgálatok biztosítása - Prevenciós szemlélet erősítése, - Egészségtudatos magatartás fejlesztése	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Egyházak Mándoki Térségi Szociális Központ Házi orvos
	- Idősek személyes környezetének, otthonának védelmét szolgáló intézkedések bővítése.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Egyházak Mándoki Térségi Szociális Központ
	- Falugondnoki szolgáltatás működtetése, és bővítése	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
Nők	- Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.	**Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Kisvárdai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya**
	- Gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése. - Önkormányzat gazdasági helyzetének figyelembevételével az ellátásköltségeinek átvállalása.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat** Mándoki Térségi Szociális Központ
	- Szabadidős programok szervezése, igény szerinti bővítése. - Zöldterületek, közparkok tervszerű felújítása.	**Mándoki Térségi Szociális Központ** Egyházak, köznevelési intézmények **Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	- Atipikus foglalkoztatási forma létrehozása (önkormányzati intézményrendszeren belül), támogatása.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
Fogyatékkal élők	Közszolgáltatást nyújtó és közoktatási intézmények akadálymentesítése	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	Foglalkoztatásukat elősegítő és támogató programok, képzések	**Munkaügyi Központ Kisvárdai Kirendeltsége**

	szervezése	Mándoki Térségi Szociális Központ
	Falugondnoki szolgáltatás létrehozása a megfelelő ellátórendszerbe történő eljutásuk biztosítása érdekében	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	A községben a felújításra szoruló járdák területi összeírását követően, illeszkedő pályázatok figyelése; nyertes pályázat hiányában a legszükségesebb felújítások elvégzése a közmunkaprogram keretében.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	Az oktatási és nevelési intézményekben fejlesztő foglalkozások, gyógytorna szervezése	**Lónyay Menyhért Általános Iskola** Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha
Több célcsoportot érintő, településszintű megállapítás	Pályázati lehetőségek kihasználása a település infrastrukturális fejlesztése (középületek, utak, járdák felújítása és korszerűsítése) érdekében	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	Az önkormányzatnak minden pályázati lehetőséget meg kell ragadnia foglalkoztatást növelő programok megvalósítására.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	Napelemes rendszerek kialakítására pályázatok benyújtása.	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	Felelős állattartásra ösztönző, ivartalanítást és kóbor ebek befogását és elhelyezését támogató pályázatok benyújtása	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**
	Illegális hulladéklerakást felszámoló pályázatok benyújtása	**Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat**

Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége tudatos és partnerségen alapuló intézkedése hatására a javul.
Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők foglalkoztatási lehetőségei, és életkörülményei tartósan javuljanak, valamint olyan támogatói környezet működtetése, amely erősíti a fiatalok közösséghez és a lakóhelyhez kötődését, a lokálpatriotizmust, és a célcsoport társadalmi szolidaritását.
Kiemelt területnek tartjuk a gyermekek családi környezetben való egészséges fejlődésének biztosítását, jó színvonalú szociális és gyermekvédelmi ellátások és szolgáltatások működtetésével.
Szabadidős programok szervezését.
Folyamatosan odafigyelünk az idősek társadalmi életben való részvételének erősítésére, feltételeinek javítására.
Elengedhetetlennek tartjuk a nők esetén munkaerő-piaci esélyeinek növelését ezt támogató civil, egyházi, vagy önkormányzati támogatások, kezdeményezések útján.
Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők akadálymentes környezetének kialakítására, és kommunikációs színterének biztosítására.

2. Összegző táblázat - A Helyi Esélyegyenlőségi Program Felülvizsgált Intézkedési Terve (HEP IT) „A BM útmutató alapján kiegészített IT tábla."

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
0. Település szintű probléma												
1	Pályázati lehetőségek kihasználása a település infrastrukturális fejlesztése (középületek, utak, járdák felújítása és korszerűsítése) érdekében	A település infrastrukturális feltételeinek elmaradottsága.	Középületek, utak, járdák felújítása és korszerűsítése		Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékossági Program (2015-2025)	-Tuzsér Lónyay út, Rákóczi út, Bajcsy-Zsilinszky utca felújítása -József Attila utca és Zrínyi út felújítása - pályázatok benyújtása további utak, járdák felújítására	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	Hazai és uniós pályázati forrás	- TOP_Plusz-1.2.3-21 Belterületi közutak fejlesztése - Magyar Falu Program keretében Út, híd, kerékpárforgalmi létesítmény, vízelvezető rendszer építése/felújítása-2022 című, MFP-UHK/2022 kódszámú pályázat - Hazai és uniós pályázati forrás, kivitelező kiválasztása	Pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
2	Az önkormányzatnak minden pályázati lehetőséget meg kell ragadnia foglalkoztatást növelő programok megvalósítására.	Munkahelyteremtést célzó, közfoglalkoztatásból az elsődleges munkaerőpiacra átlépést elősegítő, piacképes szaktudás megszerzését támogató programok hiánya	Települési szinten a gazdaságilag aktív korú lakónépesség foglalkoztatottságának növelése, ezáltal a településen élők jobb életszínvonalának elérése, szociális és lakhatási körülményeinek javulása		Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Országos Fogyatékossági Program (2015-2025)	Pályázatok benyújtása, képzések szervezése	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	Hazai és uniós pályázati forrás, fő/képzés,	Hazai és uniós pályázati forrás	Pályázati forrásból fenntartható	nem releváns
3	Napelemes rendszerek kialakítására pályázatok benyújtása.	Az önkormányzat fenntartásában működő közintézmények költséghatékony, megújuló energiaforrásra épülő energiaellátottságának hiánya	Napelemes rendszerek kialakítása		Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők	Pályázatok benyújtása	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	Hazai és uniós erőforrás	Hazai és uniós erőforrás	Pályázati forrásból fenntartható	Nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
					és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékossági Program (2015-2025)							
4	Felelős állattartásra ösztönző, ivartalanítást és kóbor ebek befogását és elhelyezését támogató pályázatok benyújtása	A szegregált lakókörnyezetekben kialakult felelőtlen állattartás, települési szinten a kóbor ebek elszaporodottsága	Felelőtlen állattartás felszámolása, kóbor ebek csökkentése		Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-	Pályázatok benyújtása	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	Hazai és uniós forrás	Hazai és uniós forrás, önkéntesek bevonása	Pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
					2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos Fogyatékossági Program (2015-2025)							
5	Illegális hulladéklerakást felszámoló pályázatok benyújtása	Illegális hulladéklerakás	Illegális hulladéklerakás megszüntetése		Új Roma Stratégia (2019-2030) Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032) Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021) Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024) Országos	Pályázatok benyújtása	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	Hazai és uniós forrás	Hazai és uniós forrás	Pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
					Fogyatékossági Program (2015-2025)							
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége												
1	A településen élők életminőségének folyamatos vizsgálata. Szükséglet alapú szolgáltatások szervezése	- a közlekedés javítása, a településkép épülése, a lakosság életminősége	- szegénység hatásának mérséklése - az állampolgárok életminőségének javítása - roma népesség hátrányos helyzetének csökkentése - a szegregált telepen élő hátrányos helyzetű állampolgárok lakhatási körülményeinek javítása		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia 2030	- infrastrukturális feltételek, közlekedés, és településkép fejlesztése, személyi- és lakókörnyezeti higiénia javítása	- Tuzsér Nagyközség Önkormányzat Képviselőtestülete - Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat	2027.12.31.	felújított önkormányzati tulajdonban lévő utak száma; Nyárfás utcai kiépített járda; felújított könyvtár épület;	Hazai és uniós erőforrás	saját forrásból, pályázati forrásból fenntartható	nem releváns
2	Egészségügyi szűrések népszerűsítése, a felnőttek egészségtudatos életmódra nevelése	- a mélyszegénységben élők és romák nem megfelelő egészségügyi állapota	- szűrővizsgálatokon való részvétel emelkedése - életminőség javítása		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2030)	- szűrővizsgálatok szervezése, előkészítése- szűrővizsgálatok körének szélesítése - egészségfejlesztő, felvilágosító programok szervezése, egyéni	- Mándoki Térségi Szociális Központ - Házi orvos - Védőnői Hálózat	2027.12.31.	200 helyi lakos bevonása	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás	- személyi, anyagi kockázatok - bevont célcsoport nem vesz részt a megvalósításban	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
						tanácsadás						
3	Korszerű kerékpárút kiépítése a szomszédos települések összekapcsolására	A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének javítása	A településen élő aktív korú lakosság elhelyezkedési esélyeinek növelése, munkaerő mobilizálása.		Magyar Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2030)	Kerékpárút megépítése.	Tuzsér Nagyközség Önkormányzat	2027.12.31.	fő/kerékpárút használat	Hazai és uniós források.	anyagi kockázatok	nem releváns
4	Szegregált élethelyzetek felszámolása Tuzséron komplex programmal (ESZA)	A mélyszegénységben élők, roma népesség hátrányos helyzete több, egymással szorosan összefüggő társadalmi, gazdasági probléma eredője. Csak a több problématerületre az oktatás, foglalkoztatás, szociális és egészségügyi területre egyszerre koncentráló, átfogó problémakezelési megoldások, komplex programok vezethetnek eredményre.	Reagál a szociális, oktatási, lakhatási problémák és a szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítására.		Új Roma Stratégia (2019-2030)	Pályázati források kihasználása egy teljes körű szociális, képzési, foglalkoztatási, fejlesztési, egészségügyi, projekt megvalósításához. Közösségi szociális munka szervezése.	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	programba bevontak száma, képzések, tréningek száma, képzésben részvevők száma, közösségi programok száma, fejlesztőprogramok száma, rendezvényeken résztvevők,bevontak száma, partnerek száma, eszközök szociális szakemberek száma	uniós forrás	saját forrásból, pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
5	Szegregált élethelyzetek felszámolása Tuzséron komplex programmal (ERFA)	Rossz lakhatási körülmények. Alacsony komfortfokozat. Egészségre ártalmas környezet.	Lakhatási körülmények javítása. A lakhatási célú beruházások a társadalmi integrációt szolgálják. Környezeti infrastruktúra fejlesztése, a szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése.		Új Roma Stratégia (2019-2030)	Szociális bérlakások kialakítása. Csillag szolgáltatóház kialakítása. Csillag szolgáltató pont kialakítása. Lakókörnyezet lakhatóvá tétele.	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	felújított, kialakított szociális bérlakások száma Csillag szolgáltató ház, pont kialakítása eszközök	uniós forrás	saját forrásból, pályázati forrásból fenntartható	nem releváns
II. A gyermekek esélyegyenlősége												
1	Felzárkóztatási, fejlesztési programok szervezése	A szegregátumban élő tanulók felzárkóztatása, képesség- és kompetencia fejlesztése	- telepen élő tanulók felzárkóztatása		"Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	- Új módszerek, eljárások bevezetése - Szakemberek képzése - Szülők tájékoztatása	- Lónyay Menyhért Általános Iskola - Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha	2027.12.31.	Pályázati, önkormányzati erőforrás	Humán, anyagi, technikai erőforrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns
2	Óvodai nevelésben való eredményes részvétel előmozdítása	Óvodai nevelésben való részvétel hiánya, beilleszkedési problémák	- óvodai nevelésben részvétel növelése - Beszoktatás, befogadás elősegítése - szülő-gyermek-óvodapedagógus közötti közös		"Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	- Beóvodáztatási, start asszisztens alkalmazása- Beíratás előtti „Nyílt hét” szervezése - Tájékoztat jellegű szülői értekezletek	Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha	2027.12.31.	- fő/ szülői értekezlet - fő/ „nyílt hét” - fő/nyitott óvoda program	Hazai és uniós forrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
			tevékenység fejlesztése			megtartása - Nyitott óvoda-program szervezése						
3	Tanulás fontosságának tudatosítása, továbbtanulás támogatása,szülői klub létrehozása	Általános iskola befejezésének, és a továbbtanulás hiánya, - igazolatlan iskolai hiányzások magas száma - szülő-iskola-óvoda kapcsolati zavar enyhítése	- iskolás korú gyermekek iskolai előmenetelének támogatása - igazolatlan iskolai hiányzások csökkentése		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	- Családlátogatások szervezése - Iskolarendőr program hatékony működtetése- Csoportfoglalkozások pszichológus bevonásával - Korrepetálások szervezése - Tehetségfejlesztés pályázati források kihasználásával - Szülők-pedagógusok közötti együttműködés kialakítása	- Lónyay Menyhért Általános Iskola	2027.12.31.	fő/csoportfoglalkozás	Humán, hazai és uniós forrás	- személyi és anyagi kockázatok - bevont célcsoport nem vesz részt a megvalósításban	nem releváns
4	Egészségfejlesztő, felvilágosító programok, egyéni tanácsadás szervezése	- korai felelőtlen gyermekvállalás - drog és alkohol elterjedése a fiatalok és a gyermekek körében	- prevenció eszközeinek felkutatása és információnyújtás - veszélyeztetettségi tényező enyhítése		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	- Felvilágosító programok szervezése - Szakemberek képzése - Egyéni tanácsadás működtetése	- Lónyay Menyhért Általános Iskola - Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és	2027.12.31.	fő/program, előadás	Hazai és uniós forrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
							Konyha					
5	Tisztálkodási szokások kialakítása	Személyi higiénia hiánya	- iskolás korú gyermekek életminőségének javítása		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	- Tisztálkodási szokások kialakítása - Szülők kötelezése tisztasági csomag beszerzésére - Felvilágosító programok, előadások szervezése	- Lónyay Menyhért Általános Iskola - Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha	2027.12.31.	fő/program, előadás - bevont célcsoport részvétele - önkéntesek bevonása	Hazai és uniós forrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns
6	Intézmény létrehozása, táborok, kirándulások szervezése szabadidő hasznos eltöltésére	- szabadidő hasznos eltöltésének hiánya	- egészségtudatos magatartás kialakítása - bevont gyermekek egyéni és közösségi fejlesztése - ismeretszerzés		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia (2007-2032)	- Pályázatok benyújtása anyagi erőforrások kihasználására - Sport létesítmények fejlesztése - Közművelődési és sport szolgáltatások kialakítása, bővítése - Technikai személyzet alkalmazása	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselőtestülete	2027.12.31.	fő/szolgáltatás	Hazai és uniós erőforrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns
7	Óvoda épület, udvar fejlesztése	A Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha székhelyén és Lónyay	Gyermeknevelést támogató humán infrastruktúra fejlesztésével az óvodás korú		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek"	-A Tuzséri Lónyay pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha székhelyén és	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	hazai és uniós forrás	Top_Plusz-3.3.1-21. pályázat	saját forrásból, pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
		úti telephelyén az óvoda épülete belső felújításra, korszerűsítésre szorul és az óvodai udvarokban a kerítések, előtetők, térburkolat hiánya	gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése		Nemzeti Stratégia (2007-2032)	Lónyay úti telephelyén az óvoda épületének belső felújítása és korszerűsítése, ennek keretében falak festése, vizes blokkok felújítása, padló és falburkolat cseréje, beltéri ajtók és nyílászárók cseréje, elektromos rendszer új szerelvények beépítése, vizes berendezési tárgyak és radiátorok cseréje -óvodai udvarokban új kerítések, előtetők, térburkolat kialakítása						
8	Konyha felújítása, új korszerű konyhai eszközök beszerzése	A Tuzsér Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha intézményben működő konyha teljes körű felújításra és	a konyha felújításának és fejlesztésének támogatásával az oktatási és nevelési intézménybe járó gyermekek egészséges		Nemzeti Ifjúsági Stratégia (2009-2024) "Legyen jobb a gyermekeknek" Nemzeti Stratégia	- konyha teljes körű belső felújítása - új korszerű konyhai eszközök beszerzése	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.01.01.	pályázati kiírásnak megfelelő pályázatok benyújtása, kivitelező	saját forrás, hazai és uniós forrás	saját forrásból, pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
		korszerűsítésre szorul, a meglévő konyhai eszközök korszerűtlenek és elavultak	étkeztetésének biztosítása		(2007-2032)				kiválasztása			
III. A nők esélyegyenlősége												
1	Szabadidős programok szervezése,Zöldterületek, és közparkok tervszerű felújítása	A magányérzet kialakulásával nemcsak az anya mentális állapota lehet rosszabb, családi konfliktusokhoz is vezethet.	- szabadidő biztonságos kulturált eltöltése		Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	- Pályázat benyújtása - Partnerek bevonása - Baba-mama klub szervezése	- Mándoki Térségi Szociális Központ - Tuzsér Nagyközség Önkormányzat Képviselőtestülete	2027.12.31.	fő/program - önkéntesek bevonása	Humán, anyagi erőforrás	Pályázati forrásból fenntartható	nem releváns
2	A munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető speciális képzési programok körének bővítése	A tartós munkanélküliség aránya a nők esetében magasabb.	A nők munkaerő-piacra visszajutásának elősegítése		Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	- A potenciális foglalkoztatók képzési igényeinek felmérése - Államilag elismert szakképesítés megszerzését szolgáló képzések támogatása - Foglalkoztatás támogatása - Gyermekek	Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Kisvárdai Járási Hivatal Foglalkoztatási Osztálya	2027.12.31.	fő/képzés	Humán, anyagi erőforrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
						napközbeni ellátását biztosító intézmények működtetése						
3	Atipikus foglalkoztatási forma létrehozása	Nincs lehetőség atipikus foglalkoztatási formában elhelyezkedni	- a nők munkaerő-piacra visszajutásának elősegítése - tartós munkanélküliség csökkentése		Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia (2010-2021)	- A potenciális foglalkoztatók képzési igényeinek felmérése - Pályázati erőforrások kihasználása - Atipikus foglalkoztatási forma támogatása	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete	2027.12.31.	Önkéntesek bevonása	Hazai és uniós forrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns
IV. Az idősek esélyegyenlősége												
1	Falugondnoki szolgáltatás kialakítása	Szolgáltatások elérésének nehézségei	Mindenki számára lehetővé tenni egészségügyi és szociális intézmények elérését		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	- Pályázat benyújtása - Humán erőforrás igénybevétele - Egészségügyi és szociális szakemberek együttműködése - Nyilvánosság	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete	2027.12.31.	fő/szolgáltatás	Hazai és uniós forrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns
2	Foglalkoztatást támogató programok beindítása, otthon végezhető munka biztosítása	Idős korosztály foglalkoztatásának hiánya	Az idősek aktivitásának, önálló életvitelének fenntartása		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022),(2023-2024)	- Pályázat benyújtása - Foglalkoztatási lehetőségek felkutatása - Partnerek bevonása -	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	legalább 30 helyi lakos bevonása	Hazai és uniós erőforrás	Pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormányzatok közötti együttműködésben megvalósuló intézkedés esetében az együttműködés bemutatása
						Háztáji gazdálkodás támogatása						
3	Kulturális lehetőségek, rendszeres mozgást biztosító szolgáltatások biztosítása idősek számára	- Kulturális, közművelődési szolgáltatások hiánya - egészségmegőrzés hiánya	Idősek nappali ellátásához hozzájutás elősegítése - Idősek egészségének megőrzése		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	- Idősek napközi otthona, idősek klubjának létrehozása - Partnerek bevonása kulturális szolgáltatások megvalósításához - Programok szervezése - Szűrővizsgálatok népszerűsítése	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	fő/szolgáltatás	Hazai és uniós pályázati forrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns
4	Informatikai képzés szervezése	Informatikai jártasság hiánya	- idősek informatikai jártasságának fejlődése - aktív időskor biztosítása		Idősügyi Nemzeti Stratégia (2010-2022), (2023-2024)	- Pályázat benyújtása informatikai eszközök beszerzésére - Informatikai tréningek tartása - Tanfolyamok szervezése	- Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete	2027.12.31.	fő/képzés	Hazai és uniós pályázati forrás	Személyi és anyagi kockázatok	nem releváns
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége												
1	Felnőtt fogyatékkal élők foglalkoztatásának támogatása, piacképes szaktudást elsajátító	Felnőtt fogyatékkal élők foglalkoztatottságának hiánya	- Önálló életvitel kialakítását célzó képesség fejlesztése, önfenntartás		Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)	- helyi munkáltatók ösztönzése foglalkoztatásuk elősegítésére -	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-	2027.12.31.	Önkéntesek bevonása	Hazai és uniós erőforrás	Pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
ntézk edés sorszá ma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentu mokkal	A cél kapcsolódása országos szakmapolitikai stratégiákhoz	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításá nak határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága	Önkormán yzatok közötti együttmű ködésben megvalósul ó intézkedés esetében az együttmű ködés bemutatás a
	képzések szervezése		biztosítása			képzések szervezése	testülete					
2	Közszolgáltatást nyújtó és közoktatási intézmények akadálymentesítése	Akadálymentes környezet hiánya	A fogyatékkal élők életminőségének javítása		Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)	- Pályázatok benyújtása	- Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testülete	2027.12.31.	Humán, pénzügyi, technikai erőforrás	Hazai és uniós pályázati forrás	Pályázati forrásból fenntartható	nem releváns
3	A községben a felújításra szoruló járdák területi összeírását követően, illeszkedő pályázatok figyelése; nyertes pályázat hiányában a legszükségesebb felújítások elvégzése a közmunkaprogram keretében.	A járdák kb. 30 %-a nem felel meg az akadálymentes közlekedésnek.	A fogyatékkal élők helyi közlekedési minőségének javítása		Országos Fogyatékosságügyi Program (2015-2025)	Pályázatok benyújtása	Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat	2027.12.31.	hazai és uniós pályázati források megfelelő kihasználása	hazai és uniós pályázati forrás, kivitelező kiválasztása	saját forrásból, pályázati forrásból fenntartható	nem releváns

3. Megvalósítás

A megvalósítás előkészítése

Önkormányzatunk az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Önkormányzatunk azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Önkormányzatunk elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Önkormányzatunk a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására **Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot** hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre. Fórum tagjai: Tuzsér Nagyközségi Roma Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, Lónyay Menyhért Általános Iskola Igazgatója, Tuzséri Lónyay Pálma Napköziotthonos Óvoda és Konyha Intézményvezetője, Mándoki Térségi Szociális Központ Intézményvezetője, házi orvos, védőnők, Tuzséri Református Egyházközség lelkipásztora, Baptista Egyház lelkipásztora.

A HEP Fórum feladatai:
- a célcsoportok esélyegyenlőségi problémáinak a beazonosítása, a problémákra adekvátan válaszoló intézkedések megfogalmazása, összehangolása,
- a HEP intézkedéseinek megvalósításában,az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata,

- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT aktualizálása, az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre
- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, dokumentálása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakíthatunk 2 ezer fő feletti településeken (opcionális) az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább kétévente, a felülvizsgálatok és az új HEP elfogadása előtt, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.
A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.
A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.
A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül.

A HEP Fórumok javasolt összetétele:

Tagok

- a település polgármestere,
- a település/közös önkormányzatok jegyzője,
- helyi nemzetiségi önkormányzatok vezetői,
- beavatkozási területekhez kapcsolódó önkormányzati bizottságok képviselői,
- helyi/térségi releváns közszolgáltató intézmények képviselői,
- meghatározó helyi/térségi gazdasági szereplők, munkáltatók képviselői,
- 2 000 fő lakosságszám feletti települések esetében a Szociálpolitikai Kerekasztal képviselői,
- helyi jelzőrendszeri felelős,
- a településen működő - a HEP célcsoportjai kapcsán érintett - civil szervezetek és egyházak képviselői,
- A HEP intézkedési tervében szereplő intézkedések végrehajtásáért felelős intézmények, szervezetek képviselői,
- a település HEP referense,
- a rendvédelmi és közbiztonsági szervezetek képviselői,
- egyéb tagok (pl. tapasztalati szakértőként valamely célcsoportban érintett személy, vagy a településen aktív szerepet vállaló személyek).

Állandó meghívottak

- a település képviselő-testületének tagjai,
- az illetékes esélyegyenlőségi mentor,

- tankerületi központ képviselője,
- környező települések önkormányzati szereplői,
- járási jelzőrendszeri tanácsadó,
- egyéb meghívottak (járási hivatalok beavatkozási területekhez és célcsoportokhoz kapcsolódó szervezeti egységeinek képviselői, térségi felzárkózási programok képviselői).

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot hívunk össze.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnerek képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek/csoportok felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért az önkormányzat részéről a polgármester felel.

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum bevonásával és támogatásával végzi. Így

- Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
- Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
- Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
- Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-et, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak.

3.6 Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a **kétévente előírt** – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető - **felülvizsgálat** során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, **a HEP Fórum megvitatja a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát** annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek.
Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.
Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

4. Elfogadás módja és dátuma

I. Tuzsér Nagyközség Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitatást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

II. Ezt követően Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és a 83/2022. (VII.28.) számú határozatával elfogadta.

Melléklet:
- Tuzsér Nagyközségi Önkormányzat Képviselő-testületének elfogadó határozata

Tuzsér, 2022. július 28.

TUZSÉR NAGYKÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG MEGYE * TUZSÉR *

Ferkovics Tibor
Polgármester